

په سمندر کي دملغلرو لټون

ټولنيزې ستونزې او دحل لارې يې
دښکرونو جوړښت او هڅو ته وده ورکول

ليکوال

محمود (حميدزي)

Ketabton.com

دکتاب پیژند پانه
نوم: په شمندرکي دملغلرولتون
تالیف، لیکنه: محمودحمیدزی
کمپوزر: محمودحمیدزی
دقلمي لیکنې نیټه: ۱۳۹۴

ډالۍ

ډالۍ دې وي زما محترم پلار بنا غلي معلم خيرالله ته!
 زما محترم پلار لومړۍ هغه شخص دی چې ماته يې قلم او کتابچه په لاس
 کي راکړه.
 زه دلوی خدای (ج) په مرسته او دهغه په واسطه په دې وپوهیدم چې لیک
 او لوست وکړم.
 زما محترم پلار ماته تل همدغه یوه خبره کوي چې علم، پوهه غوره ده ښه
 ده او اړینه ده.
 ما خپل ډېر علم دخپل پلار څخه زده کړی او حاصل کړی
 دی.
 هغه تل زما سره زما د زیرکتیا او وړتیا په لوړولو کې مرسته کړې ده.
 زه يې تل د ناسمو کړنو د کولو څخه راډډه کولی، منع کړی يم.
 زما محترم پلار زما د ژوند د هغو ساینې لپاره تل هڅه کړې ده، او کوي
 يې.
 په رښتیا هم زما داوړه ډالۍ دهغه د ښیښو په وړاندې هیڅ هم نه ده!
 او زه تل دالله (ج) څخه دهغه د دونیا او آخرت د نیکمرغۍ غوښتنه کوم!
 الله (ج) زما پلار خیرالله ته د نیکو په شتون کي اوږد عمر ورکړي.
 الله (ج) دې تاته دهغه کړونو اجر او ثواب درکړي کوم چې تا زما سره
 کړي دي زما محترمه پلاره.
 خدای (ج) دی ستاسیوری زما او زما دکورنۍ دغړو دسر څخه نه کمه وی.

لړليک

مخونه	عنوانونه
۱	۱: دليکوال خبرې.....
۲	۲: بريالته درسيدولار.....
۴	۳: ځان بنودنه اوزياتونه يې.....
۷	۴: په مثبت ډول درسنيو کارونه.....
۱۱	۵: د هيواد سره مينه اووفاداري.....
۱۴	۶: قومي ژبني او نژادي توپيرونه.....
۱۶	۷: علم اوپوهه.....
۱۹	۸: شفقت او مهرباني.....
۲۲	۹: دمور او پلار احترام کول او حقونه يې.....
۲۴	۱۰: نشيې توکي.....
۲۶	۱۱: خپل منځي شخړې او بدۍ.....
۲۹	۱۲: معلوليت عيب نه دی.....
۳۲	۱۳: دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه.....
۳۴	۱۴: دجنگ زياتونه.....
۳۸	۱۵: دولتي اوشخصي دندې.....
۴۲	۱۶: د وخت بي ځايه نه تيرول، د وخت ارزښت.....
۴۴	۱۷: خوانان.....
۴۶	۱۸: نیک اخلاق او ښه سلوک.....
۴۸	۱۹: مرسته کول.....
۵۰	۲۰: دوستي او ملگرتيا.....
۵۲	۲۱: شراکت، گډکار.....
۵۳	۲۲: گدايي يا فقر کول.....
۵۵	۲۳: ډار (وېره) يوازي دالله (ج) څخه په کارده.....
۵۸	۲۴: دځان څخه ښه شخص جوړول.....
۶۰	۲۵: مطالعه، کتاب لوستنه.....
۶۲	۲۶: خپل لوني او خويندې په لوړ ولور ورکول.....
۶۵	۲۷: ښکاره او پټه پاكي.....
۶۶	۲۸: دانسان په ژوند کي دورزش (تکړښت) ارزښت.....
۶۸	۲۹: دماشينونو سمه کارونه.....
۷۰	۳۰: دچا پيريال پاکه ساتنه او سمسورتيا.....
۷۲	۳۱: ديني عالمان.....
۷۴	۳۲: دالله (ج) عبادت په سمه توگه کول، اواحکاموته يې غاړه ايښودنه.....

عنوانونه	مخونه
۳۳: پرماشومانو باندې د هغوی دمور او پلار او يا د هغوی دنورو دوستانو د خوا	
څخه ناسم نوم ايښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی يادول..... ۷۷	
۳۴: په ښوونځيو او مدرسوو کې کيفيت لرونکي او ښه زده کړه..... ۸۹	
۳۵: دميرمنې او خاوند(ميره) ترمنځ ښې اړيکې او يو بل ته درناوی..... ۸۳	
۳۶: مشوره کول..... ۸۴	
۳۷: دمشرانو(ډېر عمر لرونکو) درناوی کول..... ۸۶	
۳۸: پخلاينه..... ۸۷	
۳۹: په غيري قانوني او پټ ډول سره خارجي هيوادونو ته سفر، د سفر په دوام او	
هغه هيواد کې بدې پيښې	
..... ۸۹	
۴۰: تشويق کول او د تشويق اغيزې..... ۹۱	
۴۱: اتفاق او يووالی..... ۹۲	
۴۲: په يوه ټولنه کې وړ او په کارپوه مشران ټاکل..... ۹۳	
۴۳: غيبت کول..... ۹۷	
۴۴: پر حيواناتو ظلم..... ۹۹	
۴۵: جورت درلودل..... ۱۰۱	
۴۶: رښتيا ويل اورښتنولي..... ۱۰۳	
۴۷: شگون او زموږ ټولنه..... ۱۰۵	
۴۸: فرهنگ..... ۱۰۶	
۴۹: اسلام..... ۱۱۱	
۵۰: هغه سرچينې چې په دې کتاب کې ورڅخه گټه اخيستل سوې ده ۱۱۳	

.....په سمندرکي دملغلرو لټون.....

دليکوال خبرې

ثنا او ستاينه دي وي پاک الله (ج) لره چې پالو نکی دتولو عالميانو دی. درود او سلام دي وي پر حضرت محمد (ص) باندې. دلوی خدای (ج) شکر ادا کوم چې ماعاجزه او ناتوانه بنده ته یې دا توان را وبخښئ چې زه دخپلو ورونو او خویندو لپاره داستاسوپه لاس کې لیکنه(کتاب)

چې نوم یې (په سمندر کې دملغلرو لټون) دی ولیکم. الله (ج) دی وکړي چې زما دغه لیکنه زما دورو نو او خویندو لپار دگتي څخه ډکه یوه لیکنه وي او درانه لو ستونکي ور څخه دژوند په چارو کې پوره ګټه پورته کړي؛ دخپل ځان او یا هم دټولنې لپاره یوه ملغلره په کښي ومومي. ما په دې لیکنه کې زموږ او ستاسو دټولنې ستونزې، کړاوونه، دهغوی دحل لارې او هغه څه را اخیستي دي چې دهغوپه پلي کولو سره زموږ او ستاسو ټولنه پرمختګ کولی شي.

ما په دې لیکنه کې دخنیو ټولنیزو، کلتوري او اسلامي موضوعاتو څخه یادونه کړې ده. ما په دې لیکنه کې زموږ او ستاسو دټولنې ښکښې او بدې دواړې را اخیستي دي. ستاسو درنو لو ستونکو څخه مي غوښتنه دا ده: چې

تاسو هم درخپل ټوانه پوري دټولنې په اصلاح کې خپل ټوان او وس مه سپموي ترڅو زموږ او ستاسو ټولنه دهره اړخه یوه پر مختللي او دستو نزو څخه خلاصه ټولنه و اوسي. هیله مي ستاسو لو ستونکو څخه دا ده چې که کوم ځای زما عاجزه بنده څخه په دې لیکنه کې وره یالویه غلطې سوي وي نو تاسو درانه یې په اصلاح کولو کې را سره مرسته وکړئ. ما دا ستاسو په لاس کې لیکنه ددې لپاره لیکلې ده چې زما مسلمانانو ورو نو او خویندو ته یې ګټه ورسپړي او یوازي او یوازي مي هیله خپل ټولنې ته ددې لارې څخه خدمت کول اونیکی کول دي، الله (ج) دې زما څخه په دې کار کول نه ناراضه کړي. ما چې په دې لیکنه کې دکومو موضوعاتو څخه یا دونه کړي ده تاسو لوستوونکي په هره موضوع کې ژور فکر کوونکي و اوسي، او دخپل وس او ټوانه پوري تاسو هم زیار وباسې چې زموږ اوستاسو هیواد اوټولنه نور هم پیا وړي شي. موږ او تاسو باید تل زیار ایستونکي و اوسو او تل موهڅه داوي چې دخپل ځان سربیره نوروته هم ګټه ورسوو. دنيکوانسانانو لار ښوونې اوزموږ او ستاسو ګډ کار زموږ ټولنه او زموږ ګران هیواد (لوی افغانستان) پیاوړی کوي. موږ او تاسو هر یو باید خپلې مفکورې او تجربې دنورو سره شریکې کړو، تر څو دموجوده ستونزو څخه لیري واوسو او نور ستونزې موږ ونه ګواښي. موږ هریو کولی سو کار وکړو دځان او خپلې ټولنې لپار دیوې لارې نه دبې لارې خدمت وکړو. هیله مي ستاسو درنو لو ستونکو څخه داده چې ماحقیر بنده په خپلو دعاګانو کې دیاده مه باسئ. په درنښت: محمود((حمیدزی))

په سمندر کې د ملغلرو لټون.....

بریا ته د رسیدو لار

ډیر خلک په دې فکر کې وي چې بریالیتوب دې تل زما په برخه وي، مگر داسې نه ده، بریا او کامیابي هغه وخت شونې ده چې موږ زحمت وکارو، هڅه وکړو، هوډ ولرو، او هیڅکله خپلو سمو او پر ځای پر یو کړو ته بدلون ورنه کړو او شا ته تګ ونه منو، که څه هم موږ په زرګونو ځلې خپل په هیلو کې ناکام سو. د بریا راز په نا کامۍ کې پټ دی. کله چې تاسو د ناکامۍ سره مخ کېږئ. نو دا فکر مه کوئ چې زه ددې توان نه لرم چې بریالی به شم. امتحان یې کړئ او ببایا خپل بریاته د رسیدلو هیله تکرار کړئ، کوښښ وکړئ ترڅو بریالیتوب ته ورسېږئ. ډیر خلک داسې دي چې کله په یوه کار کې د نا کامۍ او ماتې سره مخ سي نو بیا هغه شاته تګ وکړي ماتې ومنې او نور بیا دهغه کار دکولو هڅه نه کوي؟ چې دا کړنه یوازې اویوزي ددوی وهم او وېره ده، نور هیڅ هم نه. هیڅ وخت داسې نه سي کیدای مگر ډېر په لږه اندازه او نامعلوم وخت داسې کیږي. چې یو بریالی شخص دې په لومړۍ ځل خپلې موخې ته ورسېږي، او بریالی دې سي. بریاته درسیدلو په لاره کې هر ورځ ستاسو مخ ته خنډونه او ستونزې راځي مگر تاسو خپله هیله د لاسه مه ورکوئ او ببایا خپل هدف (موخې) ته درسیدلو فکر وکړئ، او داسې وگڼئ که چیرې داخل لازه هڅه وکړم نو زه به بریالی شم، او کامیابي به مې په برخه شي. تل په خپلو کارونو کې د حوصلې څخه کاراخلئ، صبر ولرئ اود زغم خاوندان واوسئ. په خپل ژوند کې هر وخت ځان ته بیل، بیل انتخابونه او موخې مه ټاکئ. غوره انتخاب ولرئ او بیا دغره په شان کلک ودریږئ، ترڅو تاسو ته د بریا لارې پرانیستي پاتې سي، او تاسو پر هغه لاره بیله دې چې راوپر زیږي مخته لاړسئ. ماهیره لامبوزن هغه نه دی چې په لږو اوبو کې لامبو ووهي، بلکې ماهیره لامبوزن هغه دی چې د سمندر په شدیدو (سختو) څپو کې لامبو ووهي او نه پر یکیدونکي څپې پرې کړئ او خپل منزل ته ځان ورسوئ. انسان فکر کوي چې زه پیا وړي اراده او ټینګ هوډ لرم؟ خود انسان فکر به یوې کوچنې حشرې ته نه وي وراوښتی، چې آیا انسان پیا وړي اراده، او هوډ لري او که هغه کو چنی حشره؟ البته دا خبر زه د ټولو انسانانو په اړه نه کوم، داسې ډېر انسانان وه او سته چې هوډ یې دغرونو د سختو ډېرو څخه سخت وو اودې او په خپل کلک هوډ سره غرونه سوري کوي، مگر داسې انسانان هم سته چې استقامت (هوډ) یې ډېر کمزوری وي او هتا ژوند کول لا هم ورته ستونزمن او بې گټې ښکاري؟ مخکې مو د حشرې یادونه وکړل. یوه حشره راواخلئ او یوه صاف لوبښي ته یې واچوئ او بیا وگورئ چې دا حشره دخپل خلاصون لپاره درکومي اندازې هڅه کوي، دخپل هوډ او کلکې ارادې څخه درکومه بریده ساتنه کوي او هوډمنه او مباریزه پاتې کیږي. تاسو به دهغې مباریزه او پیاوړې هوډ په خپلو سترگو وگورئ او دا به دهغې حشرې په لیدلو درته معلومه سي چې یوه حشره چې د انسان څخه په جسمي

په سمندرکي دملغړولتون.....
 اومعنوي لهاز کمزوري ده هوډيې بيا دځينو انسانانو څخه څومر ډير پياوړی دی!
 يوه حشره چې دکړاونواو ستونزو په وړاندي دردي حده مبارزه کوي اودخپل هيلې
 څخه چې دستونزي څخه خلاصون دی نه اوړي نو يوانسان بايد ديوکړاو
 اوستونزي پر وړاندي درکومه حده ودرېږي اوڅومره ټينگ هوډبايد ولري؟
 يوه ونه ټول ژمی ددې په تمه او هيله تېروي چې کله به سپرلی راځي، ونه انتظار
 کوي او بيا دسپرلي په راتلو هغه ونه زر غونډیږي، پانې، غوتی، گلونه اوميوي
 کوي.

اوبه خپل تگ ته درهغو پوري دوام ورکوي ترڅو ياخو وچي سوي نه وي
 اوياخو خپل منزل ته نه وي رسيدلي. ستوري هره ورځ دې ته انتظار باسي چې کله
 به تياره راځي او موږ به ځليږو. مثل دی چې وايي: بي زحمته رحت نسته!
 څوک چې ډېره هڅه کوي نو هتمن به هغه ته ډېر څه هم په لاس ورځي خدای
 جل جلاله انسان په دې نه دی مکلف کړی چې په کارو نو کې تلوار وکړي او دبي
 صبري څخه کار واخلي، الله جل جلاله موږ په تلوار نه کولو امرکړي يو، په دې
 خبره دلابنه پوهيدلو لپاره سُورَةُ الْأَنْبِيَاء : 37 نمبرايات ولولئ.

ديوه حديث شريف مفهوم دی (څوک چې دصبر عادت جوړکړي نو پر هغه الله جل
 جلاله صبراسانه کوي. ① تل خدای جل جلاله انسان ته دزحمتو نو اجر ورکړی او
 ورکوي يي. هر هغه څوک چې په روا، او سا ليم ډول ډبريا هيله لري، لوی خدای
 جل جلاله دهغه سره مرسته کوي او هغه ته ډبريا دلاسته راوړلو لاره ښي.
 موږ الله (ج) دې نړۍ ته ددې لپاره را استولي يوو چې زموږ څخه ازموينه
 واخلي، که نه دالله (جل جلاله) دلوۍ دربار څخه کوم څه نه کميږي چې يو انسان
 دې بيله ازمويني جنت ته دا خل کړي! مگر ازموينه اخستل کيږي .

کوم انسانان چې حق ته يي غاړه ايښي وي، نیک کارونه کوي او دالله جل جلاله
 داحکامو څخه سرغړونه نه کوي که چيرې ،دالله جل جلاله خوښه وه نو جنت ته
 به يي دا خل کړي او هغه کسان چې حق نه مني، بد کارونه کوي او دالله جل جلاله
 داحکامو څخه سر غړونه کوي، که دالله جل جلاله خوښه وه نو هغو کسانو ته
 به سزا ورکړی او که يي خوښه وه پر وبه رحميږی، په دې خبره دلابنه
 پوهيدلو لپاره سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ : 129 نمبرايات ولولئ. موږ هروخت په ازمو
 ينه، (امتحان) کي يو، په دې خبره دلابنه پوهيدلو لپاره، سُورَةُ الْبَقَرَةِ : 155 شماره
 ايات ولولئ. په دې ازموينو کي ډبريا لپاره بايد هر وخت هيله مند واوسو، هيڅ
 وخت نا هيلې اونا اومیده نه سو، هر وخت هيله ولرو، ترڅو دکاميابۍ ترپولي
 ورسيزو او کاميابه سو.

لو مری بايد دخدای جل جلاله دلوۍ دربار څخه ناهيلي نه شو او دهغه ورسته
 بايد په خپل ځان باور ولرو کلک او نه ماتيدونکی باور.

په سمندرکي دملغړولتون.....
 دخپلو مشروع ،روا هیلودپوره کولو په لاره کې باید ونه ویریزو،په پوره ډاډسره
 باید دبریا خواته وړاندې ولاړسو.

دهغو کسانو سره مرسته وکړو چې هغوی غواړي خپلومشروع هیلو ته ځانونه
 ورسوي او تل یې درمرستې ترڅنګ تشویق هم کړو،حضرت محمد صلی الله علیه
 وسلم ډیر ځلې دداسې پېښو سره مخ شوی دی چې هغه داسلام دمبارک دین په
 لاره کې دحدنه زیاتي ستونزې او کړاونه گاللي دي، چې دطایف دخلکولخوا
 زورول کیدل یې ښه بېلگه ده.

ددې هرڅه سربیره به هم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر هرې ستونزې
 صبراختیاره وه، او نه به ناهیلی کیده.

دهغه (ص) کلکه اراده، هسک عزم اونه ماتېدونکي هوډ و چې دلوی خدای جل
 جلاله په مرسته داسلام مبین دین دنړۍ په گوټ گوټ کې خپورسو. راسی چې
 موږ دهغه مبارک صلی الله علیه وسلم داستقامت څخه پند واخلو. که چیرې موږ
 په خپلومشروع هیلو کې دستونزو او مشکلاتو سره مخ کیږو، باید هغه وزغمو،
 بیابیا کوښښ وکړو ترڅو خپلو هیلو ته ورسېږو او په خپله هیلو کې دبریالیتوب
 درپولې منډي ووهو.

راسی نوردناکامۍ څخه ونه ویریزو،که چیرې کامیابي،بریالیتوب غواړو نو باید
 کامیابي ته درسیدو په لاره کې خنډونه اوستونزې وگالو، په ناکامۍ لیدلو سره
 دکامیابي پرلاره تگ پرې نږدو،که ناکام سو باید صبر او زغم ولرو اومايوسه نه
 سو. زړونه مو باید تل ډاډمن او هیله مند وساتو،که څه هم زموږ مخته دومره
 خنډونه اوستونزې راسي، چې زموږ شاته تگ بیخي هتمي سي، دهر ډول
 ستونزې اوخنډسره باید مقابله وکړو ترڅو بریا زموږ په برخه سي، او خپل ژوند
 ته په بریالیتوب دوام ورکړو.

ځان بنودنه اوزیانونه یې

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایي: الله جل جلاله فرمایي: ژباړه زه بي پروایم
 له شریکانوڅخه چاچي یو عمل (کار)وکړاوپه هغه کي یې بل څوک شریک کړنوزه
 هغه اودهغه کارپریردم ①

مطلب داچې کوم کاراو عبادت چې دځان بنووني لپاره وي دالله (ج) په نزد ښه
 کارنه دی، اوالله (ج) دهغه شخص اوکارڅخه بي زاري بنودلي ده.
 زموږ په ټولنه کي ځیني خلک دخپل نوم دلورولو، او دنورو خلکو څخه دځان
 لوربنودلو لپاره ځیني داسي کارونه ،کړنې کوي چې نه یوازي داچې خپل ځان ته

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 زیان رسوي بلکي دا کړنې يې پرتولنه باندې هم بدې اغيزې کوي اودیتولني
 نورځلک هم دمشکلاتو سره مخ کوي.
 زه ددې کړنو دجملي څخه چې دوی يې کوي دلته څو بیلگي لیکم:

لومړی: پر بي وزلو او کمزورو انسانانو باندې زور زیاتی او ظلم:
 ځینې انسانان په دې خاطر پرنورو انسانانو ظلم او زور زیاتی کوي: چې دهغو
 څخه په مالي ډول ځان تقویه کړي. ځینې نورددې لپاره چې نورانسانان دده څخه
 وویرېږي اوپه ټولنه کې ددوی په آند نوم وړي اونوم لوري سي: دظلم لاره
 اختیاره وي په ټولنه کې فساد خوروي اوتولنه ددوی دزور زیاتي او ظلم څخه
 آرامه نه وي. جالبه خوداده چې ځینې نور انسانان بیا دیوې ټولني
 پراوسیدونکو باندې په دې خاطر زور زیاتی کوی چې دوی دخپل زور زیاتي څخه
 خوند اخلي!

بي معنا اوبي ځایه خبرې کول ، نور ته سپکاوی کول، ځان لوړ بنودل، بي
 معنابي او ځایه موډ، فیشن اودې کاروته ورته نورکارونه ځینې انسانان دنوم
 بنودني اوځان مشهوره کیدو لپاره کوي چې په دې کارسره دوی داغواړي چې
 دهغوی په گمان دهغوی ټولنه ورته احترام (درناوی) وکړي اویاهم ورته دعزت
 په نظر وگوري: حال داچې هیڅ کله یو انسان پرنورو انسانانو باندې په ظلم او
 زور زیاتي کولو اوپه ټولنه باندې په جبرځان محترم بللواومنلو دعزت خاوند نه
 سی کیدلی.

کوم انسانان چې داسي کسانوته درناوی لري: یابه دوهم (ډار) او ویرې څخه
 دوی ته عزت ورکوي اودرناوی به ورته لري او یابه هم ددوی په ناروا کارونو
 باندې خوښ وي.

که چیرې یوانسان په خپله خوښه دیوه ظالم او بد کاره انسان سره دهغه په
 کارکي مرسته وکړل او یا هم په خوښ سو: دده او هغه کس چې بدکاره او ظالم
 دی توپیرنسته او په گناه کې ورسره ونډه لري. الله جل جلاله موږ دنیکی په
 کړنوکي په مرسته کولو اودبدی په کارونوکي په نه مرسته کولو امرکړي یو په
 دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره سُورَةُ الْمَائِدَةِ : 2نمبرایات ولولئ.

ځینې کسان بیا داسي کارونه دځان بنودني لپاره کوي: چې ددوی کړنې داسلام
 دمبارک دین اود خپلې ټولني دکلتور او عنیاتو څخه مخالفه وي او ددې کم
 شمیر وگړو لکبله هغه ټولې ټولنې ته چې دا ځوناکاره اوبدکاره انسانان په کې
 شتون لري ځینې نادركه، کم آندي اوکم فهمه کسان دهم هغو وگړو په نظر وگوري
 چې گواکي هغه واړه ټولنه دهم هغوبدکارو انسانانو په شان ده داډول
 فکر (آند) گمان کول ، دیوه باهوښه انسان لپاره نه ښایي.

په سمندرکي دملغرولتون.....
 بله دنوم بنودلو او ځان مشهوره کولو لاره چې ځيني انسانان فکر(آند) کوي چې همدا به وي: دخوښۍ او ځيني نورو محفلونو کې دپړاو بي ځايه لگښتونه او مصارف دي، دا کارنه يوازې داچې بي گټې او بي فايدي کاردې، بلکې داکار په ټولنه کې دوخت په تيريدو سره مروج کيږي او ټولنه ددې زيات لگښت خوښوونکو خلکو پر لاره پل ږدي چې ورسته بيا غريب او ناچاره خلک هم دې ته مجبور سي چې په خپلو محفلونو کې زيات لگښت وکړي، ياد کاردې سبب گيږي چې په ټولنه کې ددې لگښتونو دپوره کولو لپاره ځيني خلک ناروا او نا مشروع کارونو ته زړه ښه کوي او يا هم خپل دهيواد پريښودلو ته اړوزي مهاجرت کوي. که چيرې شتمن خلک هغه لگښتونه چې په خپلو محفلونو کې يې لگوي، زموږ او ستاسو دټولنې غريبو او نادارو اوسيدونکو ته ورکړي او وسره مرسته وکړي: زموږ او ستاسو دټولنې دابي وزلې به دمنځه ولاړه سي او هيڅ يو غريب کس به پاتې نسي، په ياد کارکولو سره به موږ دوو گټو څخه برخمن سولومړی: ټولنه به مودغربته خلاصون پيدا کړي. دوهم: داخرت د هوساينې اودجنت خواته دور وړاندي کيدولامل به موسي. اسراف کول او بي ځايه لگښتونه داسلام دمبارک دين خلاف عمل دي!

الله جل جلاله بي ځايه اسراف کوونکي دشيطان ورڼه بللي دي، په دې خبره دلابنه پوهيدولولپاره دسُورَةُ بَنِي إِسْرَءِيلَ/الإِسْرَءَاء : 27نمبرايات ولولئ، حضرت محمد صلي الله عليه وسلم فرمايي: «وخورئ، وخبئي، صدقه ورکړئ، مگرله اسراف څخه ځان وساتئ». ① موږ او تاسو دپروخت په دې خبره ښه پوهيږو چې کوم کارچې زه يې کوم ناروا او حرام کاردې خوددې سربيره يوازې ددې خبرې لپاره چې زموږ په محفل کې کډونکوونکي وگړي يوازې دا ووايي چې فلانې په خپل محفل کې دومر لگښت اودا اوها کړي وه داکار کوو دې خبرې ته مو هيڅ پام نه وي چې که نن ورځ زه په خپل محفل کې داپول لگښت وکړم نو سبا يو بل څوک هم په خپل محفل کې زيات لگښت کوي رو، رو به داکار په ټولنه کې عام سي او نور خلک به هم دې ته وهڅول سي چې په خپلو محفلونو کې اسراف او دپړ لگښت وکړي: هغه وخت به هغه غريب خلک چې هتاخپل جامې، او خوږه نه سي پيدا کولی څه وکړي؟ آيا هغوی دا توان لري او که نه چې زموږ شتمنوپه ځير لگښتونه وکړي؟

ولې ددې ناروا کړنې څخه يو کوچنی فرهنگ جوړکړو؟ په محفلونو او غونډو کې داندازې څخه زيات لگښت څخه بايد ډډه وکړو، داکار مودشتمنۍ بي ځاي مصرفولو مخه نيسي او ورسره به مودالهي حکم څخه سرغړونه هم نه وي کړي. موږ په محفلونو کې په دپړ لگښت کولو سره دټولنې بار ودرنوو او خلک په قصد دې ته اړباسو چې ياد نارواکار دوی هم وکړي زموږ داکار زموږ پرخپل ځان ظلم دی، په دې کار سره گناه په خپله ځانته پيړو، هغه لگښتونه چې موږ يې په خپلو محفلونو او غونډو کې کوو، بايد دلوی خدای جل جلاله درضالپاره يې په

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 داسي کارونو ولگو، وکړو چې زموږ ولس او ټولنې ته يې گټه ورسيزي، نه داچې خپل شتمني په داسي کړنو مصرف کړو چې نه يې موږ او نه يې هم زموږ ټولنې ته کومه گټه ورسيزي. موږ او تاسو بايد دخپلې ټولنې دارمنواو سيدونکو سره بيله کوم تو پيره مرسته وکړو. الله جل جلاله خيرات ورکوونکي وگړي الله جل جلاله ته حسنه پور ورکوونکي وگړي بللې دي او هغوی سره يې دڅوېر اېره زيات اجرورکولو وعده کړې ده! په دې خبره دلاېنه پوهيدلو لپاره د سُورَةُ الْحَدِيد : (18) نمبرايات ولولئ. زموږ دکارونوله عمله بايد زموږ ټولنې ته زيان ونه رسيزي اوپه خپله پرخپل ځان او ټولنه ظلم اوتيری ونه کړو. راسئ چې داسي کارونه وکړو چې په اوږد محله او لنډ محاله توگه زموږ دټولنې اوسيدونکوته گټورتام سي. ددې برخای چې ځان بنودونکي، مغروره پرخپل ځان اود خپل ټولنې پراو سيدونکو باندي ظلم کوونکي و اوسو: بايد خير رسوونکي، مرسته کوونکي او عاجزه انسانان و اوسو، هيڅ وخت داسي يو کار ونه کړو چې خپل اخرت ته زيان ورسوو، دلوی خدای جل جلاله اُموږو څخه سرغړونه ونه وکړو او دوږخ وه ځان ته په خپل لاس وانه ځلو. موږ او تاسو بايد داسلام دمبارک دين دټولو احکامو څخه پيروي وکړو تري سرغړونکي او بدې غوښتونکي ونه اوسو تل خير غوښتونکي انسانان و اوسو.

په مثبت ډول درسنيو کارونه

په اوس وخت کې ږغيزو، متني، اوتصويري (انځوريزو) رسنيو او وسيلو دانسانانو په ژوند کې ډېرې آسانتياوي اونوښتونه منځته راوړي دي، او ددې وسيلو په مرسته خلک ديوبل سره ډير نژدي سوي دي. د معلوماتو راکړه ورکړه اوس په ډېر لږ وخت کې دنړۍ وهرگوت ته کيدای سي. ددې رسنيو اوسيلو دجملې څخه راډيو، تلويزيون، کمپيوټر، تليفون، فکس، انټرنيت اوداسي نور يادولی شو. داهغه وسيلې دي چې په اوسني وخت کې دخبر رسولو، ديو بل سره داريکو تينگولو، تجارت، جگړيزو، روغتيايي، تفريحي، اوپه ځينونورو برخو کې دکار دلاېنه آسانتيا لپاره استعمالېږي.

لومړۍ: راډيو او تلويزون

موږ او تاسو بايد ددې وسيلو څخه په مثبت ډول استفاده وکړو، اوددې دو وسيلو څخه دخبرو داوريدلو د تعليمي، اوتفريحي خپرونو داوريدلو او ليدلو لپاره کارواخلو. که چيرې موږ ددې ډول رسنيو سرپرستان يوو. موږ بايد دخپلو اوريدونکو اوليدونکو لپاره داسي خپروني تياري کړو چې ددې خپرونو له کبله زموږ ليدونکي او اوريدونکي په هغه مسائلو، موضوعاتو (سکالوگانو) وپوهيږي چې په هغو کې معلومات نه لري. موږ بايد هغوی ته گټوره روزنه او ښوونه دخپلورسنيوله لارې وړاندي کړو. دارونيزي خپروني بايد د کيفيت اوکميت له پلوه لوړي، دپام وړ، په زړه پوري او پوره وي

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 او خلکوته ديني، ټولنيزي، اقتصادي، روغتيايي، حقوقي، کلتوري او په
 ډيرنورو برخو کې په پوره ډول معلومات ورکړي، ترڅو دعامو او هغو کسانو
 لپاره چې تعليم نه لري يوډول دښوونې او روزنې سرچينه وگرځي، دخلکو په منځ
 کې هراړخيزه عامه پوهوي زيات سي، خلک نوښتونو ته په هر برخه کې
 وهڅيږي او ټولنه مو نور داسي يوه ټولنه پاتې نه سي چې دډېرو اړينو معلوماتو
 او پيښيدونکو پيښو څخه نا خبره وي. داډول رسنۍ دټولنې لپاره دتعليم او تربيه
 دښوولو او نیک عامه پوهوي يوه برخه گرځي اودټولنې وگړي ورڅخه په زياته
 اندازه په بيلا بيلو برخو کې پوهوي ترلاسه کوي.

دټولنې دميشتو وگړو رول دراديو او تلويزيون څخه په سمې استفادي
 کولو کې:

خلک رسنۍ بايد ددې لپاره ونه کاروي چې دخپرونو څخه يې ناسمه استفاده
 وکړي او يا يې هم دخپرونو څخه ناسم پوهوي ترلاسه کړي. په ځينو رسنيو کې
 داسي خپرونې لوستونکو، اوريدونکو او ليدونکو ته خپريري، چې دهغو خپرونو
 په لوستنه، ليدنه او اوريدنه سره يو ښه انسان غلطي او کړي لارې ته تيل وهل
 کيږي. ټولنه دهغو خلکو دشموپلانونو او اغيزولاندي راځي چې هغه خلک
 غواړي ديوې ټولنې داوسيدونکو وگړو ذهنيونو ته منفي سمت ته بدلون ورکړي
 او خپل هغه شوم پلانونه پر هغوی پلي (تطبيق) کړي چې دوی يې غوښتنه
 لري. موږ او تاسو بايد دهغو خپرونو دليدلو، لوستلو او اوريدلو څخه ډډه
 وکړو، چې په هغه خپرونو کې زموږ کلتور، عناتو، ژبې، ټولنيز ژوندانه، اود
 هيواد خلکو ته په کښي زيان رسيزي او يا هم ورته په کښي سپکاوي سوې وي.
 زموږ او ستاسو په ټولنه کې داسي رسنۍ شتون لري چې هغه زموږ دفرهنگ،
 ټولنې، ژبې، کلتور، عناتو، تاريخ، کړو وړو، دين او ټولنيز ژوندانه ته دزيان
 رسولو او هتأ دلمنځه وړلو کوښښونه کوي! داډول رسنۍ بايد وپيژندل سي او
 مخنيوی يې وسي او که چيرې يې مخنيوی ستونزمن وي، نو بايد ددوی ټوله
 ترحي او پلانونه ددولت دخواڅخه پرېښدي سي. کله چې ټولنه ددې ډول
 رسنيو دخطرناکو پلانونو په اړه خبره سي نو بايد په هيڅ ډول ټولنه دې ته زړه ښه
 نه کړي چې يادې رسنۍ واورې ولولي او يا يې هم وويني. رسنۍ بايد يوازي او
 يوازي خپل ټولنې ته خدمت وکړي، او ورته دزيان رسولو سبب نه سي. ټولې
 رسنۍ بايد دهغو ارزښتونو، چې په يوه ټولنه کې ورته درناوی کيږي سپکاوي
 ونه کړي، داهڅه ونه کړي چې ددې ارزښتونو په باره کې ټولنې ته ناسم پوهوي
 ورکړي. يوه رسنۍ بايد ديوې ټولنې ټولو وگړو ته په يوه نظر وگوري، ددوی
 ترمنځ توپيرونه کړي، يو پر بل باندي ورته ارزښت ورنه کړي او ترمنځ يې ديوالي
 دلمنځه وړلو هڅه ونکړي. موږ او تاسو بايد خپل ماشومان دهغه څيزو، متني،
 تصويري خپرونو دليدلو، اوريدلو اولوستلو څخه منعه کړو چې هغه خپرونې
 غيري اخلاقي، او داسلامي احکامو څخه خلاف وي،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 اویا هم داسي خپروني وي چي ټولنه دفساد خواته کشوي او په ناروا عملونو باندې يې اخته کوي. داډول خپروني دماشومانو پر هغه ذهنيت باندې ډير ژر خپله اغيزه غور ځولي سي چي هرڅه ورته بڼه معلومېږي او هغه کارونه کوي چي دوی يې ويني، ټولي او يايې هم اوري. دماشوم حافظه دې ته اړتيا لري چي نوي شيان حفظ او ورسته ترزده کولوي عملي کړي. هرڅه چي ماشومان وويني، وي ټولي او يايې هم واورې، دوی يې په راتلونکي وخت کي د عملي کولوکوښښ کوي، ځکه دوی ددې ترمنځ توپير نه سي کولی چي څه بڼه دي او څه بد. ماشومانو ته دجنگ جگړو، وژني او ژوبلېدنې فلمونه ښکاره کول، کيسې، نکلونه کول، ناولونه لوستل، په حقيقت کي دوی ته: دقتل غلا او ژوبلېدنې لارښوونه اوپه هغوبرخوکي روزنه ده. که غواړو چي ماشومان مو بڼه وروزل سي او دبد اخلاقيو، اوبدو کارونوڅخه يې ليري وساتو نو بايد ماشومان مو درخاصي څارني لاندي ونيسو او د دوی دژوند ټول اړخونه تحليل او وارز و. موږ بايد لومړی خپله منفی اړخ درلودونکي خپروني ونه څارو اوپه دوهم قدم کي خپل ماشومان دمنفي مفکورې او منفي اړخ درلودونکو خپرونو دلوستلو، اوريدلو اوليدلو څخه په کلک ډول منعه کړو. دکمفيوټر، انټرنيټ او مېايل څخه سمه استفاده کول: زموږ او ستاسو په ټولنه کي په کمفيوټرونو، ټلويزونونو، موبایلونو، انټرنيټي شبکو اونورو تصويري رسنيو او وسيلو کي داسي فلمونه او تصويرونه کتل کيږي چي هغه فلمونه او تصويرونه په هيڅ ډول زموږ ددين، رواجونو، کلتور، عنناتوسره اړخ نه لگوي، يادې ليدنې نه زموږ دين خوښوي اونه يې زموږ کلتور او عننات خوښوي اونه هم داليدنه زموږ د شخصيت سره برابره وي. دافلمونه او تصويرونه (انځورونه) که زموږ ددين مخالفه وي که زموږ دعنناتو، خو ليدنه يې په هر حلت کي يوازي او يوازي موږ ته زيان رسوي يادفلمونه او تصويرونه ځيني وخت موږ او تاسوته ژوبلونه، وژنه، فريب، بي احترامې او ځيني وخت راته بد اخلاقي او بي عزتي رابښي. هو داسي هنري فلمونه او تصويرونه هم شتون لري چي موږ کيداي سي، چي دهغوڅخه مثبت اړخونه زده او ورته متوجي سو او زموږ په ژوند کي راته د تفريح او پوهوي وسيله وگرځي او پر هغولارو تگ راته هوسا او آسانه کړي چي موږ ورباندې په تللو کي ستونزي لرو. هنري فلمونه او تصويرونه که په مثبت ډول سره وليدل سي او موضوع يې بڼه درک کړل سي: موږ او تاسو ته ښايي په هغوکي لارښووني موجودي وي. که څه هم دټولوزده کړوسرچينه کتابونه دي او فلم ته کومه اړتيا نه ليدل کيږي. که چيرې بيا هم موږ فلمونه او عکسونه وينو نو بايد ديو فلم او عکس منفي اړخ ته پاملرنه ونه کړو او که دمثبت اړخ دليدنې څخه که کوم پوهوی لاسته راځي لاسته يې راوړو. موږ او تاسو ډېر وخت ديو فلم، تصوير، ليکنې، خبرو، يابل کوم کار منفي اړخ ته درمټت اړخ ډېره پاملرنه کوو، چي دا کړنه زموږ دتبا هې خواته قدم اخيسته ده. هغه فلمونه چي داسي سحني ولري چي هغه دبي شرمې او بي حيايي څخه ډکې

په سمندرکي دملغړولتون.....
 وي: بايد په هيڅ ډول سره ونه کتل سي او پري نږدو چي د يادو فلمونو کتنه موږ
 ناروا کارونو ته وهڅوي. دا سي وخت تيرونه او تفريح چي زموږ د ونيو او اخرته
 زيان په کبني نغبنتي وي بايد ترينه په کلکه ډډه وکړو. رسول الله صلى الله عليه
 وسلم فرمايي: دوه نعمتونه داسي دي چي ډير خلک يي قدر نه کوي، روغتيا
 او فراغت. (۱) موږ بايد د د ونيو په خوشحالي باندې خپل اخرت ته زيان ونه رسوو،
 د لوی خدای جل جلاله د احکامو څخه سرغړونه ونه کړو، ولې خپل اخرت ددې
 د ونيو په بدل کي وپلورو؟ حال داچي رسوالله فرمايي: په جنت کي ديوي چلاخي
 ځاي تر دنيا اوڅه چي په د ونيو کي دي بڼه او غوره دی، يوسهار يامابنام دالله په
 لار کي تلل تر د ونيو اوڅه چي په د ونيو کي دي بڼه دی. ②
 دمبايل، تلفون او کي مروپرخای اوسمه کارونه:

موبايلونو او کيمرو زموږ او ستاسو لپاره ډېرې آسانتياوي منځ ته راوړي دي.
 مگر موږ ډېر وخت دهغو څخه سمه او پرخای استفاده نه کوو، په ځينو وختونو نه
 کي ترينه ناسم کار اخلو او په ټولنه کي دهغوی په واسطه فساد خوروو.
 بي اړتيا اوبې ضرورته په موبايل، تلفون کي خبرې کول، خلکو ته دموبايل
 تلفون دلاري اختارونه ورکول، دنور خلکو دنوم څخه ناسمه گټه اخيستل، دموبايل
 تلفون دلاري درواغ ويل او په نورو بيلابيلو لارو دتلفون او موبايل څخه ناسمه
 استفاده کول ټولنه ددې او فساد خواته کشوي. همدارنگه دموبايل دکي مرو او په
 کيمرو باندې دخوښۍ په محفلونو، کورونو او نورو ورته ځايونو کي عکسونه
 (انځورونه) اخيستل، فلمونه ډکول ناسم او دزيان څخه ډک کار دی.

ځکه په دې کار سره په انځور او فلم کي فلمبرداري، عکاسي سوي کسان ددې
 څخه خوښ نه وي چي دهغوی څخه دې عکس واخيستل سي، يادې ترينه فلم
 ډک سي او يا هم ډاگر نه په پټه سره وسي او هغه څوک خبر نه سي کوم چي
 دهغوی څخه فلم ډک سو او يا انځور ترينه واخيستل سو. دا ډول فلمونه او
 عکسونه (انځورونه) چي په پټه ډک او نيول کيږي په ټولنه کي خپريږي او دځينو
 ستونزو لامل گرځي او دټولني او سيدونکي په ځينو حلتونو کي د يادو فلمونو
 او انځورونو څخه ناسمه استفاده کوي. بڼه او گټوره خبره خوداده، چي دژوند يوو
 موجو داتو انځور اخيستل او جوړول غوره کار نه دی او چي څومره ډډه تري کولي
 سو بايد ډډه تري وکړو، ځکه رسوالله صلى الله عليه وسلم فرمايي: کوم کسان چي
 انځورونه عکسونه جوړوي دقيامت په ورځ به عذاب ورکول سي، ورته وبه ويي:
 څه چي موجود کړي ژوندي يي کړي. (۳)

راسي چي لومړی خپل پرځان باندې هغه کار چي موږ يي کوو دهغه کار احساس
 داسي وکړو، که چيري ډاگر نه زما سره سوي وای نو مابه څه احساس درلو
 دلی او څه فکر به راسره پيداسوی وای؟ آيا په دې ډول کار سره که دټولني يو بل
 شخص زما پر وړندی کړی وای زه به خوښ سوی وای او که نه زه به خفه سوی
 او ناهيلي سوی وای؟

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 ددې احساس دکولو څخه ورسته پریکړه یوانسان خپله کولي سي، چي یاده
 کړنه بڼه ده اوکه بده. رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایي: ستاسو
 یودرهغومؤمن نه سي کيداي څو دخپل ورورلپاره هغه څه خوښ نه کړي چي
 دخپل ځان لپاره يي خوښوي. ① اوهمداسي باید انټرنیټ او نوري ټولنيزي شبکي
 فیسبوک، ټویټر، واتساف، ایمو، یوتیوب اونورورته انټرنیټي اوټولنيزي شبکي هم
 ددي لپاره ونه کاروو چي موږ او یا هم زموږ ټولني ته دي زیان ورسوي .
 دا رسنی یوازي او یوازي زموږ دکارو نو دهوسا يني لپاره دي، نه دغلطي
 استفادي اخیستلو اواستعمالولولپاره.

که موږانټرنیټ کارونکي یو نو داخلاف اچونکومتتنو، ویدیوگانو، اوتصویرونو
 دخپرولوڅخه باید په کلکه ډډه وکړو. هڅه موبایددانټرنیټ په کارولوکي تل داوي
 چي خپل هیواداوټولني ته اړین مطالب وړاندي کړو اوخپله هم مثبت اړخ
 درلودونکو اوگټه رسونکو مطلبونوڅخه استفاده وکړو. البته دیادوني ورده چي
 ددې وسیلو چي مخکي يي یادونه سوي ده: ډیر استعمال او کارونه زموږ بدن په
 دماغي، ذهني او جسمي نارو غیو هم مبتلا کولي شي.

یادي وسیلي باید بېله ضرورته او دارتیا څخه ډېرې ونه کاروو. موږ اوتاسو باید
 خپل وخت په بي ځایه او زیان رسوونکو کارونو باندي تېر نه کړو ،درسینزو
 وسیلو څخه پرځای او مناسبه گټه واخلو او پري نږدو چي ددې وسیلو په وسطه
 یاله عمله موټولنه دفساد اونارواکارونو په لور ولاړه سي.

د هیواد سره مینه اوفاداري

موږ او تاسو ټول دخپل هیواد سره مینه لرو، هیڅ داسي څوک نسته چي خپل
 هیواد ته دې زیان ورسوي. مگریو لږ او محدود شمېر کسان داسي سته چي
 دخپل هیواد سره مینه نه لري، دخپل هیواد سر خیانت کوي، خپل هیواد او خپله
 ټولنه ورته ارزښت نه لري، درخپله وسه ورته زیان رسوي او دنورمغرضو، زیان
 رسوونکو کسانو په وینا خپل هیواد ته جنگ، غوربت، بي علمي او بي اتفاقي،
 راوړي، نه پریږدي چي هیواد او هیوادوال يي په سولي، سوکالي، او ارمی کي
 ژوند وکړي.

داخاصیت (ځانگړنه) درلودونکو خلکوته دهیواد دوستان او هیوادته وفاداران
 نه سوویلی، دهیواد دښمنان يي بولو! داډول خلک هیڅکله بڼه او غوره خلک نه
 دي. دا خلک ددې سربیره چي خپل هیواد او خلک خوشحاله ژوند ته نه پریږدي،
 خپله هم دنوردلاس لاندي په کړاونو او مشکلاتو کي ژوند کوي! دا خلک
 داخوښوي چي خپل ترهیواد د دوی دلا رښوونکو بدوانسانانو ټاټوبي ته ژمن
 واوسي،

..... ۱۱

په سمندرکي دملغلرولتون.....

خپل درهيوادوالو د دوی روزونکو او هغوی ته چي ددوی ذهنيونه يي منفي لورته اړولي دي احترام او قدر لري. ډېر بي توانه او کمزوری هغه انسان وی چي مړسي او خپل هيواد او ټولني ته خدمت ونه کړي. هريوزموړ او ستاسوڅخه په دې مکلف دی چي خپلو خلگو او هيواد ته خدمت وکړي، يعني په خپل ژوند کي داسي کارونه وکړي، چي دده هيواد او خلگوته په هغه کاروکي گټه ورسپړي. هيواد زموږ او ستاسو لپاره دموږحيثيت لري. څنگه يوداسي څوک پيدا کيدای سي چي دخپل موربي احترامي وکړي، دا وزغمي چي موريي په مشکل او ستونزه کي وي او دی دې په اړمه سا واخلی او دخپل مورسره دې مرسته ونه کړي. هيواد زموږ په سر تاج دی اوزموږ بيرغ زموږ دخپلواکي او آزادۍ نښان دی. هرانسان چي دخپل هيواد سره خيانت کوي درټول بد ترين انسان دی. دداسي انسان سره چي د خپل هيوادسره خيانت کوي دوستي او مرسته کول دهغه دښمن سره مرسته کول دي چي ستا دوينو تږی وي او چي هروخت يي وس ورسپړي نو تا دمنځه وړی او ستا دنابودی په انتظارکي شيبې شماری. موږ او تاسو بايد په هيڅ حال او هيڅ وخت کي دخپل هيواد سره خيانت ونه کړو. ټوله عمر (ژوند) بايد خپل هيواد ته وفاداره اوژمن پاتي سو. زموږ دهيواد ابادي او سوکالي زموږ سوکالي او ابادي ده. موږ بايد خپل هيواد دخپل کور په شان وښو. آيا يوڅوک دا خوښه وي چي دهغه کوردي ويجاړه اوخراب وي؟ که چيري موږدا نه سوکولی چي خپل کور وران کړو نو بيا ولې خپل هيواد خرابه وو؟ موږ او تاسو بايد خپل ځانونه دخپل هيواد خدمد گاران وگرځوو. لکه څنگه چي د خپل دوجود په پرهرونو درديږو (خوږيږو) نو همداسي بايد خپل دهيواد په زخمونو خوږ او ودرديږو. موږ او تاسو ټول داتوان لرو چي هريو خپل هيواد ته خدمت وکړو که چيري تاسو پاچاياست نو بايد خپل هيواد ته ريښتنی پاته سي اوداسي يوکارونه کړئ چي په هغه سر ستا دهيواد اوسيدونکو ته زيان ورسپړي. رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايې اي الله څوک چي زمادامت حاکم (مشر) وي اوبيا هغه پردوی سختي کوي نوته هم پر هغه سختي وکړه اوڅوک چي زمادامت حاکم وي اوپر هغوی نرمي کوي نوته هم پر هغوی نرمي وکړه. ①

بل ځاي رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايې: څوک چي دمسلماټانو حاکم وي اودهغوی په ښيگڼه کي هڅه ونه کړي اوپه خاص نيت سره دهغوی ښيگڼه ونه غواړي نو هغه به له دوی سره جنت ته نه ځي. ②

مشر، حاکم، يا پاچا بايد کار اهلي کارته وسپاري او هغه مسؤليت چي ده ته دده دهيواد خلگو ور سپارلی دی بايد په پوره ايماندارۍ ريښتينولی، اوبي له دې چي ديو چاڅخه وېره ولري سرته يي ورسوي. همداسي ټول دولتي کارکوونکي بايد هيڅ وخت په خپلو کارونو کي سوستي او ناغيري ونه کړي، پريو مظلوم بايد ظلم ونه کړي، دقومون واورښو ترمنځ توپير بايد ونه کړي، رشوت بايد وانه خلي، بي عدالتي بايد ونه کړي، دخپلوانو او پرديو ترمنځ بايد توپير ونه کړي،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
او هيڅ وخت بايد يو دولتي کارکوونکی دخپلي وظيفي(دندي) څخه ناسمه او ناروا استفاده ونه کړي، هر دولتي کارکوونکی بايد دخپل واک اودندي سره سم اوپوره خدمتونه دخپلو خلگواو ټولني لپاروراندې کړي: هيڅ داسي يو کار او عمل سرته ونه رسوي چي دالله جل جلاله په نزد دې گونهاره سي، دهغو خلگو چي دې يې په سرامر ټاکل شوی دی دحق خورونکي شي.الله (ج)موږ په نارواتوگه ديوبل دمال خورلو څخه منه کړي يوو،په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ الْبَقَرَة : 188شماره ايات ولولئ.

که چيري ددولت کارکوونکی دخپلوخلگو او هيواد سره خيانت وکړي اودخپلي هغه دندې څخه ناسمه استفاده وکړي چي ده ته ورسپارل سوي ده: هر ورو به الله(جل جلاله)دده سره حساب کوي،ده ته به دخپل کړي گناه سزاوړکوي ، الله(جل جلاله)حساب کوونکی دی!ديوې زړې نيکی او يوې زړې بدی حساب دخپل بنده سره کوي!

په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ الزَّلْزَلَة : 7:8نمبراياتونه ولولئ.
هر دولتي کارکوونکی بايد خپل هغه کارونه چي ده ته يې مسؤليت ورکول سوی دی دځنډ اوبي له دې چي پرخلگو ظلم وکړي په خپل وخت سره اجراکړي.موږ بايد تل خپل هيواد ته ريښتني اوسو او خپل هيواد او خلگ په ستو نزو او کړاونو کي پري نږدو، تل ورسره مرسته اوهمکاري وکړو، تل دخپل ولس ريښتني خدمت گاران واوسو، هيڅ وخت دخپل واک اوقدرت څخه ناسمه استفاده ونه کړو او دهيواد ددښمنانو دشومو پلانونو او پريکړوښکار نه سو ،که چيري موږ ددولت کار کوونکي يوو:بايد په هغه تنخوا خپل ژوند پر مخ بوزو چي موږته دولت دخوا راګول کيږي.

او هيڅکله دپيسواو نورو مادي اومعنوي گټو لپاره خپل هيواد خرڅ نه کړو،د خپل دهيواد سره خيانت ونه کړو، د رشوت داخيستلو څخه په کلکه ډډه وکړو او خپله دنده په سمه توگه سرته ورسو.

رسوالله صلى الله عليه وسلم دولتي مامور دتحفي (ډالۍ) دقبوللوڅخه منعه کړی دی اويوه قنعت بڅښوونکي ننگونه يې دتحفي دنه قبوليت په اړه دهغه ومخته ايښي ده اوفرمايلي يې دي: دخپل پلاريامورپه کورکي ولي نه کښيني؟ بيا به يې کتل چي څوک هغه ته تحفه ورکوي که نه.①

ديادوني ورده چي يوازي دولت نه سي کولی چي يوهيواد ودان او آباد کړي. هغه کسان چي په دولت کي دنده نه لري او شخصي دندې لري هغوی هم بايد دخپلودندو په واسطه دخپل هيواد لپاره خدمت وکړي. هر کس بايد دخپل دولت سره دخپل هيواد په جوړولو کي ونډه اخيستوونکی او پوره مرسته کوونکی واوسي،هغه که دهقان ، تجار، هتيوال اوکه څاروي ساتونکی وي. يو هيواد په خپل ملت ولاړدی.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 همدا ملت دی چي یو هیواد دپرمختگ په لوري بیایي. موږ ټول ددې هیواد
 اوسیدونکي باید دخپل هیواد او خلکو سره مینه ولرو او پري نږدو چي زموږ
 هیواد او ولس دي دستونزو(کړاونو) سره مخ سي. هیڅ وخت باید موږ دخپلي
 دندې او قدرت څخه په استفادې خپل هیواد او خلک دستونزو سره مخ نه کړو،
 ځکه داهيواد په موږ او تاسو آباد دی او موږ او تاسو که هر څوک یوو مگر ددې
 هیواد اوسیدونکي یوو، موږ ددې هیواد پرځاوروخپل قدموڼه ږدو او دهمدې
 هیواد دخوا څخه تنفس اخلو دازموږ هیواد دی آبادیده اوسمسورتیایي زموږدنده
 ده.

قومي ژبني او نژادي توپیرونه

په نړۍ کی د فزیکي اومعنوي اړخه ډیر ډولونه انسانان سته.ځیني انسانان تور
 ،ځیني ژر ،ځني سورپوستي او ځیني نور بیا غنم رنگه وي. دیوې سیمې خلک په
 یوه ژبه او لهجه خبرې کوي، دبلې سیمې خلک بیا په بله ژبه اولهجه خبرې
 کوي.په نړۍ کی داسي ټولني سته چي په یوه ځا نگرې نوم سره مشهورې وي
 دهغې جامعي خلک په یوه ځانگرې نوم سره پیژندل کیږي او په هغه ټولنه کی
 دننه ځا نگرې ډلي انسانان شتون لري، چي هره یوه ډله انسانان یې ځان ته یو
 ټاکلی نوم لری، چي دفزیکي او معنوي لهازه سره یو شان نه وي، بلکي
 توپیرسره لري.دلته زما مطلب دهغه جوړښتو نو او جامعو څخه نه دی چي یو
 شخص یې په خپله په یوه ځا نگرې نوم سره جوړه وي او یونوي خو څښت را
 منځ ته کوي، بلکي زما موخه دهغو جامعو(ټولنو) څخه ده چي دقومیت، نژاد، او
 ژبي پربنسټ منځ ته راغلي وي،داتوپیرونه ځیني وخت ددې سبب کیږي چي
 دیوې ټولني ځیني ناپوه خلک دي دبلې ټولني دخلکو سره مخالفت وکړي:په دې
 دلیل چي دهغه جامعي څخه د دوی رنگ جلا وي، یا په ژبه ځنډي ،جلا وي او
 یاهم یوازي دهغې ټولني نوم د دوی دټولني دنوم څخه توپیر لري ،ټول انسانان
 الله (ج) په یو شان پیدا کړي دي، یو انسان دبل انسان څخه غوره او بهتره نه
 دی،مگریو انسان دبل انسان څخه هغه وخت غوره او بهتره دی چي هغه مسلمان
 وي،یو مسلمان دالله (ج) په نزد دیو کافر څخه غوره دی. په دې خبره دلایینه
 پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ : 212شماره آیات ولولئ.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 اوهمداپول يونيک او ښه اخلاق لرونکي انسان ديوه بد او بي اخلاقه انسان څخه غوره دی. په مسلمانانو کي تو پير بايد ونه سي، هر هغه کس ښه او غوره دی چي نيکي کوي، نورو انسانانو ته يې گټه رسيزي، پرهيزگاره وي او چاته تکليف او ازار نه رسوي، ددې ښيگڼو اوياهم نور ښيگڼوپرته يوشخص او ټولنه دنورواشخاصو اوټولنو څخه غوره کيدای نه سي.

په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره دسُورَةُ آلِ عَمْرَان : 76شماره ايات ولولئ.
 حضرت محمد(ص) فرمايي:مسلمان هغه دی چي نورمسلمانان يې دژبي اولاس دزيانه خوندي وي ①.

که ورته وگورو په هر قوم او قبيله کي ښه او بد خلک سته، کيدای سي چي په يو ژبه ويوونکو خلکو کي بد انسانان وي، او کيدای سي په يو نژاد کي بدخلک شتون ولري .

مگر دا په دي معنا نه ده چي دهغي ټولني ټول وگړي دې بد وي.په هغه ټولنه کي بيا ښه او نيک خلک هم سته. ځيني خلک داسي فکر کوي چي دا نژاد يا دا ژبه ويوونکي يا دا قوم يوه ځانگړې بدې لري ،چي هغه بدې د دوی په ټوله جامعه،ټولنه کي شتون لري مگر د داسي نظر درلو دونکو دغه نظريه مطلقاً ناسمه ده:ځکه بدې په يوه کس کي کيدای سي نه په يوه ټولنه کي موږ دا نه سو ويلی چي دا بدې په هغه ټوله جا معه (ټولنه) کي شتون لري،موږ او تاسو بايد داسي ونه اوسو چي په خپل قوم ژبه او نژاد پخړ وکړو او دنورو قومونو،نژادونو څخه ځا نونه غوره اوبحتره وگڼو او هغوی ته دنسب پيغور ورکړو،رسوالله (ص) په نسب پيغورورکول په سختوالفاظو غندلی دی،موږ او تاسو بايد په خپلو کړونوځانونه دعزت او درناوي خاوندان وگرځو اوداسي انسانان دځانو،نوڅخه جوړ کړو چي نور خلک زموږ د ژبي اولاس دضرر(تاوان) څخه ځانونه خوندي وبولي. موږ اوتاسو که دهر نژاد او قوم څخه يوو ټول مسلمانان سره وروڼه يوو زموږ تر منځ هيڅ ډول توپير نسته اوباید هرډول کينه ،رخه او تبعيض دمنځه وباسو اوتول يوالی غوره کړو. په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُورَةُ الْحُجَرَات :10نبيرايات ولوئ.

زموږ او تاسو سره که ديوه قوم، نژاد او يوې بلې ژبي ويوونکو خلکو په اړه ناسم فکر پيدا کيږي نوموږ او تاسو بايد لومړی خپل قوم، ژبه، او نژاد،درنظرلاندې ونيسو اوورسته پريکړه وکړو.آيا زموږ په قوم، نژاد او ژبه ويوونکو کي بد او دناسمو ارادو خاوندان خلک وجود نه لري؟ اوهمدرنګه آيازموږ په منځ کي نيک او ښه انسانان نسته؟ همداسي په هغه قوم ،نژاد، او ژبه ويوونکو خلکو کي هم ښه او بد انسانان سته،نو ځکه موږ هغه ټولنه ټوله بدنه سو گڼلی.هيڅکله بايد يو مسلمان بل مسلمان دځان څخه کم ونه بولي ځکه لوی خدای(جل جلاله) ټولو مسلمانانو ته په يوه نظرگوري خوګامياپه هغه مسلمانان دي چي هغوی ټول اسلامي احکام پر ځای کړي وي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 راسي چي په خپل قوم ژبه اونژاد خانو نه عزت من او قدرمن معرفي نه
 کړو. احترام، درناوی او عزت په نیکو اخلاقو بڼه چار چلند اوداسلام په مبارک
 دين کي دی. راسي چي دخپل پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پرلاره
 روان سو اوکا میابی (بریالیتوب) ته ځان ورسو.
 ټول تو پیرونه دمنځه یوو سواو هر مسلمان خپل ورور وگڼو. یوازي داوسنجو چي
 کوم کارونه چي زه یي کوم سم دي او که ناسم. دیادوني ورده چي هرڅوک حق
 لري چي خپلي ژبي، قوم، نژاد اوخپلو خلکو ته خدمت وکړي، مگرداخدمت چي
 دی خپل ژبي، قوم، اونژاد ته کوي باید په داسي ډول سره وي چي ددي خدمت له
 عمله نوروته زیان ونه رسیږي.
 دخپل کور، چم اوبڼ د آبادی، پرمختگ اوسمسورتیا لپاره بایدد نورو کورونه، کلي
 اوبڼونه ویران نه کړو او هغوی شاته تگ ته یي مجبورنه کړو. موږ باید د نورو
 ژبو ویوونکو نژادونو او قومونو سره تضاد ونه لرو،
 ټول هغه تو پیرونه چي موږ را منځته کړي دي دمنځه یوسوو، یو دبل څخه
 ځانونه غوره ونه گڼو او دریوه چترلاندي او په یوالي کی ژوند وکړو.

علم او پوهه

الله جل جلاله عالمان، ستري مرتبي درلودونکي وگړي بللي دي. په دې خبره
 دلابڼه پوهیدلو لپاره د سُورَةِ الْمَجَادِلَةِ : 11 نمبرایات ولولئ. علم هغه نعمت دی
 چي انسان ته دعزت، سرلوری، محترمی، وړتیا اودیوه روښانه ژوند کولوزمینه
 برابروي.

علم انسان ته بڼه او خرابه نیغه، سېده اوکړه لاره بڼي اوپه دې یي پوهوي چي
 څنگه خپله ځان اونور خلک پرسېده او مستقیمه لار روان کړي. علم دخو شحاله
 اوسوکاله ژوند ضمانت اویوه داسي سرمایه ده چي موږته بیابیا دبریالیتوب زیري
 را کوي. په علم کولو، غوره کولو اوپري عمل کولو سره انسان جنت ته دا
 خلیږي، او په نا پوهي غوره کولو او دجهل پرلار تگ کولو سره انسان در دوږخ
 پوري رسیږي.

پوهان وایي علم یو داسي سرمايه ده چي په مصرف ولو سره نه کمیږي، بلکي
 نوره هم زیاتیږي. علم غوره دی، بڼه دی اوبي عیبه دی دډیر دولت او شتمنی
 څخه. ځکه یو عالم: وائي چي شتمني او دولت انسان په خطر کي اچوي مگر علم
 دانسان څخه ساتنه (حفاظت) کوی.

په سمندرکي دملغزلولتون.....
عالمان او پوهان د ليدونکو، بينايانو په شان دي او بي علمه کسان دنابیناؤ او
ړندو انسانانو په څير دي.

په علم کولوسره مغز، عقل، تفکر او ذهن پياوړی کيږی او وده کوی. علم کول
دانسان دماغ دی ته آماده کوي چي انسان نور هم پرمختگ وکړي: برياليتوبونه
لاسته راوړي او څومره چي يې وس او توان وی خلکوته گټه ورسوي. موږ او
تاسو ته په کار ده چي علم يووازينی هغه وسيله و گڼو چي موږ دتیاره او تارپکه
ژوند څخه درو بڼانه او خوشحاله ژوند خواته بيايې. آيا هغه کس چي روند وي
او هيڅ نه سی ليدای په اسانۍ پرلاره تگ کولی سي او که هغه کس چي بينا
(ليدونکی) وي؟

معلومه خبره ده چي بينا(ليدونکی) کس خپله لاره بڼه ويني، په آسانه توگه تگ
پرلاره کولی سي، تل بي له دي چي دکومي ستونزي سره مخ سي، خپل تگ لوری
ټاکلی سي، مگر نابينا کس په آساني سره پرلاره تگ نه سي کولی او په کندو، لوړو،
ژورو کي لويږي او دمشکلاتو سره مخ کيږي.

همدارنگه ايا هغه کس چي دشپي روان وي تگ کوی خپل منزل آسانه پيدا کولی
سي او که هغه کس چي دورځي په رانا کي تگ کوي او خپل منزل ته ځان رسوي؟
جلا والی او فرق په موږ او تاسو پوری اړه لري او خپله بايد قضاوت وکړو چي
پوهي اوناپوهي علم اوبي علمي څومره ديوبل څخه توپير لري؟ پوهان تل بريالي
وي اوناپوهان تل دبړياپه لاسته راوړلوکي دمشکلاتوسره مخ وي. دپوهي په
شتون کي زموږ ژوند داسي مثال لري لکه موږ چي په روڼ سهارکي تگ کوو
اومنزل ته ځان رسوو، دعلم اوپوهي په نه شتون کي ددی برعکس يعني په
تاريکوکي چي دژوند شپي ورځي سبا کوو اودرخپل منزله پوري لارپري کوو)
تگ کوو(ځيني داسي خلک هم شته چي علم اوپوهه حاصله کړي، مگر دخپل علم
څخه گټه نه اخلي عمل نه پري کوي، تش په نوم دعلم عالم بلل کيږي، دا ډول
عالمان هم دا سي مثال لري لکه هغه کس چي هيڅ علم نه لري او بي علمه وي.
يو عالم وئي: دبي عمله عالم مثال دهغه څراغ په شان دی چي درانده په لاس کي
وي. هر هغه څوک چي علم وکړي نو خپل علم دي صرف نظرنه گرځوي: خپل
علم دي داسي خور کړي لکه څنگه چي يوه شمع په تياره کي خپله رڼا خوره
وي. عالمان بايد دخپل علم څخه ساليمة او پرځای استفا ده وکړي او دژوند په
چارو کي دي ورڅخه پوره گټه واخلي.

يو عالم وائي څوک چي دښو او بدو تر منځ توپير نه سي کولی هغه په مړو کي
شماردی. هغه کسان چي بي علمه دي خپل حق نه سي پيژندلي او نه هم دنورو
کسانو حق پيژندلی سي. هغه کسان چي علم نه غواړي او ورته ارزښت نه لري
موږ او تاسو به څنگه دداسي کسانو څخه دنيکو او ښو کارونو دکولو هيله ولرو،
موږ خپل خالق (ج) په علم کولو سره پيژندلی سو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 په خپل ټول ژوند کي بايد زده کړه وکړو او نورو ته يې ورزده کړو. هغه کسان
 چي په خپل علم سره يې عمل کړی وی، هيڅ وخت چا ته زیان او ضرر نه
 رسوي. غمونه او کړاونه په علم کولو او غوره کولو سره ليري کيږي. هغه کسان
 هيڅ وخت خفگان نه کوي چي دهغوی يو ملگری کتاب هم وی. زه دي ته هيران
 پاته يم چی يو څوک څنگه وائي چي زما علم، پوهه نه ياديږي
 او زما ذهن کمزوری دی! هغه څوک چي دا خبره کوي، بايد په خپله خپل په دي
 خبره پښیمانه سي. دهیڅ یو روغ او سالم انسان ذهن نه سي کمزوری کيدلی.
 هر انسان کولي سي چي علم وکړي.

دا ډول وينا کونکو خپل ذهنونه نه دي ازمويلي: ځکه دوی دا ډول خبرې کوي.
 تاسو که چيري يو وار په علم زده کولو، يادولو کي دستو نزو سره مخ کيږي:
 تاسو په هغه ستونزه پروا مه کوئ، امتحان يې کړئ در هغه وخته پوري که
 چيري تاسو په زرگونو ځله هم ستونزي وگالي، ودریږئ او هو ډمن
 اوسئ ترڅو تاسو کامياب به سي. په علم کولو او پوهي حاصلولو بايد هيڅکله هم
 ونه شرمیږو، موږ که هرڅوک يوو په هر حلت کي يوو بايد علم حاصل کړو دزړه
 ښکلا، خوشحالي او ډاډ په علم کي نغښتی دی. دزړه خیرن والی، وېره،
 او خفگان په بي علمي کي پټ دي. راسی چي خپل اولادونه، دوستان او خپله
 ټولنه په دي وپو هوو چي علم موږ ته څنگه کاميابي (بريالوب) را په برخه کوي،
 او موږ څنگه دستو نزو څخه په پريمانو لارو خپل منزل ته رسوي. راسی چي خپل
 او لادو نه د علم په گانه بنا نیسته کړو، ترڅو مو هم ددي دو نيا او هم داخرت تو
 ښه برا بره کړي وي او خپل ځان مو دخدای (ج) دراکړل سوی مسؤليت څخه
 خلاص کړی وی.

که چيري غواړئ چي اولادونه مو تاسو ته عزت درکړي، احترام (درناوي) درته
 ولري او ستاسو د هوسايني، سبب وگرځي: په خپلو او لادونو مو علم او تعليم
 وکړئ. مه پريږدئ چي بي علمه، خپلي ټولني او هیواد ته د خدمت کولو څخه
 ليري پاته سي. که چيري پرموږ او تاسو باندې خپل اولادونه او نور دوستان په
 رښتيا هم گران وي او مينه ورسره لرو: راسی چي علم ورته وښيو او يو دا سي
 تحفه ورته ورکړو چي ټول عمر او په اخرت کي ورته گټه ورسوي او ورته
 دنجات (خلاصون) وسيله وگرځي.

علم زده کول وخت او زمانه نه لري هر وخت زده کيږي ماشوم، ځوان، او سپين
 ږری د ډير عمر خاوند نه غواړي.

هر څوک کولی سي علم وکړي. دا خبره زما په آند ناسمه ده چي يو څوک دا بهانه
 کوي چي زه نور لوی سوي يم او يا هم وائي چي زه نور سپين ږری سوي يم او
 علم نه سم کولی. دا يوه دا سي بهانه او وينا ده چي دا شخص په حقيقت کي دا نه
 غواړي چي علم وکړي. موږ او تاسو ټول په دي مکلف يوو چي علم وکړو او
 نورو ته يې وښيو.

په سمندرکي دملغرولتون.....
نبوي ویناده :حاضردي زماخبره غائب ته ورسوي (۱).پوهه موږ ته صداقت، اما
نت داري، صلح رحمي، په نورو شفقت،مهرباني، مينه ،يوالي، ورورولي،
ملگريتوب، حق غوښتنه،خدای (ج) پيژندنه، انسان پيژندنه او نور ډير څه را زده
کوي!

علم، پوهه موږ نه پريږدي چي دسيده لارې څخه واورو او کږه لاره انتخاب
کړو.پوهه او علم انسان دناروا او نا مشروع کارو نو څخه ليري ساتي او هغو
کارو نو ته يئ نيژدي کوي: کوم چي په هغو کارو نوکي کا ميايي او برياليتوب
نغښتی وی. راسئ چي دخپل هيواد څخه دبي علمي تورې او تا ريکې پردې پورته
کړو او دعلم په روښنایي يې وځلو يوه داسي فضا را منځ ته کړو چي نور مو په
هيواد کی يو داسي څوک پيدا نه سي چي بي سيواده، ناپوهه او بي علمه
وي.راسئ چي ديو بل ښوونکي سو.

کينه او تضاد دمنځه وباسو او پري نږدو چي نور خلک موږ دعلم او پوهي دستر
نعمت څخه ليري پريږدي.دهغوکسانوشوم هدفونه بايد په يوالي سره شند اودمنځه
يوسو،کوم چي غواړي موږبي علمه اودپوهي څخه ليري وويني،د دوی دارمان
بايد يو ارمان پاته هيڅ وخت پوره نه سي او خپل مرادته ونه رسيږي.موږبايد
دعلم کول اودپوهي حاصلول داسي يوارتيا وگڼو،لکه څنگه چي موجود غذا ته
ارتيا لري.موږ اوتاسوبايد دهيواد شاري دعلم،پوهي په واسطه دالله (ج)په مرسته
وداني کړو.

شفقت او مهرباني

مهربانه انسانان دخدای (ج) ددوستانو دډلې څخه شمېرل کيږي، الله (ج)انشاءالله
پر هغه چامهربانه او رحم کوونکی دی چي هغه انسان دلوی الله (ج) پر
مخلوقاتومهربانه او رحم کوونکی وي. ټوله مسلمانان بايد ديوبل سره په مينه او
ورور ولي چلندوکړي اوخپل اسلاميت په ډاگه کړي.

هيڅ وخت انسان په کبر غرور او بي پروايي دعزت خاوند نه سي کيدای، مگر
هغه انسانان عزت مند او محترم دي،چي هغوی عاجزه مهربانه اودشفقت
درلودونکي وي.موږمسلمانان بايد يوپربل مهربانه اوسو. په دې خبره دلابنه
پوهيدلولپاره دسُورَة الْحَجَر : 88 نمبرايات ولولئ.

په سمندرکي دملغرولتون.....
 انسانان په خپل ژوند کي دستونزو کړاونو اوبي وسيوسره مخ کيږي: کيدای سي
 چي قدرت، طاقت (پياوړتيا)، او شتمنی خاوندان هم سي، په دې دواړو وختونو
 اوختونو کي انسانان بايد د صبر او حوصلې څخه کارواخلي.
 انسانانو ته دانه بنيادي چي دخپل فزيکي اومعنوي پياوړتيا او شتمنی څخه دې
 ناسمه استفاده وکړي، پرنورو انسانانو دي ظلم اوتيري وکړي، او دخپلي
 پياوړتيا او شتمنی په کارولو سره دې دنورو خلکو زړونه ازارکړي. رسوالله صلی
 الله عليه وسلم فرمايي: ظلم دقيامت په ورځ تياري دي. ①
 شتمني پياوړتيا او قدرت، ياواک درلودل ټول دلوی خدای (جل جلاله) دطرف يو
 چا ته ور کول کيږي!

ددې لپاره چي الله (ج) خپل بنده ازميي، چي بنده دخپل مال، قدرت او
 پياوړتيا څخه څنگه استفاده کوي، الله جل جلاله زموږمالونه اوموږاولادونه
 زموږلپاره ازمويڼه بللي ده. په دې خبره دلابنه پوهيدولپاره دسُورَةُ النَّعَّابِ
 15:نمبرايات ولولئ.

کله چي تاسو دقدرت، پياوړتيا، شتمنی، زور او زبردستۍ خاوندان ياست،
 نو تاسو خپل داميلمانه، دځان سر ديو چا دامانت په شان وساتئ: هيڅ وخت
 ترينه غلطه او نامشروع استفاده مه کوئ. خپل طاقت او شتمني دخپلو ورونو په
 فايده (گټه) او هغوی ته په خير رسولوکي ولگوئ، ترڅو موخپل ځانونه دفتنو،
 اوگناهونو څخه خلاص کړي وي. هيڅ وخت په خپل ژوند کي پر بي چارو او
 مظلومو انسانانو ظلم مه کوئ.

رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: دمظلوم له بنيراخان وساته ځکه دهغي
 او الله ترمنځ پرده نسته. ②

کله چي ستاسو نفس تاسوته په ظلم کولو سره امرکوي، نو ووايست چي اي زما
 نفسه زه الله (ج) دځا ورو څخه پيدا کړی يم، زه دپلار دملا څخه د مور نس ته
 ليردول سوي يم، دهغه څخه ورسته ماته الله (ج) د مور په نس کي ژوند را کړی
 او دهغه څخه ورسته زه دې نړۍ ته را غلم، زه دخدای (ج) دخوښۍ پرته خپلي
 سترگي لا هم نه سم رپولی، زما اصلي استوگنځای خاوري دي او دمحشر په
 ورځ به لوی خدای (ج) زما سره ديوې زړې په اندازه دخير او شر حساب کوي.

بيازه انسان څنگه ددې ټولوننگونو سر بيره دهغه پاک ذات پرمخلوق او پر
 يومظلومه انسان ظلم وکړم، زه څنگه مغروري وکړم، څنگه زه ددې سربيره
 چي زه هم يوممسلمان يم پر بل مسلمان ورور ظلم او تيري وکړم، بيا هغه وخت
 تاسو بايد پريکړه وکړئ که موخوښه سول ددې ټولو ننگونو سر بيره ظلم، تيري
 وکړي او که نه بيا مشفق او رحم کوونکی واوسئ.

په سمندرکي دملغړولتون.....
 خدای (ج) هغه کسانو ته اجر او بدله ورکوي چي ظلم پري سوی وي، الله (ج) ظالمان او ظلم نه خوښ وي، په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ آلِ عِمْرَان : 57 نمبرایات ولولئ.

ظالم پر مظلومانو ظلم نه کوي مگر دی ظلم کوي پر خپل ځان باندې، ځکه که چیرې د خدای (ج) خوښه وه ده ته به سزا ورکړي دده دظلم څو بړا بړه . ظلم کول انسان دېر بادې تورې کندی ته اچوي . په ظلم کولو سره انسان دوېځ ته ځي او په شفقت او رحم کولو سره انسان جنت ته ځي، په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ الشُّورَى : 42 نمبرایات ولولئ.

که چیرې د خدای (ج) خوښه وه الله (ج) هیڅ کله دظالمانو ملگری نه دی. راسی چي دتو لو هغه کارونو او افعالو څخه پرهیز او منعه وکړو چي لوی خدای (ج) او دهغه رسول حضرت محمد (ص) حرام او ناروا گڼلي وي او موږ مسلمانان یې دهغو په نه کولو امر کړي یوو. ډېر وخت موږ دپیسو، شتمنی او قدرت په لاسته راوړلو کي پریو چا ظلم او تیری کوو، چي دا کاریوازي زموږ اوستاسو حرث دی، ورکول او اخیستل دنعمتونو د خدای (ج) په لاس کي دي، چي چاته وغواړي نو هغه ته یې ورکوي، موږ هیڅ وخت دهغه څخه اضافه څه لاسته نه سو را وړلي چي موږ ته ټاکل سوې لیکل سوي وي، په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ التَّكْوِيْرِ : 29 نمبرایات ولولئ.

دلته زموږ سره یو پوښتنه پیدا کيږي چی هرڅه خو یو سبب هم غواړي؟ دسبب معنا دا نه ده چي موږ دخپل مقصد دحاصلولو لپاره دظلم، زور، او تیري څخه کار وا ځلو او خپل مقصد، موخي ته دې ورسیرو، بلکي موږ باید دنیکو اونیغو لارو څخه په کاراخیستلو سره خپل موخي ته ځان ورسو: هیڅ وخت په ناجایزه توگه دخپل حق غوښتونکي نه سو .

اونه هم دنور خلکو دحق دحاصلولو په هیله وه اوسو هر وخت په راکړل سو نعمتونو دالله جل جلاله شکر ادا کړو، دالله (ج) ثنا ووايو ، راضي و اوسو او خپل حال غوره وگڼو دهغو خلکو څخه چي هغه ټول عمر په بدو کارونو او گوناگونو کي لگيا (بوخت) وي نیکی نه کوي، عبرت اخیستوونکي باید و اوسو، کله چي موږ او تاسو خپل خوا او شاته نورو خلکو ته وگورو نووه به وایوو، چي هو زه خدای (ج) ډېرنازولی یم، دهرې خواڅخه پرما الله (ج) نعمتونه راباران کړي دي، نو زه ولې دبدو کارو نو تلاش وکړم او ولې پر خپل ځان او نور خلکو ظلم وکړم؟ حال دا چي زه نازول سوی یم دالله (ج) له طرفه څخه زه یې مسلمان پیدا کړی یم، را ته یې روغ او سالم بدن راکړی دی، بي شمېرنورنعمتونه یې راکړي دي، نو بیا ولې زه دلوی خدای (ج) نافرمانی وکړم او نورو مسلمانانو ته زیان ورسوم؟ رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایي: مسلمان هغه دی چي نورمسلمانان یې دژبي اولاس دزیانه خوندي وي. ①

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 راسئ چي هيڅ وخت ظلم ونکړو او نور خلک هم ظلم کولو ته پري نږدو ترڅومو
 دواړي نړۍ دخوښۍ څخه پريمانه سي. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي
 (يومسلمان دبل مسلمان وروردي، نه ظلم پرکوي اونه يي دبل ظلم ته سپاري.) ①
 الله جل جلاله دى زموږ زړونه دمهرباني اوشفقت څخه پريمانه کړي.

دمور او پلار احترام کول او حقونه يي

الله جل جلاله موږ دمور او پلار په حق پيژندلو امرکړي يوو، په دې خبره دلابنه
 پوهيدلو لپاره دسُورَةُ لَقْمَان: 14نمبرايات ولولئ. مور او پلار دلوى خداى (ج)
 ستر نعمت دى.

هر انسان چي ددې لوى نعمت څخه بي برخي کيږي هغه ته ددې لوى نعمت دنه
 شتون بڼه معلومات او پوهه سته، او دکمۍ احساس يي دهغو خلکو څخه
 ډېرکوي، دکومو خلکو چي په ژوند کي داستره هستي او نعمت سته. مور او پلار
 تل موږ ته دښه او ارامه ژوندکولو اودرلودلو هيله کړي ده او موږ ته يي دژوند
 کولو لارې چارې بنودلي دي.

زموږ مور زموږ په ماشوم توب کي زموږ د ارامه خوب کول ولپاره ويښه پاتي
 سوې ده او تل يي زموږ پالنه کړي ده، خپلې شيدي يي راته راکړي دي، هغې موږ
 ته ژبه بنوډلې ده، موږ تل يوازي دمور مينه ليدلې ده، هيڅکله يي دا نه دي
 زغملې چي موږ دې نا ارامه، نارحته او په تکليف سو، تل راسره په هرډول حالاتو
 کي شريکه پاتي سوې ده، زموږ دښه ژوند لپاره يي خپل ځان په تکليف اوزحمت
 کړى دى اوموږ ته يي ديوه خوشحاله ژوندکولوزمينه برابره کړي ده. پلار موږ ته
 هر هغه توکي اماده کړى دى، چي موږ دهغه توکي غوښتنه تري کړي ده
 اوياموهم اړتيا ورته پيدا کړي ده.

پلار زموږ لپاره زحمت گاللى دى کاري کړى دى، زموږ لپاره يي خواږه، جامي
 اونوردارتيا ور توکي تيار کړي دي. کله چي موږ ماشومان و نوډي ته يي نه يوو
 پر يښي چي موږ خفه سو، هغه موږ ته زموږ دخفگان پر محال دلوبو کولو
 سامانو نه را وړي دي. پلارموږ ته دازمينه برابره کړي ده چي موږ علم او پوهه
 لاسته راوړو.

زموږ مور او پلار زموږ سره دومره مينه لري چي په انسانانو کي به بل دا سي
 څوک نه وي چي دومره مينه اومحبت دي زموږ سره ولري. هيڅکله زموږ
 والدين دانه غواړي چي موږ دې په ستونزه کي وويني. دهرمور او پلار دا
 غوښتنه، هيله ده چي ددوى اولادونه دې په خپل ژوند کي خوشحاله اوبريالي
 واوسي. افسوس په هغو کسانو دى چي مور او پلار لري، مگر مور او پلاريي بيا هم
 ددوى څخه ناراضه(ناخوښه) او خفه وي او دخپل مور او پلار دروا اومشرع
 امرونو نافرماني کوي، رښتياهم زموږ او ستاسو په ټولنه کيداسى کسان شتون
 لري چي مور او پلار ترينه خوشحاله نه دي،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 تل ددوی دخوا په تکلیف کيږي او ددوی دلوريي ورته ازار رسول کيږي. زموږ مور او پلار هيڅ وخت داسي وينا نه کوي چي موږ په غلظه(ناسمه) لار روان کړي، خو زموږ ځيني وروڼه او خويندې دا فکرکوي چي زموږ مور او پلار زموږ په بڼه ژوند کولو لا خوښ نه دي او غواړي چي موږ په تکلیف، زحمت کي وويني، دا ډول فکرکوونکي کسان ناسم فکر کوي، هيڅ مور او پلار دخپلو اولادونو په ستونزو(مشکلاتو) نه وي خوښ، دوی يوازي موږ دهغه کارونو دکو لو څخه منعه کوي چي په هغه کار کولو سره موږ ته زيان رسيږي او زموږ لپاره هغه کړني دزيان څخه ډکي وي، ددوی په دې کار کولو سره چي موږ يې ولزي دغلط (ناسم) کار دکولو څخه را وگرځولو او ولي يې اجازه را ته نه راکړل چي موږ هغه ناسم کار، ياکړنه وکړو؟

موږ خفه کيږو او دخپلو والدينو زړونه ازاره وو، او آن دردي اندازي بد کوو چي موږ خپلو والدينو ته سپکاوی کوو. زموږ او ستاسو څخه به انشاءالله لوی خدای (ج) درهغه وخته پوري راضي او خوشحاله نه سي چي زموږ څخه والدين خو شحاله نه وي، رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايې: (الله تعالى پرتاسو دموږوپلارازارول دهغوی حق نه ورکول حرام کړي) ① متل دی چي وائي دموردرېښولاندي جنت دی.

موږ او تاسو يوازي په والدينو باندي داحق لرو چي موږ په بڼه نوم سره يا کړي موږ ته دنيکو هدايت وکړي، نکاح راته وکړي او علم را باندي وکړي، موږ حق نه لرو چي دهغوی دهغه خبرو او هدايتونو څخه سر غړونه وکړو چي هغه داسلام دمبارک دين داحکا موڅخه مخالفه نه وي، مگر يوازي هغه خبرې او حکمونه يې نه سو منلی چي هغه داسلام ددين څخه مخالفه او ورسره په ټکر کي وي. په دې خبره دلابنه پوهيدلو په پار د سُورَةُ لَقْمَان : 15نمبرايات ولولئ! خپلو والدينو ته تل دقدر او عزت په نظر گورئ او هيڅ وخت ورته ازار او تکلیف مه رسوئ. موږ هغه وخت خپلو هيلو او غوښتنو ته درسيډو لارپيدا کوو چي دخپلو والدينو دوعا، مشوره او ملا تړ راسره وي. يوکس هغه چاته څنگه تکلیف او ازار ورسوي چي هغه هيڅ وخت هغه ته ازار، تکلیف نه وی رسولی، او تل يې دهغه ملتيا کړي وی؟

څنگه يو شخص دا کولی سی چي خپلو والدينو ته بي احترامي وکړي، او مشکل ورته پيښ کړي؟

ددې سربيره چي موږ الله جل جلاله دمور اوپلار سره په بڼه چارچلند او دهغوی سره په درناوي خبرو کولو امرکړی يو، په دې خبره دلابنه پوهيدلو لپاره دسُورَةُ بنی اسرائیل/الإسراء : 23نمبرايات ولولئ. دخپل مور او پلار سره په هغو کارونو کي مشوره وکړئ چي تا سويي په ورځني ژوند کي پر مخ بياياست او په دې کارکولو سره دهغوی زړونه لاسته راوړئ.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 را سئ چي دخپلو والدينو عزت وکړو او نور دهغو کارونو دکولو څخه ځان ليري
 وساتو چي زموږوالدين نه غواړي هغه کارو نه موږ وکړو. موږ او پلار تل موږ
 دنيکوبښوکارونوپه کول امرکړي يوو. خپلو والدينو ته خو ښي ورکړئ او هيڅکله
 يي دخفگان لامل مه گرځئ. خپل والدين دنيکو او غوره کارونو په کولو سره
 دخپلو ځانونو څخه خوښ وساتئ. دهغو تولو کارونو او خبرو څخه ډډه وکړئ چي
 په هغوسرمووالدين دناراحتۍ او خفگان احساس پيدا کوي. راسئ دهغه چا احترام
 او عزت وکړو چي دالله (ج)رالاندي يي موږ روزلي يوو، زموږ څخه يي ساتنه
 کړي ده، موږ ته يي مينه را کړي ده، موږ يي يوازي نه يوو پريښي او تل را سره
 مله پاتې سوې دي. راسئ دهغه چا عزت او قدر وکړو چي ټوله شپه يي زموږ
 دارام خوب لپاره په ويښه تېره کړې ده .
 را سئ چي خپلو والدينو ته دا ثابته کړو چي دهغوی خوارئ او تکليفونه بي ځا
 يه نه دي تللي او هغوی ته دا وښيو چي دهغوی ټول مشکلات او زحمتونه ديوه
 ښه او نيک اولاد لپاره دوی گاللي وه. لوی خدای (ج) دي موږ ته وس اوتوان
 راکړي، چي هيڅ وخت زموږ څخه زموږوالدين خفه نه سي، او تل ورته خوښي
 ورکوونکي اولادونه و اوسو .

نشیې توکي

الله جل جلاله شراب ناولی بللي دي اودشیطاني کارونودجملي څخه يي گنلي دي.
 په دې خبره دلاینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ الْمَائِدَةِ : ۹۰ نمبرایات ولولئ. نشیې توکي
 یوداسي پدیدده ده چي دنړی ټوله انسانان ددې مصیبت څخه خلاص نه دي. هر
 ډول نشیې مواد زیان رسوونکي دي، نو ځکه داسلام مبین دین هیڅ ډول نشیې
 توکو ته اجازه نه ده ورکړي، رسوالله (ص) فرمایي: (که چاپه دونیاکي شراب
 وڅښل اوبیایي توبه تري ونه ویستله نوالله به يي په اخرت کي پرې حرام کړي). ①
 موږ مسلمانانو ته دانه ښایي چي دخپل مبارک دین اسلام داحکامو څخه سر
 غږونه وکړو، اودنیکی کړنوته غاړه کښینږدو اودبدی دکړونو څخه ځانونه ونه
 ساتو. زموږ په ټولنه کي یو ډېر زیات شمیر خلک په نشیې موا دو روږدي دي،
 داخلک ولې روږدي دي؟ ددې کبله چي موږ او تاسو دي خلکوته دازمینه برابر
 کړې ده او هغوی مو په لوی لاس دې کار ته هڅولي دي. راځئ دهغه ځای څخه
 یي پیل کړو چي کله یوماشوم دخپل مور څخه وزیري کله چي هغه لا څو میاشتني
 وی نو هغه ماشوم ته ددې لپاره چي هغه ماشوم بیده سي او یا هم ارامه، رحته
 سي او بغاړې ونه وهي، موریې ورته یو ډول نشه ورکوونکی درمل او هتا دردې
 اندازې پوري چي ځیني میندي خپلو ماشومانو ته تاریاک (افین) ورکوي، چي دا
 عمل کله ناکله دماشوم دمړیني اویاهم دهغه دناروغی سبب کیږي، که څه هم دا
 معلومه خبره ده چي ماشومان دلورې، تندي اوناروغی لکبله اویا هم عدت بغاړې
 وهي، مگر موږ هغه دخپل ځان لپاره سر خوړی بولو او ددې پرځای چي هغه

په سمندرکي دملغلرولتون..... ماشوم ته شيدې اوياهم نور خوراکي مواد ورکړو اويایي هم کوم ډاکټرته وښيو هغه ته نشيې مواد ورکوو. يوه بله لار چې موږ ديوه شخص په نشيې موادو، دروږدي کيدو لامل گرځو په دې ډول ده.

کله چې يو ماشو څو کلن سي : يو پلار خپل ماشوم بازار يا هټي ته ددې لپاره ليري تر څو هغه ته نسوار اوياهم سگرېټ راوړي! ماشوم چې دخپلو والدينو سره زياته مينه لري او تل غواړي چې دخپلو والدينو په شان وه اوسي : بلاخره ماشوم ته دافکر پيدا کيږي، چې زما پلار يا مور چې ياد کار، کرنه کوي، نو هتمن به دا يوبنه کاروی، چې په پايله کې يې بيا هغه ماشو هم ددې توکو کاروني ته مخه کوي. په لومړۍ سرکي لږ اويوزي ددې لپاره ددې توکو کارونه کوي چې دده پلاريامور ددې توکو کارونه کوي، بيا کرار کرار دی په دې موادو روږدي کيږي اوبيا دوخت په تيريدو سره دی داتوکي ډير استعمالوي، کله چې دی په زياته اندازه سگرېټ استعمال کړي: دزياتي کاروني له کبله ده ته نشه اوخوند نه ورکوي، بيا دی دداسي کسانو په لټه کې کيږي چې هغه دچرسو په نشه روږدي وي اوورسته دی هم دچرسو په نشه ورسره اخته کيږي او بياعين الشكل چرس هم ورته نشه نه ورکوي: يادکس دتارياکو، هيروينو اونورو، وژونکونشيې موادو په استعمال روږدي کيږي، البته دلته بايد يوه بله خبره هم ورزياته کړم چې ناسم اوبي لاري ملگري هم دپروخت په نشيې موادو دو دروږدي کيدا لامل کيدای سي.

يوه بله لاره چې په نشيې موادو دروږدي کيدو زمينه يې برابره کړي ده هغه دنشيې موادو کښت اوکر کيله ده! زموږ او تاسو ځيني دحقانان ورونه په خپلو مخکو کې تمباکو، بنګي، تارياک او نور نشيې مواد کړي او خپل او لادونه په خپل لاس دبربادۍ کندی ته غورځوي. دحقانانو ته دنشيې مواد ودکرکيلي ډېره لږه اندازه گټه رسيږي اوزياته گټه يې نورو بدو خلکوته رسيږي، که چيرې موږ په خپلو مخکو کې روا، حلال کښتونه وکړو او دناروا کښتونو سره يې پرتله کړو، نومعلومه به سي چې موږ او تاسو دنشيې توکو په نسبت زياته گټه دروا کښت دلاري لاسته راوړي ده.

موږ او تاسو تل دا وايو چې خورکي مواد لوړ قيمت لري ددې علت هم دنشيې مواد کښت دی، ځکه که موږ په خپلو مخکو کې غلي داني وکړو: موږ به خپل دهيواد د خوراکي مواد کمښت په خپله پوره کړی وی، دې ته به اړنه يوو چې دنورو هيوادو څخه خورکي توکي را وړو. که موږ په خپلو مخکو کې رواکښتونه وکړو نو په دې کارکولو سره به دغلو دانو قيمتونه زموږ په سيمه کې خود دخوده (خپله) راتيټ سي! راځئ چې په گډه نور خپل هيواد دنشيې تو دکرکيلي اوکاروني څخه خلاص کړو او نور پري نږدو چې خلک په نشيې موادو روږدي سي، دنشيې توکو موتادي، روږديدا يو داسي شرموونکی کار دی، چې هيڅوک په نشيې موادو روږدي کس ته دقدر، درناوی په نظر نه گوري.

په سمندرکي دملغرولتون.....
 نشيې مواد زموږ دذهن، دماغ او بدن کمزوري کوونکي، دمالې ستونزو
 راوستونکي، زیږونکي، د شخصیت کښته کوونکي، او یو داسې کار دی چې زموږ
 د دنیا او آخرت دواړه راخړه وي!
 راځئ چې نور په ګډه نشيې مواد ورک کړو او دکارونې څخه یې ځان او ټولنه دتل
 لپاره بیغمه او خلاصه کړو.

خپل منځي شخړې او بدې

زموږ او ستاسو په ټولنه کې مو ډېرې دا سي پيښې لیدلي، او دهغو پيښو په
 هکله مو او ریدلي دي، چې یوه شخص بل شخص وژلی وي، چې ورسته دوژل
 سوي کس خپلوان دقاتل کس دکورنۍ او دقاتل سره بدې یا دښمنې پیل کړي. دوی
 دواړه ډلې یا اړخونه یو پر بل باندي مرګونې حملې کوي تل دیو او بل په نابودی
 او لمنځه وړلوپه سي تلاښ کوي، چې هتأخینې وختونه دا د دوی په وینابدي
 یادښمنې درپیر یو پوري دوام پیدا کړي او وغځيږي. بدې یادښمنې هغه وخت را
 منځته کیږي، چې دیوه کس او یا هم ډیرو کسانو ترمنځ په یوه خبره او یا یوه کار
 اختلاف را منځته سي او کله چې هغوی په دې کار یا خبره سره هم نظره او موا
 فق نه سي: هغه اشخاص چې دزغم او حوصلې څخه محروم، بي برخي وي: دیو
 بل سره جګړه وکړي، په جګړه کې مرګ ژوبله را منځته سي او داناروا اوناسم
 کاربدي منځته راسي. دزیاترو داسي پيښو لاملونه ځینې وخت ددې لاندې
 علتونوله کبله وي:

دمخکو، (جايدا دونو)، داو بو لګولو، دماشومانوپرسر سره اختلاف، جګړې
 اوشخړې، او دې ته ورته ډېر زیات لاملونه نورهم ددې بدې پدیدې درامنځته
 کیدوسبب کیږي یاسوي دي، دا حلیدونکي لاملونه (سببونه) ځینې کسان دیو بل
 سره په مشوره نه کولو، او بغیر ددې چې یوه سمه دحل لاره ورته پیدا کړي او
 داستونزه دیو بل په مرسته حل کړي، برعکس دیو بل سره لفظي شخړه کوي، یو
 بل ته لاسونه اچوي، یو او بل سره ژوبله وي او هتأ سره وژني. دا ډول پيښې
 زیاتره وخت دهغو وسلو په واسطه را منځته کیږي چې خلګ یې په خپلو کورونو
 کې ساتي. یوانسان چې هوښ او عقل لري دیو بل انسان سره په یوه دا سي وړه
 ستونزه او مشکل جګړه کوي او هغه ژوبل او وژني چې هغه ستونزه په ډېره
 نرمه لجه او بیله کومه خنډه حلیدای سي. موږ سره له دې چې رسول الله صلی الله
 علیه وسلم فرمایي: ژباړه. الله ته په خلکو کې ناخوښه هغه څوک دي چې
 ډیر جنجالي وي. ① خپل په منځ کې پریوې وړې او حلیدونکي ستونزې دیو بل سره
 جنجال اوشخړه کوو؟ ولې په دې خاطر چې زموږ او تا سوڅخه ځینې زغم او
 حوصله نه لرو او په اوکوچنیو خبرو په غوسه کیږو. رسول الله (ص)
 فرمایي: (پهلوان هغه نه دی چې په غیر غښتلي وي بلکې پهلوان هغه دی چې
 دغوسې په وخت کې ځان وساتي) ②

په سمندرکي دملغلرولتون.....
صبر او حوصله دالله جل جلاله لوی نعمت دی، موږ باید داسترنعمت تل دځان سره وساتو او د دې نعمت د نه شتون په صورت کي ددې نعمت دلاسته راوړلوکوښښونه وکړو. موږ او تاسو ولي در دې اندازي ظالمان سوچي یو انسان دي بيله دي چي هغه کوم جرم او گناه کړي وي ووژنو، ولي دخپل خدای (ج) دامر نافرمانی وکړو، مخکي له دې چي موږ او تاسو ديو چا سره جگړه کوو، لومړی باید دا فکر (آند) وکړو چي آیا په جگړه کولو سره زما دا ستونزه حلیدای اودمنځه تلای سي؟

او که چیري دا ستونزه په جگړه کولو سره حلیدای سي: بیا ولي یي دیووي بلي سمی اود زیان څخه لیري لاري څخه کوښښ نه کوم او ولي دیو بل سره جگړه وکړو، ولي یو چا ته ضرر ورسو، ولي یو کس ژبل یا قتل کړو؟ آیا موږ اوتاسو دومره صلاحیت لروچي دخدای (ج) دیو مخلوق څخه دهغه ژوند واخلو او هغه قتل کړو، ولي موږ حوصله اوصبر ونه لرو؟ اودردي هرڅه ورسته باید دا وسنجو چي کله داخرت په ورځ زموږ رب (ج) زموږ سره دیوې زړي نیکی او بدی حساب کوي: موږ په هغه سخته ورځ ددې جواب ورکولی سو چي موږ دیوه بي گناه مسلمان قتل کړی وی، په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ 7:8: ګڼه ایتونه ولولئ. الله (ج) یو مسلمان ته انشاءالله دهرې گناه څخه ور تیريږي، مګر دبل دحق څخه نه ورته تیريږي، ژوند دیوانسان حق دی اوبغیر داسلامي احکامودجاري کولو څخه دیوه مسلمان، مؤمن ژوند اخیستل لویه گناه ده. په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ الْمَائِدَةِ : 32 اوسُورَةُ النَّسَاءِ 93:نمبر ایتونه ولولئ. موږ اوتاسو چي کله یوه گناه وکړو ورسته دهغه څخه افسوس کوو او په خپل کړي کار پښیمانه یوو، چي دا پښیماني ورسته هیڅ ګټه نه لري.

باید دیوه کار دکولو څخه مخکي ښه فکر اوسنجس وکړو او ورسته هغه کار وکړو. دپرداسي کسان سته چي د دنیا دګټي لپاره خپل اخرت او ابدی ژوند خراب کړي: دا کار دیوه انسان ستره غلطی ده !

په دښمنی کي داخل کسان یو اوبل درهغه سره وژني چي د دوی په فکر (آند) یو ډله ډله ډله ختمه کړي. داتیروتلي (غولیدلي) دانتقام اخیستولو په نامه دیوه په مقابل کی بل قتلوی، په رښتیا هم دا ډول کسان ناپوهان دي، ځکه درځوبه دوی دیويي وژني په مقابل کي بله وژنه کوي، دیوه ټپ، یا ژوبلي په مقابل کي به بله ژوبله کوي، ایاپه یاد کار کولو سره دوی کولی سی ګټه او فایده لاسته راوړي؟ او که چیري په دې سره فایده لاسته نه ورځي نو بیا ولي دوی یو بل ته بخښنه نه کوي او په دې کار سره خپله دښمنی نه ختمه وي؟

دویني جواب په وینه سره باید ورته کول سي، د دښمنی درلودونکو وګړو په منځ کي سوله کول اودوی سره پخلا کول یونیک کار دی. دیادو کسانو په منځ کی دسولي راوستلو لپاره دې عالمان، مشران،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
اونور مخورکسان سره کښيني، او د دوی په منځ کي دې روغه وکړي، ددواړو طرفونو غوښتنې دې واورې او ورسته دې يوه مناسبه دحل لاره ورته پيدا کړي، داسي يوه پريکړه دې وکړي چي د دوړو طرفونو رضا اوخوښه حاصله سي، داسي يوه پريکړه دې نه کوي چي خداي (ج) مکړه نوروکسانو ته په کښي زيان ورسوي، دوی ته دې داقتاعت ورکول سي، چي دمسلمانانوپه منځ کي په وژنه او جگړه کولو سره يوه ستونزه نه حليري، بلکي په سوله او روغه جوړه سره يوه ستونزه حليدای سي. الله جل جلاله سوله خيربللي ده!

په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُورَةُ النَّسَاء: 128نمبرايات ولولي. يومسلما ن بايد دبل مسلمان په وژلو او يازورولو دا سي فکر ونه کړي چي گواکي زه يو ميرنی اوزرور يم؟

يورښتنی ميرنی او زرور هغه څوک دی: چي خپل مسلمان ورور ته زيان ونه رسوي، ديو کس سره دهغه دستونزي په وخت کي مرسته او همکاري وکړي، او هغه دزيان څخه ليري وساتي. را سئ چي نور دخپلو وروڼو سره ونه جنگيږو او يو بل سره قتل نه کړو او يو او بل ته دزيان رسولو څخه ځانونه ليري وساتو. الله جل جلاله موږ دخپلو وروڼوپه منځ کي په مناسبات سمولو(سوله کولو) امرکړی يو!

په دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُورَةُ الْحُجَرَات: 1۰نمبرايات ولولي. ولي موږ او تاسو په يوه وړه مسئله کلونه کلونه سره وجنگيږو ديوبل ويني سره توی کړو او دانتقام په نامه خپله ټوله راتلونکيه خرابه کړو، لادرڅو به ديوبل څخه غچ اخلو او سره وژنوبه، ولي دا دخپل ځان لپاره شرم وگڼوچي ديو چا دغلطي جواب په نرمه لهجه او بخښني کولو سره ورکړو، ددې پرځای چي موږ هغه غلطي بيا تکرار کړو ولي هغه غلطي ته دپای ټکی نږدو، ولي موږ ځان په دې کار کولو سره بي زړه وبولو او ويژدان مودانه ومني چي ديو چا څخه بخښنه وغواړو سره ددې چي غلطي هم زموږ وي، ولي ديوې کو چني او حل ليدونکي ستونزی څخه دنفرت اوروڼه بل کړو چي بيا په هغه لمبو کي په کلونو کلونو سوو څو او ولي خپل وروڼه دښمنان جوړ کړو؟

راسئ چي خپله ټولنه داسي جوړه کړو چي په لو مړی سرکي خو بايد ديوبل دغلطيو څخه تير سو او زغم ولرو او که چيري خداي مکړه په بدی اخته سوي يوو: لو مړی بايد په خپلو کي دواړه طرفونه سره کښينو او دتياره ژوند څخه ځا نونه خلاص کړو اوپه خپل منځ کي يوه مناسبه، غوره، اوښه پريکړه وکړو. که چيري دا ستونزه دې د دوو خواشخصوخپل په منځ کي سره حل اوفصل نه کړه، نو دهغي سيمي خلک دې ددې دو طرفونو تر منځ منځگري توب وکړي، اوددې دو ډلو تر منځ دې دښمني دمنځ يوسي او روغه جوړه دې يي وکړي، لوی خداي (ج) دې موږ او تا سو دورور وژني څخه وساتي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

معلوليت عيب نه دی

الله (ج) دیوه انسان په ژوند کي ټولې مخته راتلونکي پيښې هغه وخت ليکلي وي چي کله هغه دې دونياته نه وي راغلی! دهغه درزق يا خورک ، څښاک اندازه، دهغه عزت، دهغه ژوند په دونياکي، نيکبختي اوبدبختي او داسي نور پيښيدونکوکارونو، عملونو، ياپه عامه اصطلاح دیوه انسان نصيب څه سره چي موږ په ژوندکي مخ کيږو يايي کوو لوی الله جل جلاله ته معلوم اوپرهغوباندي پوره علم لري. هيڅ يو انسان دالله (ج) د ارادې او خوښي څخه پرته خپل بانه لاهم نه سي رپولی، ټول کارونه دلوی خدای (ج) په لاس کي دي، يوانسان يي عقل مند پيدا کړی وی، بل انسان ته يي قوت او زور ورکړی وی او بل انسان ته يي نه وي ورکړی، يو انسان يي دولت مند او شتمن پيدا کړی وی او بل انسان يي غريب او نيست مند پيدا کړی وی، يوه انسان ته يي عزت او شرافت ورکړی وی او بل انسان ته يي نه وي ورکړی. ټولې چارې دلوی خدای (ج) په امرمخه ځي که هغه خير وي او که شر، په دې خبره هرمسلمان ايمان لري او دا خبره بايد په پوره يقين او باور سره ومنې.

انسان مختاردی يعني انسان په خپلو کړونوکي دخپل اختياراو خوښي دی چي نيکي کوي اوکه بدې، داډيو اوږد علمي بحث دی اونه غواړم نورپر دې بحث څه وليکم. راځم خپلې اصلي موضوع ته: ځيني انسانان چي کله پيدا سي نو دبدن يو اندام يي کم وي او ځيني انسانان بيا دپيدا يښت څخه ورسته دناروغی او ياهم ديوي پيښې له عمله خپل بدن يواندام دلاسه ورکړی او ياهم زيان من سي. لومړی راځم دې ته چي هغه انسان چي معلول پيداکړي او يا هم دپيښواو نارغيو له کبله معلول کيږي څه بايدوکړي: معلول شخص دې په ژوند کي دپښيماني، درد، اوخواشيني احساس نه کوي، ولي چي يوانسان هيڅکله خپله په خوښه نه غواړي چي معلول سي. هر څه چي پيښيږي دلوی خدای (ج) په امر او اراده سره پيښيږي کيدای سي چي معلوليت کي دیوه انسان خير وي ، ځکه انسان دخپل خير او شرڅخه خبرنه دی. که چيري يو شخص خپل ژوند په معلوليت کي تير کړ اوپه خپل معلوليت راضي (خوښ) اوصبرکونکی سو که دالله (ج) خوښه وه نو دمعلوليت او دده دصبر اولورهمت اجر و نه به په اخرت کي ورته ورکړي. په دې خبره دلاینه پوهيدلولپاره دسُورَةِ لَقْمَانَ : 17نمبرايات ولولی. معلولو اشخاصوته دانه ښايي چي خپل صبر او حوصله دلاسه ورکړي. معلول انسانان بايد خپل زړونه په دې خپه (خواشيني) نه کړي چي زه ولي معلول يم؟ او دا سي دې دژوند چارو ته دوام ورکړي لکه څنگه چي يو غيرمعلول انسان خپل ژوند پر مخ بيايي، دخان لپاره دې يو داسي کار او کسب دکورنی او دوستانو په مرسته پيدا کړي چي سره ددې چي دی معلول دی هغه کار وکولی سي اوورسته په خپل هغه کارکي دستو نزو سره مخ نه سي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 په نن عصر کي دډېر ماشينونو دشتون له عمله زيات کارونه ډېر هوسا سوي دي او کيدای سي چي ديوه غير معلول شخص او يوه معلول شخص دکارپاييله په مساوي ډول وي او دکميت دلهازه دي کوم تو پير ونه لري . هيڅ وخت بايد معلول شخص په کارونو کي له دې کبله چي دې معلول دی زړه نه خفه کوي او بي له دې چي کوم خفگان او انديبننه ورته پيداسي خپل کارونه دي سرته رسوي. موږ او تاسو داسي ډېر انسانان ليدلي دي چي معلول دي خو بيا هم په خپلو کارونو او دژوند په نورچارو کي دستو نزو او مشکلاتو سره نه دي مخ، په ډېر بڼه ډول خپل کارونه اوچاري سرته رسوي او دغيري معلولو انسانانو په شان خپل ژوند پر مخ وړي.

معلولو وړنو بايد خپل ژوند په عادي ډول پر مخ بوزي او لږترلږه دي دا فکر لا هم نه کوي، چي موږ معلول يوو، معلول اشخاص دي هيڅ وخت ځان دستونزو (کړاونو)،خفگان،ناهيلىوو په جال کې نه راگيروي، او تل دې زيار باسي چي په خپل ژوند کي ځانونه خوشحاله وساتي،معلول اشخاص دي دطبيعت دبنکلاو څخه دنورو هغوکسان په شان خوند واخلي چي هيله درلودونکي، صبرکونکي ،اوراتلونکي ته خوشبين وگړي دي .

هيڅکله دي دنا هيلی او غم احساس نه کوي ناهيلي او غم انسان دستونزو څخه نه سي خلاصه ولي. لکه څنگه چي مخته وليکل سوه چي ټول کارونه دالله (ج) په لاس کي دي نوباید دهغه لوی څښتن لوی دربارته هيله مند وه اوسو اودکړاونوپه شتون کي صبر ولرو ،ځيني هغه معلول وروڼه چي دخپل معلوليت څخه رنځ وړي:بايد ددې احساس پيدا کړي چي زه هم کولی سم چي دنورومعلوليت نه درلودونکو انسانانوپه څير زيار وباسم،کوښښ وکړم او دژوند په ټو لو چارو کي دبرياليتوب درحده ځان ورسوم.

هغه اشخاص چي معلولوته ددوی دمعلوليت له کبله سپکاوی کوی:
 راسئ چي لومړی دافکر وکړو چي دامعلول شخص ولي معلول دی؟ آیا دا شخص په دې خوبښ دی چی دی دې معلول وی او که دلوی خدای (ج) دطرفه څخه دا معلوليت يادمعلول شخص ته ورکول سوی دی او آیا دلوی خدای (ج) په وس او قدرت کي دانسته چي ما هم ددغه معلول کس په شان معلول کړي؟ ددې احساس،تحليل اوڅيړنی دکولو ورسته به موږ ته ددې احساس پيدا سي، چي موږ ولي دی معلول کس ته دده دمعلوليت له کبله سپکاوی کوو.

معلولواشخاصو ته بايد هيڅ وخت ددوی دمعلوليت پيغور ورنه کول سي، ځکه معلوليت،ناروغي اورغتيا دالله(ج)دلوري څخه دهغه جل جلاله په خوبڼه سره صورت نيسي .که چيري زموږ په کورنی او يامحل کي معلول ، ناروغيه يانوراشخاص زموږمرستي ته اړتياپيداکوي،دهغوسره بايد دخپل توان سره سمه مرسته وکړو:پري نږدوچي زموږ په شتون کي اړمند خلک ځان يوازي احساس کړي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 دخپل ټولني دټولواوسيدونکو اوپه ځانگړي ډول دمغلولاوخاصو عزت اودرناوې ته بايد موږ ژمن اوسو اوهمدارنگه بايد ورسره دنیک اوښه سلوک څخه کارواخلو اوپري نږدوچي هغوی زموږ دشر څخه ځانونه خوندي احساس نه کړي،ددې له کبله نه چي دوی معلول دي بلکي خپله انساني فريضه چي ديوبل سره دارتياپه وخت کي مرسته اويوبل ته درناوی دی اداکړو اوپه دې خاطرچي مرسته دارمنواشخاصوسره اودرناوی اوښه سلوک يونیک اود ارزښت څخه بډايه کړنه ده.

معلول انسانان بايد هيڅ وخت دنوردمعلوليت نه درلودونکو انسانانو څخه کم او کښته ونه بولو، تل ورته ديوروغ او ساليمن شخص په شان وگورو.هغه ميندي او پلرونه چي اولادونه يي معلول دي، دناهيلى احساس دې نه کوي او دا فکري وکړئ چي په نړۍ کي ډېرانسانان معلول دي ،هغوی هم موراو پلارلري ،مگرهغو رضايتم خپل کړی دی او هيڅ وخت نا هيلي سوي نه دي، ولي والدين د اولادپه معلوليت ناهيلي واوسي، معلوليت الهی ورکړه ده اوکوم عيب نه دی. معلولاوشخاص هيڅ وخت دهغوی دمعلوليت ډول په نوم سره مه يادوئ،دگود،ړانده ،شل، کون او نورتحقيرونکونومونو سره دهغوی دنومولو اورابللو څخه په کلکه ډډه وکړئ، ځان په گناه کي مه اخته کوئ. دا د الله جل جلاله ورکړه ده، او هغوی په دې نومونوسره يادول گناه ده.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايې ژباړه. مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان يي دژبي اولاس له زياته خوندي وي .①

والدين بايدخپل دنه معلوليت درلودونکو اولادونو ترڅنگ خپل معلول اولادونه دعلم په گمانه سينگار کړي اوتل يي وهڅوي چي علم وکړي او پوهه لاسته را وړي.دپوهي ترڅنگ يي کسب کولو او فني زدکړو حاصلولوته هم تشويق کړئ اوخپل اسلامي اوانساني مسؤليت دغاري څخه واړوی.

الله (ج) دې موږ او تاسو ته دا توان او طاقت را کړي چي دمغلولو او اړوانسانانو سره دهغوی دارتيا په وخت کي مرسته او کومک وکړو. معلول وروڼه او خويندي دي هم هڅه وکړي ،چي تل ځانونه ډاډمن او خوشحاله وساتي اونا هيلي نه سي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه

ماشومان عموم دلوپانو مرستي ته ډېره اړتيا لري، په ځانگړي ډول دموړاو پلار مرستي ته، مور او پلار بايد ماشومانو ته مينه ورکړي.

والدين بايد ماشومانو ته خواږه، جامي اونور دارتياوړ توکي برابر کړي اوښه روزنه يې وکړي، تعليم ته يې تشويق کړي او کله چي ماشوم غلطي کوي: بايد په ډيره مينه او سره سينه ورسره چار، چلند وکړي. ماشومان دي دي ته متوجي کړي، چي په راتلونکي وخت کي غلطي تکرارنه کړي، کله چي ماشوم په درس زده کولو او ويلو کي سوستي کوي: مور او پلار دي يې هغه ته داسي مثالونه او حکايتونه بيان کړي، چي په هغو کي ډېره او نا پوه شخص درمنځ په څرگند ډول توپير سوي وي. ترڅو ماشوم دپوهي او ناپوهي ترمنځ توپير وکولى سي.

ماشومان بايد ونه رټل سي او ورسره نیک سلوک وسي. {ام خالد وائي مادرسوالله صلى اله عليه وسلم دنبوت په مهرلوبي کولي، پلارمي زه وترتلم. رسوالله صلى الله عليه وسلم وويل خوشيې کړه..} ①

ماشومانوته بايد بيرونکي کيسې اونکلونه ونه سي. اوداسي حکايتونه، کيسې او نکلونه دي ورته سي چي په هغو حکايتو، کيسواو نکلونو کي داسي پېښې راغلي وي چي ماشوم دي ته وهڅوي چي تل بايد په خپل ژوند کي ښه او غوره کارونه وکړي اودېدو کارونو څخه ځان وساتي.

ماشومان موبايډ په اسلامي اخلاقو، ادبونو خبر، اوپوه سي. ماشومان مو بايد دي ته اماده کړو چي څنگه اسلامي احکاموته غاړه کښيږدي. ماشومانوته بايد داسلام په مبارک دين کي روا، ناروا، ښه، اوډ ورزده اوپه وي پوهوو.

ماشوم موبايډلومړی په اسلامي تعليماتوپوه اوداسلامي تعليماتو دحاصلولو زمينه ورته برابرکړو، ترڅو داسلام دمبين دين په چوکاټ کي دلوپوالي ژوندته مخکي له مخکي اماده اوتيار وي، هسي نه چي خداي (ج) مکره، زموږدبي غوړئ اونه پاملرني له کبله زموږ ماشوم دجهل اوهغولارو لاروی سي چي هغه لاري دبربادۍ اوزيان څخه خالي لاري نه دي. ماشومانوته بايد مور او پلار ددروغو وعدې ورته کړي او که چيري بياهم يوه وعده ورسره کو: بايد په هغه وعده باندي وفا وکړي، ترڅو کوم اعتماد چي ماشوم يې پرخپلو والدينو لري لاپياوړی سي اوپه راتلونکي وخت کي خپله هم پروعه باندي ولاړشخص واوسي. موړاو پلار بايد دخپلوماشومانو مخته لفظي شخړي او جنجالونه ونه کړي. ځکه ماشوم په بل هيڅ شي دومره نه خفه کيږي، لکه څومره چي دموړ او پلار ترمنځ په جنگ او شخړه کولوسره خپه کيږي.

کورنۍ شخړې ماشوم دي ته اړباسي چي دخپل کورنه تيښته وکړي او هتأ ځيني وخت داسي هم پېښيږي چي ماشوم دکورنۍ شخړوله کبله ځان وژنه وکړي، ځکه ماشوم خپل ځان آرامه نه احساسه وي او تل خپه وي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 کورنۍ شخړي دماشومانو روحیه کمزوري کوي، او ماشوم په دماغی
 اونورجسمي ناروغیو مبتلا کوي، همدرنګه کورنۍ شخړې دماشومانو ذهن
 کمزوری کوي، خپل جوړنت دلایسه ورکوي او د ډول ډول نورو ستونزو سره لاس
 اوګریوان کیږي. دکورنۍ تاوتریخوالي کورنیو شخړو سره مخ شوي ماشومان نه
 سي کولی چي خوشحاله ژوند ولري، تل په دې لټه کي وي او غواړي چي نورو
 کسانو ته زیان ورسوي ورسره شخړه وکړي او خپل دټولنې دنورو وګړو څخه
 لیروالی اختیار کړي. ماشومان باید تل پاک وساتل سي او چټل پاته نه سي دنا پاکو
 او چټلو اوبود ډنډونو څخه دې راوګرځول سي او پري دې نه ښودل سي چي په
 ناپاکو ساحو کي لوبې وکړي.

په ماشومانو باید درانه او ددوی دوس څخه پورته کارونه باید ونه سي، ترڅو
 روغ رمټ پاتي سي. ماشومانو ته باید کله ناکله ډالی واخیستل سي او دپرځای
 اوخوندي لوبو، ساتیریو څخه راونه ګرځول سي.

مور اوپلار دخپلو ماشومانو هرې پوښتنې ته باید پروخت اوبیله کومه ځنډه
 جواب ووايي، ترڅو ماشوم بیا هم دپوښتنې کولو جوړت ولري، دپوښتنې
 دکولوڅخه په وېره کي نه سي، تل پوښتنه وکړي اود ځان ناخبره نه
 پرېښودلوروحیه په ماشوم کي پیاوړي سي. ماشوم سره بایدپه ساده اوروان ډول
 خبرې وکړو. پوښتنې کول او جوابونه ترلاسه کول د ماشومانو لپاره ډېر ارزښت
 لري، ځکه ماشومان دډېرو شیانو په اړه معلومات نه لري اوهرڅه ورته نوي
 ښکاري.

ماشومانوته باید اسلامي، تاریخي ټولنیز او عنانوي معلومات ورکول
 سي. ماشومان باید دکورنۍ دغړو، دوستانو، مشرانو اونورو خپلوانو احترام ته
 وهڅول سي.

ماشومان باید دعامه لارو سرکونو ویالو او نور دخطرته ډکو سیمو څخه راو
 ګرځول سي او دا لارښوونه ورته وسي چي دلپرو او نابېلډو ځایو نو دتګ څخه
 ډډه وکړي، دماشومانو مخته باید مخدره مواد داستعمال نه سي. په ماشومانو
 باندې باید مخدره مواد دپوځي څخه بل ځای ته انتقال نه سي.

ماشومانو ته باید دمخدره موادو دزیاتونو په اړه پوره اوهراړخیزه معلومات
 ورکول سي. ماشومان باید دهر ناوړه او بدکار دکولو څخه راوګرځول سي، خو
 دا د راګرځولو او منعه کولولار باید مثبتېه سالیمة اوداسي یوه لاره وي چي ماشوم
 ته جسمي اورحي زیان ونه رسوي.

ماشومانوته باید دهر بدکار دکولو دزیایه اړه هر اړخیزه معلومات ورکول سي. که
 غواړئ چي دخپلو ماشومانو څخه ښه او غوره انسانان جوړ کړئ: باید ورته
 سمه روزنه او تربیه ورکړئ، تعلیم په وکړئ، ترڅو مو خپل مسؤلیت په سمه
 توګه دخپلي غاړې اړولی وي. راسئ دخپلو ماشومانو څخه بد انسانان نه، بلکي
 نیک خویه اوبڼه انسانان تري جوړ کړو. یوه اصطلاح ده چي وائي:

په سمندرکي دملغلرولتون.....
لنده لښته پرهره خوا کړيږي ما شومان هم دلندي لښتي په شان دي، چي غواړي
څنگه يي جوړه کړي، هم هغه سي جوړيږي. آيا موږ نه غواړو چي دخپلو اولادو
نوڅخه بڼه انسانان جوړ کړو؟

معلومه خبرده چي هر مور او پلار غواړي چي اولاد يي يونيک او بڼه انسان
سي: دنيک انسان جوړيدل زموږ دماشوم څخه او دبد انسان جوړيدل زموږ
دماشوم، څخه زموږ په خپل لاس کي دي ساليمة روزنه، او علم، پوهه زموږ
دماشوم څخه يو بڼه شخصيت جوړه وي او برعکس ناسمه روزنه او دعلم څخه
گوښه ساتل زموږ دماشوم څخه بد انسان جوړه وي.

دجنگ زيانونه

لکه څنگه چي موږ او تاسو ټول پوهيږو، جنگ ديوې ټولنې پر دېرو برخو منفي
اغيزي لري او نه پرېږدي چي دجنگ دسيمو خلک پرمختگ وکړي. جنگ زموږ
اوستاسو مادي او معنوي شتمني دمنځه وړي. موږ او تاسونه سو کولي چي په
جنگ کي پوهه او علم لاسته راوړو. جنگ داسي يو بدمرغي ده چي ديوې ټولنې
ټولي عامه شتمني دمنځه وړي، روغتونونه، مدرسي، مکتبونه، سړکونه
، معدنونه، کښتونه، مالداري اونور عامه اوشخصي شتمنيوته زيان رسوي. په
جنگ کي مالي اوځاني زيانونه زيات وي. په جنگ کي موږ خپل دکورنۍ غړي،
دوستان، ملگري اونور خپلوان دلاسه ورکوو. جنگ موږ او تاسو دې ته نه
پرېږدي چي خوشحاله ژوند وکړو او په ارمۍ ساواخلو، موږ خپل ټوله وخت
دجنگ له کبله په وېره کي تير وو. زموږ ماشومان سمه روزنه اوتربيه نه سي
ترلاسه کولي اونه سو کولي چي ماشومان مو په ساليمة ډول تربيه کړو. جنگ
څوک کوي او ولې يي کوي؟

معلومه خبره ده چي جنگ موږ انسانان کوو، يواو بل په ناحقه سره وژنو او يوبل
ته زيان رسو. که چيرې موږ او تاسو وروڼه په خپلو منځونو کي اتفاق او يوالۍ
ولرو نو هيڅوک نه سي کولي چي موږ دې دخپلو ناروا اوشومو
کړونو، هدفونو او غوښتونو ښکار وگرځوي. که چيرې موږ او تاسو په خپلو
منځونو کي يوبل سره کينه ونه لرو، يوبل ته احترام (درناوی) ولرو غم شريکي
سره وکړو، يو پر بل ظالم ونه اوسو، نو زموږ او ستاسو په سيمه کي به هيڅ
جنگ او بدبيني نه وي. همدا موږ او تاسو يوو چي ديو او بل دوينو تږي يوو.
دمال، شتمني او قدرت لپاره يو او بل سر وژنو، الله جل جلاله
موږ مسلمانان، مؤمنان يودبل ورته بللي يو اودخپلوورنيو په منځ کي يي په
مناسباتو سمولو(سوله کولو) سره امرکړی يو، په دې خبره دلاینه پوهيدلو لپاره د
سُورَةُ الْحُجَرَات : 10 اودسُورَةُ الْحُجَرَات : 9نمبره اياتونه ولولئ.

په سمندرکي دملغلرولتون..... رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي يومسلمان دبل مسلمان وروردی نه ظلم پرکوي اونه يي دبل ظلم ته سپاري. ①

موږمسلمانان چي ديوبل ورونه يوو بياولي ورنه يوبل قتل کړو؟ولي دپړديو په لمسون يوبل ته زيان ورسوو او يو دبل دبنمنان و اوسو، حال داچي موږ ورونه يوو؟کله چي موږ اوتاسو ته دالله (ج) دلوري قدرت، واک او شتمني په لاس کي راسي: زموږ څخه ځيني پرمظلومو انسانانو باتدي ظلم کوي او هغه څه کوي چي په توان کي يي وي.

همدا موږ يوو چي دنور خلکو حقونه په زور، اوجبر خورو، په خپله نه غواړو چي جنگ ورک کړو او په سوليز ژوند کي دپرمختگ ترپولو ورسوو. که چيري موږ او تاسو په خپل سيمو کي يوالی ولرو: بيا ولي به مو په سيمو کي جنگ اووژنه وي؟ موږ او تاسو بايد هيڅ يو جابر او ظالم ته اجازه ورنه کړوچي زموږسيمه دناروا اونامشرع جنگونو په ميدان رابده کړي. موږ بايد دخپلو سيمو په اړه دبي غوږی اوبي پروا يي څخه کار وانه خلو. لکه څنگه چي دخپل کور دسوکالي، ابادی او ارامی لپاره هڅي، زيار او کوښښونه کوو: همدا سي بايد دخپلي سيمي په اړه زيار وباسو او هڅه وکړو چي خپلي سيمي ابادي، سوکالي اوسمسوري وساتو. تل بايد موږ دخپلو خلکو او ټولني لپاره خير غوښتونکي واوسو او پري نږدو چي زموږسيمه نور خلک راته ويرانه (ويجاړه) کړي. هيڅ وخت بايد دهغو خلکو سره مرسته او کومک ونه کړو چي زموږ په سيمه کي جنگ، ويره (ډار) اوتباهي خوروي، داسلام دمبارک دين داحکامو څخه سر غږونه کوي او نه پريږدي چي موږ دي سوليز ژوند ولرو. جنگ او جگړي زياتره وخت دمسلمانانو په منځ کي دداسي خلکو تر منځ کيږي، چي هغوی په جنگونو کي خپلي شخصي گټي لري اويابي هم لټوي، ياد وگړي غواړي چي نورخلک هم دي ته وهڅوي، چي ددوی ملگري وکړي. موږ اوتاسو دداسي ډيرو جنگونو شاهدان يوو، چي په هغه جنگونو کي هيڅکله موږ اوتاسو ته گټه نه ده رسيدلي، موږ او تاسو يي دخپل سيمي په شمول داور په سرولمبو کي سوځولي يوو. زموږ څخه يي زموږ سوکالي، پرمختگ او خوشحالي اخيستي دي.

هيڅ وخت بايد چاته اجازه ورنه کړو چي موږ او تاسو دي دخپلو شومو او خرابو موخو لپاره وکاروي، موږ او تاسو دي دخپل ټولني څخه ليري کړي او دخپلي ټولني دبنمنان مودې وگرځوي، داسي دي مووکاروي چي موږ خپل ورونه په خپلو لاسونو سره ووژنو، خپل خوندي په خپله کوندي کړو، خپل ماشومان په خپل لاس دعلم او پوهي څخه ليري وساتو، خپل کورونه په خپلو لاسونو وران کړو اودخپل هيواد دپرمختگ په لاره کي دي خنډ و اوسو. موږ او تاسو بايد ويښ واوسو اوپري نږدو چي زموږ دهيواد اوسيمي دبنمنان دي موږ استعمال کړي، اوزموږ په لاسونو دي زموږ گران هيواد په موږ وران کړي.

په سمندرکي دملغزلولتون.....
ولي موږ تردې اندازې ناخبره او ويده پاته سو: چي موږ دهغه خلکو سره مرسته وکړو، چي هغوی موږ او زموږ هیواد دبربادۍ کندی ته اچوي يايې اچول غواړي او نه پريږدي چي موږ هوسا او ارمه ژوند ولرو.
دمسلمانانوپه منځ کي دجنگ خوښوونکو،تيري کوونکو او ظلم کوونکوسره بايدپه هيڅ صورت کي مرسته ددوی په نارواکړنو کي ونه کړو.
که چيري خدای جل جلاله مکړه موږ د دوی مرسته کوو،نودظالمانو اوبدکارانو مرسته په دې معناده چي موږ د دوی ملگري او همکاران يوو.د دوی سره که مرسته کوو:موږ به هم ددوی سره په گناه کي گډ او شريکان يووالله جل جلاله موږ دنيکی په کارونو کي دتولوسره په مرسته کولواود گناه اوتيري په کارنو کي په نه مرسته کولو امرکړي! يوپه دې خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُورَةُ الْمَائِدَةِ : 2نمبرايات ولولی.

جنگ خپلي سيمې تل شاته پاته او اوسيدونکي يې نورو ټولنو ته محتاجه اولاس غځوونکي وي.

هغه مسلمانان چي خپلي سيمې په خپله ورانه وي، نوانشاءالله دوی به په دې دنيا او اخرت کي نا کامه وي او که چيري بيا هم دوی ديو محدود وخت لپاره په خوشحالی کي ژوند وکړي،خو دوی به هتمن دخپلو ناروا اونا سمو کارونو سزا وينی، که چيري موږ داغواړو چي په دنيا او اخرت کي دي کاميابه اوسو نو بايد هيڅ يوه مسلمان ته زیان ونه رسو، دخلکو سره په نیکو کارونو کي مرسته وکړو،خپل ټاټوبی وران نه کړو، که غوړو چي موږ دي خوشحاله او ارمه ژوند ولرو: بايد يوبل ته لاسونه سره ورکړو،يوالي ته ژمن اوسو اوپري نږدو چي زموږټاټوبی دې شرخوښوونکي انسانان راته وران کړي، موږبايد دومره ونه غوليدو، ياپه بله معنادومره مو ونه غولوي چي خپل ټاټوبی خپله وران کړو،موږ بايد تردې اندازي دنا پوهی په سمندرکي غوټه نه کړي يانه سو غوټه چي هتأ خپل ورونه خپله ووژنو او خپلي ټولني ته زیان ورسو،يادي هم زموږسيمه نيين لرونکي لږمان دخپلوناړوا موخولپاره زموږپه شتون کي وکاروي اوزموږدسيمو څخه دي راته سورسکور جوړکړي.

راسی چي نور خپل هیواد دجنگ او جگړو مرکز ونه گرځو. خپل هیواد او خلکو ته خدمت وکړو. لکه څنگه چي په نورو هیوادو نوکي پرمختگ سوی دی داسي بايد موږ او تاسو هم پرمختگ وکړو.

خپلو ماشومانو ته تعليم اوتربيه ورکړو. ځوانان مو بايد هريو هیواد پاله اوسي اودخپل هیواد دابادی او سوکالی لپاره نه ستري کيدونکي هلي ځلي وکړي او پري نږدي چي هیواد مودجنگ په سرو لمبو کي وسوځل سي.
موږ بايد هيڅکله په جنگ باندي خو شحاله نه سو، ځکه تل دمسلمانانوترمنځ جنگ دبربادۍ او ورنی سبب سوی وو،دی او وي به.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

سوله

الله جل جلاله موږ مسلمانان، مؤمنان يودبل ورنه بللي يو او حکم يي راته کړدی چې دخپلو ورنوپه منځ کي مناسبات سم کړئ (سوله وکړئ) په دې خبره دلایینه پوهیدلو لپاره د سُورَةُ الْحَجَرَات : 9 او د سُورَةُ الْحَجَرَات : 10 نمبرایاتونه ولولي.

سوله هغه نعمت دی چې موږ ته دارامی او خوښی ژوند راکوي، موږ کولی سو چې په سوله کي دالله (ج) ټول احکام پرځای کړو، دناروا او بدو کارونو مخنیوی وکړو، دنورو انسانانو سره مرسته وکړو، حق وحقدارته ورسو، اتفاق سره ولرو، او کولی سو دې ته ورته نور ډېردنیکي او خیر کارونه دسولي په فضا کي په عادلانه ډول ترسره کړو.

سوله او آزادي دیوه انسان دووي اړیني هیلې، غوښتنې دي. هر انسان حق لري چې په سوله کي ژوند وکړي او آزاد اوسي.

موږ مسلمانان باید خپل په منځونو کي کینه (رخه) او بغض دمنځه یوو سو، خپل په منځ کي مینه او دوستي سره ولرو.

علم او پوهه لاسته راوړو، خپل دټولني هره یوه کمي پوره کړو، په مشروع ډول پرمختګ وکړو او ټول دریوه چترلاندي په سوله او ورورولی کي ژوند وکړو. موږ اوتاسو دسولي او سوکالۍ حق لرو.

موږ او تاسو جنګ غوښتونکي نه یوو. اسلام دورولی، یوالي، او اتحاد دین دی، موږ او تاسو باید نور دیوبل سره پخلاشو، خپل منځي ستونزو ته دحل لارې ومومو اونړی ته دا وښیوچي موږ: یوالی خوښوو او خوښوونکي به یي یوو، موږ سوله خوښوو، موږ نور جنګ نه غواړو سوله موانتخاب وه او انتخاب مو کړه. نور دجابر، ظالم، حق پلورونکي، حق خورونکي، نادان او جاهل، مخته دتوري، تیغ، او ټوپک سره نه ور وزو، بلکي قلم په لاس دهغوی مخه نیسو اونه پرېږدوچي زموږ پر حقوقو، مادي او معنوي شتمنیو، اوملی ارزښتونو تیری وکړي. دقلم څوکه دتوري دڅوکي څخه څوچنده تیره ده، ځکه موږ قلم انتخاب کړ اوتوره موپه خپل پوښ کي کیښودل.

موږ سوله غوښتونکي، سوله خوښوونکي اوسوله پالوونکي وګړي یوو، زموږ شعار یوالی، پوهه (علم) اوسوله ده.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دولتي اوشخصي دندې

رسوالله (ص) فرمايي: دخپل لاس ترخورك هيڅ چاښه خورك نه دی کړی اودالله (ج) نبي داودعليه السلام له خپل لاس څخه خورك کاوه.^①

هرڅوک په خپل ژوند کي وظيفي(دندې) لري او دهغو دندو په ترسركولو سره دوی خپل ژوند پر مخ بيايي الله (ج) دوی ته د دوی ددندو په سبب روزي ورکوي اود دوی دکارله کبله ديوې ټولنې وگړي يو دبل سره دخپلودندو دلاري مرسته کوي،دهمدغو کارگرو دکارپايله وي چي يوه سيمه اباده اوسمسوره وي. دکوموتولنو وگړي چي کارنه کوی بيکاره وي، ياکارته زړه نه ښه کوي، هغه ټولني زياتره ورسته پاتي ټولني وي يا سي.

لومړی دولتي دندې:

په دولت کي ځيني داسي کسان سته، چي خپله دنده په سمه توگه پرمخ نه بيايي، اودخپلي دندې څخه ناسمه استفاده کوي، په خپله دنده کي ناغیري، سوستي اولتي کوي، د ډول کړني دوخت په تېریدو سره ديوې سيمي او هتا دیوه هیواد، يا هیوادونو دورستي پاتي کیدو او وړانیدوسبب کيږي.

هرهغه څوک چي دولتي دنده لري، هغه ځکه ددې دندې لپاره ټاکل سوی، غوره سوی دی:چي دخپل هیواد او خپلي ټولني لپاره خدمت وکړي، په رشتینولي ایماندارۍ او پوره اخلاص سره خپله دنده سرته ورسوي، هيڅ وخت په خپله دنده کي نا غیري او سوستي ونه کړي.

هر دولتي کار کوونکی ته دهغه دکار په بدل کي ددولت دخزاني څخه معاش (تنخوا) ورکول کيږي او په خپل وخت ورته اجرا کيږي، دولتي کارمندان اړنه دي يا نه ورته ښايي چي دخپلي وظيفي څخه په گټي اخیستلو دهغو کسانو څخه چي دولتي مامورينو ته مراجعه کوي او خپل هغه کارونه چي دولتي کارمندانو پوري اړه وند کارونه يي وي او دهغوکارونو داجرا کولو غوښتنه تري کوي دکار داجراکولو په صورت کي دپادو کسانو څخه پیسي او يا کوم بل مادي يامعنوي جنس يامتياز وغواړي او دابهانه وکړي چي دا پیسي، جنس يا امتياز زه دشیرني،توحفي،اومزدوری په ډول در څخه اخلم ياغواړم،په دې خاطر چي زه ستا کار درته اجراکوم او زه ددې حق لرم چي ماته، ته ستا ددې کارداجرا په بدل کي مزدوري، شیرني،اوياهم ډالی راکړي.

په هيڅ صورت کي دولتي کارمندان حق نه لري چي دهغو کسانو څخه چي دوی ته مراجعه کوي دهغو دکارونو دخلاصون اواجرا لپاره پیسي او يا کوم بل امتياز واخلي يايي غوښتنه تري وکړي،ځکه چي دولتي کارمندان دولت دهمدغو مرجعه کوونکو عوامو دکارونو داجرا لپاره په دنده گمارلي دي.

دا چي يو څوک په دې ډول او دي ته ورته ډولونوباندي پیسي او يا کوم بل مادي،معنوي جنس يا امتياز دشیرني ډالی يا په بل کوم نامه اخلي، دي جنس يا امتياز ته هيڅ وخت شیرني او ډالی نه سو ویلی،

.....^{۳۸}.....

په سمندرکي دملغړولتون.....
 بلکي دي کارته رشوت او دخپلي دولتي وظيفي څخه نا روا گټه اخيسته
 وائي.رسوالله صلى الله عليه وسلم دولتي ماموردتحفي دقبلولوڅخه منعه کړی دی
 اويوه قناعت بخښوونکي ننگونه يې دتحفي دنه قبوليت په اړه دهغه ومخته ايښي
 ده،رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:
 دخپل پلار يامورپه کورکي ولي نه کښيني؟ بيا به يې کتل چي څوک هغه ته تحفه
 ورکوي که نه.①

داسلام مبارک دين رشوت اخيستل اورشوت ورکول دمسلمانانولپاره نه دي
 رواکړي.هيڅکله بايد يو دولتي کارمند دمرجه کونکو څخه په يو او بل نامه
 رشوت وا نه خلي او دهغوکسانو څخه يې هم قبول نه کړي،کوم چي دوی ته ددا
 سي کار دکولو په بدل کي رشوت ورکوي،چي هغه کارناسم اوديوي سيمي،
 شخص ،هيواد،ياتولني په زيان وي او ياهم که په لنډ ډول وويل سي چي دهغه
 هيواد دقوانينو خلاف کار وي.

دولتي کارمند بايد په هيڅ صورت کي غيرقانوني اوددولت داصولوخلاف کار
 دهیڅ کوم امتيازپه بدل کي اجرانه کړي، ځکه دغيري قانوني کړنوکول اودغيري
 قانوني کارونو دکوونکو سره مرسته، ديوه هيواد دحکومت ملاورماتوی او هغه
 حکومت ټوټه ټوټه کوي.

هم دا ډول هيڅ يو دولتي کارکوونکی حق نه لری چي بيله کومي سختي اړتيا
 څخه خپلي دندې ته ناوخته يا بي وخته حاضر (سوب)سي ياهم بيله کومي سختي
 اړتياغيري حاضري (ناسوبتيا) وکړي اوياهم هغه مسؤ لیتونه چي ده ته ورسپارل
 سوي وي په ځنډ سره يې اجرا کړي،البته دپادوني وړيې بولم چي هرکارگر
 دارتيا،ناروغی اوتفريح لپاره ځانگړي رخصتي لري اوداړوند ادارې دخوا ورته
 مشخصيږي،دولتي کارکوونکي بايد په خپلو دندو کي هيڅ وخت ناغيري ونه کړي
 او په رښتينولي(صداقت) او پوره اخلاص سره خپلي دندې اجرا کړي،ځکه که
 يودولتي کارمند په خپلي دندې کي بي غوري او سوستي وکړي: ديو شخص سره
 نه ،بلکي دخپل ټول ولس اوهيواد سره به يې چم او فريب کړي وی او خدای(ج)
 به ورڅخه څخه دمحشر په ورځ ددي کړني جواب هتمن و غواړي!

دولتي کار کوونکي بايد دخپل وظيفي څخه په گټه اخيستلو سره پرعوامو ظلم ونه
 کړي، تل دخپلي ټولني اوهيواد لپاره په رښتني ډول کار وکړي، خپله دنده په پوره
 ايماندارۍ پر مخ بوزي او هيوادوال دي ته اړنه کړي چي دخپل دولت څخه
 ناراضه سي، پر خپل دولت کړی باور(اعتماد) دلاسه ورکړي او دخپل دولت په
 ضدلستوني راونغاړي،مخالفت يې وکړي.

په سمندرکي دملغرولتون.....
دويم: شخصي اوياهم غيري دولتي دندې شخصي دندې عبارت دي له دهقاني،
دوکانداري (هتيوالي)، تجارت، مالداري او نورو ډېرو زيات شمېر کسبونه
اودندوڅخه.

ډېرشمېر دندې اوکارونه سته چې هغه کارونه انسانان په ورځني ژوند کي پرمخ
وړي او دهغو په کولو سره دالله (ج) په مرسته خپله روزي او نفکه لاسته
راوړي. لومړی دهقان:

رسوالله (ص) فرمايي: ژباړه. کله چې مسلمان درخته کښيږدي يا کرهڼه وکړي
بيادهغه څخه انسان يا حيوان يا بل څوک خورک وکړي نو هغه ته د صدقي ثواب
ورکول کيږي. ①

دهقاني يوداسي کسب دی چې دهقانان په مخکې د کار دکولو دلاس دتياکو
اودېدن دخولو تويولو په واسطه دهغه مخکې څخه ډول ډول ميوې، غلې او دانې
لاسته را وړي او په ورځني ژوند کي دهغو څخه گټه اخلي. زموږ دهقانان وروڼه
دخپلو لاسونو په تيا کو موږته ډول ډول سابه، غلې او ميوې تياره وي، چې په
ځينو سيمو کي دخلکو ټول اقتصاد هم پردهقاني ولاړ وي او په هغو سيمو کي
خلگ ډول ډول حاصلات دخپلو مخکو څخه ټولوي، چې په دي حاصلاتو کي په
يوشمېر سيمو کي ځيني دهقانان په خپلو مخکوباندي نشي توکي هم کړي، دا
کار دهغه سيمي خلکوته دزيان رسيدو لامل کيږي او په هغو سيمو کي چې نشي
توکي کرل کيږي، ډېر خلگ په نشي موادو روږدي کيږي، دا روږدي کسان
دتولني داوږو بارکيږي، هغه تولني ته ستونزي راولاړوي او هغه تولنه په يوه
ورسته پاته تولنه بدلوي. هيڅ وخت موږ بايد په خپلو ځمکو کي نشي توکي ونه
کرو: حلال او روا کښتونه وکړو تر څو يوڅومو خپلواولادونو اوکورنيوته حلاله
روزي تياره کړي وي او بل مو الله (ج) هم دځانه څخه راضي کړی وي. * هغه او به
چي مو ږاو تاسو خپلې ځمکې او باغونه په خړو بوو، کومې اوبه چي دويالو، ولو
چنيو او کاريزو نو څخه په لاس راځي دا ډول او به په زياتو سيمو کي عامي
ياديتولو ځمکوالو، بڼوالو لوحق وي: بايد دا اوبه دهقانان په خپلو منځو نوکي په
مساوي ډول وه ویشي دمخکي دکميت سرسمی هر دهقان ته خپله اندازه اوبه
ورسيږي. دا د اوبوداتقسيم (ویش) بايد د دهقانانو ترمنځ عادلانه وي، ترڅوهرين
او ځمکي ته اوبه په برابر ډول ورسيږي اوشاري ځمکي پاتي نه سي. هيڅ
يودهقان بايد دبل دهقان اوبه بيله دي چې دهغه څخه اجازه وانه خلي، ونه لگوئ
ياپه بله معناخپله ځمکه په خړوبه نه کړي. ډېر وختونه د دهقانانو ترمنځ داوبو
دلگولو په سر سره شخړې او جنگونه وي: ددې لپاره چي ددې شخړومخه
ونيسو او ټولو ځمکو ته اوبه په مساوي توگه ورسيږي بايد داو بو
لگولولپاره يو سم ویش سوي وي او يو دبل حق نه وي خوړل سوی. * دمخکو
ويشونه بايد ځمکه لرونکي په ډېرو او نورو نه خرا بيدونکو توکو سره په نښه
کړي،

په سمندرکي دملغړولتون..... ترڅو په را تلوونکي وخت کي دمځکودپولو، دويشونو په سر سره اختلاف رامنځته نه سي او دهریوه ځمکه درلودونکي دمځکي اندازه معلومه وي. دويم تجارت:

په تجارت کي رانيول او خرڅول دواړه کيږي تجاران بايد داجناسو(توکو) په خرڅ اورانيولو کي دانصاف څخه زياته گټه ونه کړي. په پلور اوپير خرڅولو او رانيولوکي فريب اوچم ونه کړي او يوه مناسبه او ورگټه بايد لاسته راوړي، رسوالله (ص) فرمايي فريب(چم) په دوزخ کي دي څوک چي داسي کاروکړي چي موږنه وي کړي هغه مردود دي. ①

تجاران بايد خپل مالونه دزيات وخت لپاره زيرمه نه کړي، احتکارونه کړي ځکه دمالونو، توکو په زيرمه کولو سره بنيادي دهغه توکي قيمت کښته (کوز) لارسي او ياهم خراب سي او تجار ته تاوان ورسپړي اويا هم کيدای سي چي په هغه سيمه کي داجناسو کمی محسوس سي او عاموخلکو ته زيان ورسپړي. تجاران بايد توکي ددې لپاره زيرمه نه کړي چي دوی دهغه په زيرمه کولو سره دهغه جنس (توکي) قيمت پورته کړي، دا کاراحتکار داسلام دنظر هم نارواگڼل سوی دی *

تجاران بايد هم صادرات او هم بايد واردات ولري، که په ساده ډول سره وويل سي که تاسو ديوې سيمي او سيدونکي ياست: تاسو خپل دسيمي پيداوار نورو سيمو ته وليږده وي او دهغو سيمو پيدا وارخپلو سيمو ته را انتقال کړئ په دې کارکولو سربې ستاسو دسيمو پيداوار په فروش ورسپړي او هغه توکي چي ستاسو په سيمه کي په اسانۍ سره نه پيدا کيږي، داستونزه به هم دمنځه ولاړه سي او خلک به په اسانۍ سره هغه جنس (توکي) په خپله سيمه کي وموندي.

راسئ چي خپل ټول کارونه او کسبونه يوازي ددې لپاره نه چي موږ خپل ځان ته گټه او فايده په ورسوو ونه کړو، بلکي خپلې ټولې ټولنې ته دخدمت وړ او گټه رسوونکي وگړي و اوسو او خپل ټول کارونه اوکسبونه په ډېرشوق او علاقه سره ترسره کړو، هيڅ وخت په کښي سوستي ونه کړو، دخپل هيواد او خلکو سره دخپلو دندو اوکسبو نوپه مرسته، کومک وکړو او خپل هيواد او ټولنه ډېرمختگ سمت ته تيل وهو. داهم بايد دپاده ونه باسوچي الله (ج) زموږسره دنیکي اوبدۍ ديوي زري حساب کوونکي دی. هله به مودواړه جهانونه روښانه سي چي خپل ځان اوکورنۍ ته دحلالوکسبونو او کارونو په مرسته حلاله روزي پيدا کړو اوټولو اسلامي احکاموته ژمن اوسو. هيڅ وخت بايد دخپل هيوادسره جفا او خيانت ونه کړواوټول هغه کسان چي بيکاره دي او کارنه لري بايد خپلو ځانوته کارپيدا کړي اود يادوکسانو سره بايد دهغوی ټولنه اودولت هم درخپله وسه دکارپه موندلوکي مرسته وکړي، ترڅو بيکاري نور په ټولنه کي پاتي نه سي. انسان په کارکولو سره ښه ښکاري او هريو انسان بايد يو کسب، کار زده او وکړي، ترڅو خپل ژوند په خو شحالی پرمخ بوزي اوخپل ځان اوخپلې ټولنې ته گټه ورسوي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

د وخت بي خايه نه تيرول، د وخت ارزښت

خپل وخت بايد په داسي کارونو کي تير کړو، چي زموږ ټولني ته ګټه رسوونکي تمام سي. ګټه لاسته راوړل دي ته نه وائي چي موږ دحرامو او نارواکارونو په کولو مال، دولت او شتمني لاسته راوړو، دخپل مسلمان ورور سره ظلم وکړو او ياهم خپل ځان او ټولني ته زيان ورسو. الله (ج) انسانان يوازي او يوازي دعبادت لپاره پيدا کړي دي!

په دي خبره دلابنه پوهيدلولپاره د سُورَةُ الدَّارِيَّات : 56ايات ولولي. موږته راکول سوي هغه وخت چي موږ په هغه وخت کي حلاله نفقه لاسته راوړو نیک کارونه په کښي کوو، دخپلومسلمانانو وروڼو سره مرسته کوو هم لوی خدای (ج) زموږ څخه انشاءالله په عبادت کي شمیري او موږته يي اجر وانه راکوي.

خپل وخت بايد په داسي ډول سره تير کړو چي لوی خدای (ج) راڅخه خوښ (راضي) او دهغه بندگان را څخه ازارنه سي. خپل نفس او بدن دواړه مو بايد په پوره واک او اختيارکي وي.

پوهان وايي وخت سره زړدی دلاسه يي مه ورکوئ. وخت دروانو او بو په شان دی او دهیڅ چا انتظارنه کوي. ځيني انسانان خپل وخت په داسي ډول سره تيره وي: چي لومړی خو خپل ځان او ورسته نورو خلکوته زيان په کښي رسوي، چي داسي وخت ته موږ زموږ هغه وخت ويلي سو چي زموږ دبربادی اوزيان سبب سوي دی.

يادسوي وخت زموږهغه وخت دی چي زموږ په ژوند کي بي معنا او بي له کومي ګټي تير سوي دی اوموږ په مثبت ډول خپل دهم هغه وخت څخه استفاده نه ده کړي. ديوه کاردکولو څخه مخکي موږ بايد يو ځل هغه کار دخپل عقل، دماغ اوزړه په تله کي تول کړو او ورسته درپوره کتني او غورهغه کارسرتته ورسوو، دا بايد وسنجو چي کوم کار ياکړنه چي زه يي کوم ښه کار دی که نه، ما زما ټولني او هيواد لپاره مې په دي کرڼه کي زيان نغښتی دی که نه، که مثبت اړخ درلودونکي دنيکی کرڼه وه بايد په پوره عظم اوکلک هوډسره يي سرتته ورسو او که چيري زموږپه کرڼه کي بدی نڅاکول ديادي کرڼي دکولو څخه بايد په کلکه ډډه وکړو.

ديوه بد او خراب کاردکولو ورسته پښيماني کول او فکرکول ګټه نه لري. دکار ياکړن دکولو څخه مخکي بايد زړه، دماغ او عقل په کارواچوو، تر څو خپل په کړيوو کارونو کي پاته رانه سو او ورسته راته زموږ کارونه موږته دزيان آله ونه ګرځي.

يوانسان بايد خپل مرګ اوژوند ياپه بله معنا د دواړونريووژوند په نظرکي ونيسي او ورسته دهغه څخه خپل کارونه پر مخ بوزي. موږ او تاسو ته دو وخت قدر هغه وخت معلو ميږي چي کله وخت زموږ څخه تير سي اوموږ په تش ميدان کي يوازي پريږدي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 موږ او تاسو بايد په هيڅ ډول خپل وخت په بي معنا او عبس کارونو کي تېر نکړو
 او تل خپل وخت په داسي ډول سره تېر کړو چي خپل ابدې نړۍ، هيواد، ټولني
 او خپل ځان ته گټه ورسوو.

موږ او تاسو ته دانه ده معلومه چي موږ ته څوندي وخت دوخت دمالک الله
 (ج) دلوري انعام سوۍ دی. بنيادي زموږ وخت همدغه اوس پای ته ورسيدري
 اود بدن پاچا زړه مو نور خپل ځيروي ودروي دتل لپاره دمه غوره کړي اوموږ
 دخداۍ (ج) حضور ته ستانه سو.

هيڅ وخت بايد داسي گومان ونه کړو چي موږ به لاهمدلته يوو نه به ستنيرو
 موږ به يو اودا ددې نړۍ عيشونه او چاري به وي! په دې خبره دلایله
 پوهيدلو لپاره د سُورَةُ آلِ عِمْرَان : 185 نمبر ايات ولولۍ. موږ او تاسو به داهم نه
 وايوو چي، دا وخت خولا زما لپاره وختي دی نارواکارو نه به کوم کله چي مي
 ځواني پای ته ورسيدل توبه به وکارم اونيوکارو نوته به بدې راو نغارم
 ، داتحليل، دافکر او دا احساس يوازي اويوازي دابليس دخواتير ايستنه (غولونه)
 ده نور هيڅ هم نه.

موږ او تاسو عجزه بندگان يوو، دخپل مرگ او ژوند څخه خبر نه يو، که ماشومان
 يوو که ځوانان يو او که ضعيفه او دډېر عمر خاوندان، ددې لپاره چي زموږ وخت
 معلوم نه دی، علم زموږ دوخت ددوام او خلاصون زموږ سره نه دی: بايد خپل يوه
 ثانيه وخت هم په بي ځايه ناروا او عبس کارونو کښي تېر نه کړو او تل بايد خپل
 وخت په نيکو او ښه کارونو کي ولگوو.

سيده (نيغه) لاره غوره او وي موندو تگ پري وکړو، نورو خلکو ته هم سيده
 لاره وښوو او پر هغې باندي په تگ کولو کي ورسره درخپله وسه مرسته وکړو.
 وخت دهیڅ يوه ساکښ انتظار نه کوي. وخت پر هر چا تيريدونکی دی، که يي هغه
 چيري په نيکۍ کي يي تېروي او که يي په بدۍ کي، الله (ج) انسانان دخپل
 اختيار کړي دی که ښه کوي او که بد. په حقيقت کي دا دنيا موږ ته يو مثال
 اواز موي نه ده.

نوبياولي موږ خپل ابدې ژوند ددې نړۍ په پناکيدونکو خوشحاليوو او هستيو
 برباد کړو، ځانونه داور لايقان وگرځوو او جنت هېر کړو. که څه هم موږ او
 تاسو ټول مسلمانان دالله (ج) څخه دجنت غوښتونکي يوو مگر الله (ج) جنت هغه
 چاته ورکوي چي په دې دنيا کي نيکۍ کوي او دبدۍ څخه ځان په امان کي
 ساتي، دالله (ج) اودهغه درسول حضرت محمد (ص) پر لاره تگ کوي او هغه
 شيان چي ناروا گڼل سوي دي، دهغو څخه پر هيز کوي اونه يي کوي.

موږ او تاسو بايد راکړل سوۍ وخت دالله (ج) يو نعمت او تحفه وگڼو، دوخت څخه
 پر ځای پوره سمه گټه واخلو، هيڅ يي بي ځايه مصرف نه کړو او دوخت
 قدر، احترام (درناوی) وکړو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

ځوانان

ځواني هغه وخت ته ويل كيږي، چي انسان نه بوډا اونه ماشوم وي، ددې دوو حالتو تر منځ وي.

ځواني هغه وخت دی چي ځيني انسانان دمغوروي او جزياتو څخه پک وي، ددې لپاره چي خپله ځواني بڼه وساتو نو بايد خپل نفس، بدن دواړه په خپل واک کي ولرو او پري نږدو چي دنفسي خوهيشاتو په دام کي راگير اوداسي کارو نه وکړو چي هغه داسلا مي سرعت او زموږ دکلتورپه خلاف اوضد وي. خپله ځواني بايد دنورو خلکو سره په مرسته کولو، دخپل هيواد په ابادولو، دعلم په زده کولو اونورو ته دعلم په بنوولو، دنیکو او بنوکارونو په کولو تېره کړو، نه دا چي دخپل قوت(پياوړتيا) څخه په استفادي ناسم کارونه وکړو او زموږ داکارونه يوه کس او زموږ ټولني ته زيان ورسوي.

ځوانانو زموږ خلک زموږ ټولنه او زموږ هيواد موږ ته ډيره اړتيا لري، موږ او تاسو ځوانان ددې هيواد دملا تيريوو، راسي چي خپل وخت مو په بي خايه کارونو کي تېر نه کړو، خپل هيواد ته خدمت وکړو.

ځوانانو که موږ خپله انرژي په نيکو کارونو باندي مصرف کړو، نوبيله شکه موږ به په دونيا او اخرت کي کاميابه سو. راځئ نور ددې درانده خوبه راکښينو او سترگي وغړو چي زموږ هيواد زموږ څخه څه غوښتنه لري، ولي زموږ ولس دنورو خلکو کومک (مرستي) ته محتاجه دی ياوي، ولي اوس هم موږ يوه ورسته پاتي ټولنه يوو، ولي مووخت لاسونو ته ولچکي راچولي دي اوولي موږ پر خپلو پښونه سو دريدلي، علت يې څه شی دی، آيا موږ دنورو ټولنو دځوانانو څخه بي قوته يوو، آيا دماغونه مو دهغو په پرتله کوچني دي؟ که داسي نه وي نو بياولي موږ په دي حال کي يوو؟

هو ځوانانو موږ دهغو څخه کمزوري نه يوو، زموږ دماغونه دهغو څخه واره نه دي، مگر ځوانانو موږ بي سيواده يوو، موږ اوس هم دعلم، پوهي دزده کولو څخه بدورو، دعلم، پوهي کولو او حصولو څخه بي پروا يوو او صرفي نظر يې گرځوو. زموږ ترمنځ زموږ رقيبان زموږ جلاوالي ته لمن وهي، موږ ډېرې وخت په يوه خوله نه يوو، يعنی ترمنځ مويوالي نه وي. راسي دټولو څخه لومړی علم، پوهه وکړو، تر څو موږ بيناسو او په ليدونکو سترگودانړی ووينو، بله داچي موږ او تاسو په خپلو منځونو کي اتفاق (يوالي) نه لرو او بي اتفاقه يوو پر يوه وړه خبره ديو بل سره شخړې کوو، او آن دردي چي ديوبل په ټپي کولو او وژلو لاس پوري کوو، ديوبل احترام نه لرو، دمشرانو او پوهو خلکو سره مشوره او مصلحت نه کوو، په دي تلابن کي يوو چي څنگه ناروا اوناسمو کارونو ته لاس رسي پيدا کړو، دبي خايه او بي گټي کارونو په کو لو خپل وخت تېروو.

په سمندرکي دملغړولتون.....
 راځئ دخپل ژوندڅخه يوه ورځ وسنجوو چي ما په دې ورځ څومره بڼه او
 څومره بد کارو نه وکړل؟
 ځوندي گټه مې خپل هيواد ته ورسول او ځوندي گټه مې خپلو خلکو او ټولني ته
 ورسول، ځوندي گټه مې خپل ځان او کورنۍ ته ورسول او ځوندي گټه مې داځرت
 لپاره پر يېښودل؟
 ددې ټولو دتحليل، ارزولو اوسنجولو ورسته موږ ته دا معلوميري چي آيازه يو
 بڼه کس يم او که بد.
 راځئ هره ورځ د اسلام دمبارک دين خپل هيواد او خپلو خلکو لپاره يو څه نه يو
 څه وکړو، ترڅو خپله ديني او هيوادني فريضه مو پر ځای کړي وي.
 ځوانانو راځئ نور دبي ځايه ناستو او ولاړو څخه ځان وساتو.
 ځوانانو راځئ نور خلک دناروا او نامشرع لارو څخه راوگرځوو.
 راسئ ځوانانو دخپل هيواد آبادۍ ته ليځي را ونغاړو او پري نږدو چي نور خلک
 زموږ هيواد راخراب کړي او په دې هيواد کي شر پيښ کړي.
 راځئ دهيواد په پرمختگ کي دخانه ميرانه وښيوو، دا هيواد دنړۍ دهیڅ يو هيواد
 څخه پس پري نږدو.
 ځوانانو هيڅ وخت دافکر مه کوئ چي موږ وړتيا نه لرو، هر انسان ځان ته
 ځانگړې وړتيا وي لري، چي لوی خدای (ج) په هغه شخص کي ايښي دي، خو
 موږ دا وړتياوي نه استعمالو گټه نه تري اخلو ځکه ځان راته بي کاره او بي گټي
 کس معلوميري، موږ دهرکار وړتيا لرو خومخه مو زموږ ويرې ډب کړي ده.
 يو کس په يوه کار کي ماهيره او برلاسی وي، بل کس بيا په بل کسب اوکار کي
 وړتيا لري، ټول انسانان په يوکار او کسب کي ما هيره او پوه نه دی.
 هر انسان ځان ته ځانگړې وړتياوي لري، يو څوک يو کار په بڼه توگه سرت
 رسولی سي، بل څوک بيا بل کار په بڼه توگه سرت رسولی سي.
 راسئ ځوانانو نور دخپلو ځانونو څخه وړتيا وي وښيوو او تل گټه رسوونکي
 انسانان واوسو. راسئ هيواد پاله او دخکو خدمت گاران اوسو.
 هيڅ وخت بايد زموږ دلاس اوژبي څخه نورو انسانانوته زيان ونه رسيري.
 محمد(ص) فرمايي: (مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان يي دژبي اولاس دزيانه
 ځوندي وي)①
 موږمسلمانان اوپه ځانگړي ډول بياځوانان بايدبڼه کارونه وکړو، ترڅو لوی
 خدای (ج) راڅخه راضي(خوبښ)وي او په ټولنه کي ديوښه شخص په توگه
 وپيژندل سو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

نیک اخلاق او ښه سلوک

موږ ځيني وخت دځينو ستونزو سره مخ کېږو او بيا زموږ دماغ دهغه ستونزو له عمله دې حال ته رسيږي: چي موږ ته غوسه راځي او دغوسي له عمله موږ ښايي د نورو انسانانو توهين (سپکاوی) وکړو، په دې کارکولو سره موږ ددوستانو او نورو خلکو زړونه ازاره وو، په دې ډول بي ځايه او هر وخت غوسه کيدلو سره نه يوازي داچي موږ خپله ستونزه نه سو حلولى، بلکي موږ خپل شخصيت ته هم کلک زيان رسوو. کله چي موږ نوروکسانو ته سپکاوی کوو او هغوی دځان څخه کم ياکښته بولو او يايي هم استعمالوو په دې کارکولو سره موږ خپل ځان ته سپکاوی کوو

نه هغه کس ته چي موږ هغه ته سپکاوی کوو، کله چي موږ ديوې ستونزې سره مخ کېږو او دهغه ستونزې له عمله موږ ته غوسه راځي، په داسي وخت کي موږ بايد خپل ځان په بشپړ ډول په واک کي ولرو، هسي نه چي خداى (ج) مکره زموږ څخه دا سي خطا ونه سي چي بيا هغه خطا نه سو جبرانولى، او يا هم داسي يو خبره وکړو چي په هغه خبرې سره زموږ دوست او يا هم بل مسلمان ورور را څخه ازارسي محمد(ص) فرمايي: (مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان يې دژبي اولاس دزيانه خوندي وي) ① هيڅ وخت پر خپل دماغ دومره زور اوفشار مه راولئ چي ستاسوفکر دناسم کار کولو په لور وخوځوي، هتمن داسي ډير کارونه، کړنې سته چي موږ ته دي غوسه راولي، پريشانه دي مو کړي او موږ دي په تکليف کړي، مگر ددې هرڅه سربيره موږ او تاسو بايد حوصله (زغم) ولرو او صبر وکړو.

ديو چا دغلطي او خرابي خبرې جواب ژر مه ورکوي، فکروکړئ او ورسته دهغه خبرې جواب په پوره هوښ سره ورکړئ.

که چيري تاسوژر او بيله ځنده هغه کس چي ناسمه وينا يا خبره يې کړي ده، جواب ورکړياو تاسو هم هغه ته ناسمه خبره وکړئ، ستاسو او دهغه کس تر منځ توپير ونه سو او هغه کس چي ناسمه وينا ياخبره يې کړي ده هم دپښيماني احساس په هغه صورت کي نه کوي کوم وخت چي تاسو دهغه خبره ورغبرگه کړئ. که چيري تاسو ديو چا دبدې خبرې جواب په سمه خبره سره ورکړئ: هغه کس خپله خپل په خبره پښيمانه کيږي، ستاسو دښو اخلاقو تاثيرفور پرهغه غورځيږي او بياپه راتلونکي وخت کي دا ډول خبره اووينا نه تکراره وي. دبدې جواب په نيکي ورکوي او هڅه مه کوي چي دبدې جواب په بدې کولو سره ورکړي.

په خپلو خبرو او کړو وړو کي دشدت (سختي) او غوسي څخه کارمه اخلي، تل هڅه کوي چي په خبرو او نورو کړو وړو کي صبر او حوصله ولري، ترڅو په ټولنه کي خلک در څخه دخوښي احساس ولري. که موږ چيري غلط (ناسم) کار او يا هم يو چا ته غلطه خبره وکړو، نو بيا دهغه څخه ورسته په خپل

په سمندرکي دملغلرولتون.....
کړي عمل پېښماني څرگنده وو او ورسته په خپل کړي کارافسوس کوو، نو باید مخکي له دې چي موږ غلطې وکړو لومړی باید ژور فکر او ښه غور وکړو، ځکه دغلطی کولو ورسته پېښماني هیڅ کومه گټه نه لري. که غواړو چي په ټولنه کي دعزت وړ وگرځو او نور خلگ را څخه راضي اوسی : باید دغلطو اوناروا کارونو، دبی ځایه، بی معنا، اوبیگټي خبرو، غوسې او نورو، ورته ناوړه کړنو دکولو څخه ځانونه په کلکه وساتو، تر څو لوی خدای (ج) را څخه را ضي، خوښ اوسی.

په هیڅ ډول هیڅ وخت اوهیچاته زیان مه رسوئ او هیڅوک دخان څخه مه خفه کوئ، دهغو کسانوپر واراندي دنرمی او ښه چار چلند څخه کارو اخلئ کوم کسان چي بد اخلاقه، فاسقان، بداو ناروا کارونه کوونکي خلگ وي، تر څو هغوی ستاسو دښه چار چلند څخه زده کړه وکړي خپل ځان په بدو اونارواکړنو کولو سره بد او گرم وبولي او بیا خپل مخکني نارواکړني تکرار نه کړي.

لوی خدای (ج) عزت او شرافت په مغروري کي نه دی ایښی، عزت یې په تواضع او عاجزي کی ایښي دی، مگر ځيني انسانان عزت په بد اخلاقو، بدو خبرو کولو او مغروري کولو کي بولي اولتوي یې، دوی دا فکر کوي که زه دا ډول کارو نه وکړم نو خلگ به ماته دعزت اودرناوي په نظر وگوري، مگر هیڅ وخت هغه کسان چي مغروري کوي، بد اخلاقه وي او نورو انسانانو ته زیان رسوونکي وي دعزت او قدر وړنه سي کیدای، بلکي هغه کسان عزت منده او دقدروردي چي عاجزه وي، اخلاق ولري، بدې اوناروا خبرې او بدکارونه کوونکي نه وي، دنورو خلگو سره مرسته کوونکي وي! په دې خبره دلایښه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةُ لقمان ۱۸ : نمبرایات ولولی. الله جل جلاله دخپلو بندگانو عاجزي خوښوی! په دې خبره دلایښه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةُ الفرقان : 63 نمبرایات ولولی. که چیرې موږ او تاسو په ژوند کي ښه کارونه نه کوو بد اخلاقه انسانان یوو او دافکر کوو چي موږ په خپله ټولنه کي دعزت خاوندان یوو، نو باید دا فکر دخپلو مغزو څخه دتل لپاره وباسو، ځکه هر انسان ددې غوښتونکی دی چي نوروکړي ورسره ښه او نیک سلوک وکړي. دنورو خلکو زیرونه موږ په ښه چار چلند او ښو اخلاقو خپلولی سو نه په بد اخلاقی او بده رویه کولو سره. متل دی چي وایي ښه خوئ دزړونو ښکارکوي.

زموږ او ستاسو ژوند دومره نه دی اوږد، چي دیو بل سړي په کرکي او کینه کولو کي تېر کړو. راسئ چي نور په خپلو منځو نوکي کینه، بغض، نفرت، کرکه اوتبعیض دمنځه یو سو یو دبل سر دا لنډ او دستو نزو څخه ډک ژوند په مینه اتفاق (یوالي) او ورور ولی کي تېر کړو او دخان څخه خیر رسوونکي اخلاق لرونکي او حوصله لرونکي انسانان جوړ کړو. راسئ نور دخپلي ټولني داو سیدونکو زیرونه، ورازار نه کړو او ددوی زړو نوته خوشحالی وروبځښو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 بڼه او غوره خلک هغه دي چي په خپلو ټولو چارو او کارونو کي دنيکو، ښو
 اخلاقو درلو دونکي اوسي، نيکي کوونکي اسلامي احکام منوونکي مؤمنان وي.
 موږ اوتاسو بايدتل ديوبل سره ژوند په بڼه چار چلند کولو کي تېرکړو، ديوبل په
 مرسته دازمينه برابره کړو چي زموږ او ستاسو ټولنه دکيني، بغض او دژوند
 دټولو مشکلاتو څخه ليري پاته سي، اود ټولني ټول اوسيدونکي مو په
 مينه، ورورۍ او دوستۍ سره ژوند پر مخ بوزي .

مرسته کول

مرسته کول دانسانانو ترمنځ مينه او محبت پيدا کوي، دوستۍ ته لاره هواره وي،
 کينه دمنځ وړي او دولسونو ترمنځ يوالي ته لاره پرنيزي.
 سلامي، انساني او ټولنيز ژوند دا موږ ته را ښيي چي بايد ديوبل سره مرسته
 وکړو، يو پر بل مهربانه واوسو، انسان هيڅکله په ځان بسيا کيدای نه سي، په
 ژوند کي خاماڅا محتاج او اړ مند کيږي، يوازي لوی خدای (ج) دځانه پوره او بل
 چاته محتاجه نه دی. انسانان بايد دخپل انساني کرامت پر بنسټ ديوبل سره
 مرسته او همکاري وکړي. داسلام مابين دين موږ په مرسته کولو امر کړي يوو او
 دا يې راته ښوولي چي څنگه ديو بل سره مرسته وکړو! په دې خبره دلایله
 پوهيدلو لپاره د سُورَةِ الْمَائِدَةِ : 2 ايات ولولی. په مرسته کولو سره دانسان روح ته
 ارامي ور بخښل کيږي، انسان دخوشحالی احساس کوي او هغه کس چي موږ
 ورسره مرسته کوو هم راڅخه بي اندازې خوشحاله کيږي.
 مرسته کول انسان ته عزت ور بخښي او هغه څوک چي موږ ورسره مرسته کوو
 دستونزي څخه خلاصیږي.

که چيري موږ ټول ديوبل سره مرسته وکړو نوټولي ستونزي به مو په خپل وخت
 حل کړي وي هيڅوک به داسی يو مشکل سره مخ نه وي چي دی دې خپل ځان په
 ستونزه کي وا چوي او دده داياده کړنه دي ددې لامل سي چي زموږ ټولني ته
 زیان واړه وي. هو موږ کولی سو چي ديوبل په مرسته پر مختگ وکړو اويوه دا
 سي فولادي کړۍ جوړه کړو چي دماټولو وس يې بيا بل هيڅوک نه لري، ځکه دا
 کړۍ به په هغه هوډ او باور سره ولاړه وي، چي موږ وايو موږ يو بل ته گټه
 رسوونکي يوو نه زیان رسوونکي.

موږ په خپله ټولنه کي ډېر رواجونه او دودونه لرو، راسی چي ددې ورسته
 مرست کول او کومک کول هم خپل يو دود وپيژنو چي په دې کار کولو سره به
 مو په منځونو کي يوالی او ورور ولي نور هم پياوړي سي اوپه دې به هم
 وتونيو چي خپله ټولنه دکړاونوڅخه ليري اوخوندي وساتو. که څه هم موږ
 افغانان دتاريخ په اوږدو کي يوه داسي ټولنه پاته سوې يوو چي ميرني،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 غښتلي په خپلو خبرو ولاړ، ميلمه پاله ټولنه و او تل مو ديوېل په غم او بڼادۍ
 کي ځان شريک گڼلي دي، راسئ چي اوس هم په ډېره ميرانه او پوره اخلاص
 ديوېل سره کومک او مرسته وکړو.

راسئ چي نورو ټولونو ته دا وښيوو چي موږ اوس هم يوډېل په غم او خوشحالي
 کي شريک يوو موږ نه پريږدو چي زموږ يو ورور دې په ستونزه کي وي او
 موږ دې يې ننداره کوو، بلکي اوس هم موږ ديوېل سره درخپل وس او توانه
 پوري مرسته کوو دانه غواړو چي موږ دې دنورو خلکو لاسونو ته محتاجه
 يوويا واوسو، بلکي موږ خپله دا توانائي لرو چي خپله پرمختگ وکړو او پرخپلو
 پښو ودرېږو. راسئ چي په هر حال کي ديوېل سره مرسته وکړو.

راسئ چي خپله ټولنه او هيواد نور ددې کړاونو څخه خلاص کړو او مرسته کول
 خپله فريضة وگڼو. راسئ چي خپله ټولنه ددې په مفهوم وپوهوو چي موږولي
 مرسته کوو؟ که نن ورځ ديو چا سره دهغه دارتيا په وخت کي مرسته
 وکړو، نوسبا ورځ هم هغه کس دېل کس سره مرسته کوي، په ياد کارکولو سره به
 موږ ټولو ديو بل سره مرسته کړي وي.

راسئ چي خپلو ځانونو ته په ټولنه کي داسي يو ځای وموندو چي کله سبا ورځ
 موږ نه يوو نوځلگ موکمي احساس کړي او ووايي چي خداي (ج) دې پر هغه چا
 ورحميږي چي زما سره يې دارتيا په وخت کي مرسته وکړل اوخپل ځان يې را
 څخه ونه سپماوي.

راسئ چي خپل دځان سر دا وسنجو، هغه وخت چي موږ روا اوپرځای مرسته
 دخلکوسره دهغوی دارتياپه وخت کي کړي وي، آيا موږ به گټه کړي وي اوکه به
 مو زيان ځان ته رسولي وي؟

موږ په مرسته او کومک کولو سره ځانته زيان (تاوان) نه رسو، بلکي موږ دهغه
 شخص په پرتله څو چنده گټه لاسته راوړو چي موږ دخداي (ج) درضا لپار اړ
 شخص سره مرسته کوو، په نيکوکارونو کي په مرسته کولو سره زموږ څخه
 انشاءالله خداي (ج) راضي کيږي اودرحمت په نظرراته گوري.

موږ او تاسو بايد په نيکو کارو نو کي دخپلو وروڼو سره تل مرسته وکړو او هيڅ
 وخت په بدو او ناروا کارونو کي ورسره مرسته ونه کړو، ځکه که موږ خداي (ج)
 مکړه ديوه کس سره دهغه په ناروا کار کي مرسته وکړو : موږ به هم په هغه
 گوناه کي ورسر شريک سو کومه چي ده کړي ده. پوهان وايي نيکي وکړئ او
 اوبو ته يې وغورځوئ.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دوستي او ملگرتيا

موږ او تاسو انسانان دخوشحاله ژوند تيرولو اونورو زياتو چارو دښه سمون لپاره يوه دوست او ملگري ته اړتيا لرو او همدا رنگه په ځينو کارونو او کسبونو کي يو کاري شريک ته ځني وخت اړتيا لرو، چي ديوه کار په ښه سرته رسولو کي راسره مرسته او همکاري وکړي.

راسي چي لومړی ښه او غوره ملگری وپيژنو: يودوست هغه چاته ويل کيږي، چي موږ ته گران وي اوموږ ورسره مينه ولر، موږ هغه ته اوهغه موږ ته دقدر وروي. دارتياپه وخت کي ديوبل سره مرسته وکړو په اصطلاح په غم اوخوبښي کي سره گډيوو او يوبل ته درناوی لرو.

دوستان کولی سي يو بل ته په ډېره آساني سره دخپل زړه رازونه او خبرې وويلي سي بيله کومي ناباوری او ويرې څخه.

کله چي يو کس دکومي ستونزې سره مخ وي ياسي، نو سم دلاسه يي يو دوست راځي او هغه دهغه ستونزې څخه خلاصوي يايي هم دهغه کړاو څخه دخلاصون لپاره هڅه کوي، نه پريږدي چي دوست يي نورمشکلات وگالي، او دنورو ستونزو سره مخ سي.

حقيقي او ريښتني دوستان هروخت ديو بل په غم او خوشحالي کي ځان شريک (گډ) گڼي اوهيڅکله ځان ديوبل څخه نه سپموي.

موږ به کيدای سي په خپل ژوند کي دداسي اشخاصو سره هم مخ سو، چي هغه په ښکاره ځانونه زموږ ريښتني دوستان اوملگري گڼي، مگر په حقيقت کي به هغوی موږ ته زيان رسوونکي انسانان وي، موږ ته به په بده لاره تلل رازده کوي، درواغ به راته وايي، ريښتني به نه وي، چم به راسره کوي، موږ به دي ته نه پريږدي چي پرسېده(نيغه) لاره تگ وکړو، تل به موږ ته په مکرخراب کارونه په ښو کارونو راپيژني، موږ به په غلتيو کولوسره لاډېر تشويقوي، دنيکواوغوره کارونو دکولو څخه به مورا گرځوي، نه به مو پريږدي چي موږ ښه کارونه وکړو اوپرنیغه لاره خپل قدمونه خوځنده وساتو.

داسي اودې ته ورته خويوونه درلودونکي يو کس ته موږ ريښتني دوست نه سو ويلی. کله چي موږ ديوه کس سره دوستي او ملگرتيا کو: نو هيڅکله او په هيڅ وخت کي بايد دخپل ملگری سره فريب (چم) ونه کړو، خپل دوست ته درواغ ونه وايوو، خيانت ورسره ونه کړو، په هغو خبرو سره چي زموږ دوست زموږڅخه په خفه کيږي يادونه يي ونه کړو.

هغه رازونه چي زموږ سره يي زموږ دوست شريکوي بل چاته ونه وايوو، بدوکارونو ته يي ونه هڅو،

په سمندرکي دملغرو لټون.....
 تل ورته دهغه غلطي په داسي ډول گوته کړو چې هغه داسي فکرونه کړي چې
 دازما شخصيت ته سپکاوی (توهين) کوي، بلکې هغه په داسي ډول سره وپوهوو
 چې په راتلونکي وخت کي هغه خپله دا غلطي تکرار نه کړي.
 متل دی چې وائي دتوري پرهر رغيږي مگردژبي پرهر نه رغيږي. دملگرو په
 ټاکولو کي بايد دپوره غورځخه کار واخلو او دخپل ځان لپاره بايد غوره،
 نیکوکاره او ښه اخلاق لرونکي، ملگري وټاکوو.
 دملگرو په ټاکلو کي دقت، غورکول موږ په راتلونکي وخت کي دستونزو څخه
 ليري ساتي، دهغو کسانوسره چې په ناروا او بدو کارونو کي اخته وي
 موږ بايد دوستي ونه کړو، که څه هم هغوی زموږ څخه په وار وار ددوستي
 غوښتنه وکړي. هغه کسان چې په نشيي موادو روږدي وي بايد هيڅکله هغه
 کسان چې ددوی سره ناسته ولاړه کوي دې ته ونه هڅوي چې نشيي توکي
 استعمال کړي. په نشيي توکو روږدي کسان په دې خبره درهرچا ښه پوهيږي چې
 په نشيي موادو روږدي کيدل څومره زيانونه لري،
 موږ تل که ښه کار يا بدکارکوو هرومرو د ملگري او يا نژدي دوست سره
 مشوره کوو، که چيري زموږ دوست په رښتيا هم دانه غوري چې موږ بدکارو کړو
 نو موږ دهغه بدکار څخه را گرځوي اونه پريږدي چې موږ هغه بد کارو کړو، دښه
 کار کولو ته مو تشويقوي، راته ډاډ گيرنه راکوي، که چيري يې په توان پوره وه
 نو هتمن مرسته هم راسره کوي.
 زموږ ښه دوست هغه دی چې موږ په ښو کارونو کولوسره تشويق کړي،
 دبدو کارونو دکولو څخه مو راوگرځوي، يامودرگرځولو هڅه وکړي او پري مونږدي
 چې بد کارونه وکړو.
 دبدو کارونو کوونکو وگړو سره ناسته ولاړه اومرسته کول په دې معنا ده چې
 موږ په هغه کارکي ونډه لرو اوخپله هغه کارونه کوو، که چيري يو کس تاسو ته
 دغلط (ناسم) کار دکولو توصيه کوي: هيڅ وخت دهغه کس سره ناسته ولاړه مه
 کوئ او ژر ترژره دهغه کس سره ملگرتيا پای ته ورسوئ.
 راسي چې دملگرو او دوستانو په ټاکلو کي دپوره غور او دقت څخه کار واخلو او
 دځان لپاره وړ او ښه دوستان پيدا کړو، ځکه يو کس دهغه دملگرو لمخي پيژندل
 کيږي يايې پيژندلي سو.
 ښه ملگري انسان عزت مند کوي. ملگري دې چې يوکس ته ښه لارښوولي
 اوپرنيغي لاري دتللو توصيه ورته کولي سي.
 بد دوستان انسان ته ذلت اوبدمرغي ورکوي، انسان په بدو کارونو کي اخته کوي
 اوانسان دې ته نه پريږدي چې غوره او ښه کارونه وکړي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

شراکت، ګډکار

شراکت یا دیوبل په مرسته یو کار په ګډه پر مخ بیول: د شراکت په نامه یادېږي. موږ او تاسو ځیني کارونه په یو اړخ پر مخ نه سو بیولی اړیوو چې یوکاری همکار ولرو چې دا همکاري زموږ سره مرسته کوي چې په کارونو کې پرمختګ وکړو او دیوبل په مرسته لوی او واړه کارونه پرمخ بوزو. موږ باید دخپلو شریکانو، همکارانو سره ریښتني امانت ساتوونکي او وفاداره و اوسو او پري نږدو چې زموږ په بي غوږي دي زموږ کاري شریک ته زیان واورې.

کله چې موږ یوه پریکړه کوو یا کوم کار پیلوو او یا هم یوکار کولو ته امدادګي (تیارۍ) نیسو: لومړی باید دخپل کاري ملګري سره مشوره وکړو او بیا دیوبل دنظر په اوریدلو سره یوه پریکړه وکړو، په دې کارکولو سره به موږ دخپل شراکت دواړه خواوي دستونزو څخه لیري پاتې سو او په کارونو کې به مو کومه ستونزه او خنډ منځ ته نه راځي.

کله چې دوه یا هم څو تنه سره شریکان وي او دوی خپل په منځ کې هم غږي و نه لري او بیله خپل منځي مشوري کارونه پر مخ بیايي، نو هر مرو ددوی په کارونو کې خنډون رامنځ ته کېږي او ددوی ترمنځ ګډکار ته په کېنې زیان رسیږي.

لکه څنګه چې زموږ کاري همکاران زموږ سره په تاوان کې شراکت، ګډون لري او په کار کې مو هر ډول تاوان راسره وړي نو همداسې دوی زموږ سره په ګټه کې هم شریکان دي او موږ حق نه لرو چې ددوی څخه په پټه یوه کوچنۍ پریکړه لا هم وکړو.

کله چې دوه کاري همکاران پر یوه او بل باندې بي باوره وي او پر یو بل اعتماد نه لري نو ژر تر ژره دې خپل شراکت ته د پای ټکی کیږدي او نور دې په ګډه سره کارونه پرمخ نه وړي، ځکه په هغه کار کې خیر او برکت نه وي په کوم کار کې چې همغږي، اعتماد او مشوره نه وي.

که غواړو چې په ګډه کار وکړو نو باید دخپل ځان څخه ریښتني، امانت، ساتوونکي، وفاداره، د صبر درلودونکي، اودرواغ نه ویونکي انسانان جوړکړو.

موږ او تاسو کولی سو دیوبل په مرسته هغه کارونه وکړو چې کولو ته یې په یوازی ځان سره نه سو وردانګلی او پرموږ بیله کوم چا د مرستې څخه درانده وي.

راسی چې خپلې وړتیاوې دیو بل سره شریکي کړو او په ګډه دیو بل په مرسته ناشوني کړنې شوني کړو.

ګډه پریکړه، یو غږ او مشوره غرونه نړه وي.

په ګډ کارکولو سره موږ هوساني احساسه وو او همدرنګه د ژوند په ټولو چارو کې به بریالي یوو.

.....۵۲.....

په سمندرکي دملغلرولتون.....

گدايي يا فقر کول

انسانان دژوند دارتياوو دپوره کولو لپار وځينو توکو او سامانونو ته اړتيا لري ،چي ځيني انسانان دژوند دارتيا وړتوکي لري او خپل ژوند په هوسا اوارام ډول پرمخ بيايي، خوځيني نور انسانان بيا دژوند دارتياو په پوره کولو کي دستونزو سره مخ وي، او نه سي کولی چي دژوند دا اړتياوي په آسانی سره پوره کړي.

هرانسان اړ دی چي کار وکړي او خپل ځان او کورنۍ ته حلاله روزي پيدا کړي لوی خدای (ج) دخپلو ټولو مخلوقاتو سره وعده کړي ده چي ټولو ته به رزق ورسوم او هغوی به وږي نه پرېږدم! په دې خبره دلاینه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةِ هُود : 6نمبرایات ولولی.مگر دا په دې معنانه ده چي موږ انسانان دې دژوند دارتيا وو دپوره کولو لپاره هڅه او کوښښ ونه کړو او ټول ژوند دې بيله دې چي کار وکړو تېرکړو.هر انسان باید خپل او دنورو دښه ژند دتیرولو لپاردخپل وس اوتوان مطابق کاروکړي،حلاله روزي پیدا کړي او ځان بیکاره پري نږدي.

موږ او تاسو باید دخپل ځان لپاره داسي کارونه خوښ (انتخاب) کړو چي هغه کارچي موږ يي کوو داسلام دمبارک دین داحکامو سره په ټکرکي نه وي،یوحلال اورواکسب اوکار وي، دنارواکارونو کول اوخپلي اړتياوي په پوره کول هم کومه گټه نه لري، بلکي د سترزيان څخه پریمانه دي. هرانسان باید دناروا او نامشروع کسبونو او کارونو دکولو څخه ځان وژغوري.هیڅ وخت باید یوانسان دنورانسانانو لاسونو ته تمعه ونه کړي او په هیڅ صورت باید یو روغ انسان فقر ونه کړي.فقر کول داسلام دمبارک دین دنظر ښه کارنه دی: داسلام مبارک دین گدايي کول نه خوښوي داسلام دمبارک دین پیغمبر حضرت محمد (ص) به خلک دفقرکولو څخه راگر ځول او کارکولو ته به يي تشویق کول،ترڅو حلال رزق لاس ته روارې.له حضرت عبدالله (ض)څخه روایت دی چي رسوالله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:په تاسو کي خلک فقرکوي تردې چي له الله (ج)سره یوځای کیږي اودهغه پرمخ به یوه ټوټه دغوښو هم نه وي (یعني په حشرکي) (۱)

داسي اشخاص چي کولی سی کار وکړي او روغ او جوړ وجود ولري باید په هیڅ ډول گدايي کولوته زړه ښه نه کړي، ځکه دوی هم کولی سي دنورو انسانانو په خیر کاروکړي، زحمت وکاري او حلاله روزي لاسته راوړي.

موږ او تاسو باید هغه اشخاصو سره چي روغ وي اوفقر کوي دکار په پیدا کولو کي همکاري وکړو هغوی ته کار پیدا کړو یا هم ورته یوکسب ورزده کړو،

.....۵۳.....

په سمندرکي دملغړولتون.....
او دې ته يې تشويق کړو چي فقرکول او دنورو لاس ته تمعه کول ياهم بیکاره
گرځيدل بڼه کارنه دی. يوه انسان ته چي لوی خدای (ج) روغ وجود ورکړی وي
داورسره نه بنيابي چي گدايي وکړي او يا بیکاره وگرځي.
ځيني انسانان داسي هم سته چي گدايي کول دهغوی عدت گرځيدلي وي، هغوی
دگدايي کولو مواتدان سوي وي، سره ددې چي هغوی کولی سي کاروکړي اوددې
زمينه هم ورته برابره وي چي کار وکړي، هتا ځيني خولاشتمن هم وي مگر ددې
سربيره هم دوی فقر کوي او ځانته يې دا دنورو انسانانو دمحتت خواره
اواجناس بڼه گرځولي وي، ددې څخه خوند اخلي چي ټول عمر دنورلاسونو ته
محتاجه وي. دپادو اشخاصو دناوړه کړنه ځيني وخت زموږ او ستاسو په ټولنه
کي ستونزې پيښوي: هغه انسانان چي زموږ او ستاسو ټولنه دهغوی کارکولو ته
سخته آرتيالري په گدايي کولو بوخت وي او ټولني ته ددې پر ځاي چي گټه
ورسوي ورته زیان رسوي، دټولني داوړو بار گرځي. فقر(گدايي) کوونکي
اشخاص ديوي ټولني درنگ بدی سبب گرځي، يوه ټولنه دبلي ټولني په نسبت کمه
راولي او نورې ټولني داسي فکر کوي چي دپادې ټولني اوسيدونکي اشخاص
بيکاره او داسي انسانان دي چي تل به دنور انسانانو لاس ته محتاجه وي.
ټوله ټولنه آره ده چي د فقر کولو ضرورت (اړتيا) او ياهم دا کوچنی
فرهنگ دمنځه يوسي او خپله ټولنه د فقر کولو څخه خلاصه کړي.
هغه کسان چي کار نه سي کولی دهغوی سره مرستي وکړئ او داسي کوچنی
ټولني په وجود راولی چي وخت په وخت دټولني څخه خيري مرستي راتولي او
پر هغو اشخاصو يې وويشي چي نه سي کولی کار وکړي، په ياد کارکولوسره به
ځيني په رښتيا اړ اشخاص دي ته اړنه سي چي هغوی گدايي وکړي.
هغه اشخاص چي روغ رمت دي او کارنه کوي دسوستی او لټی له کبله اودگدايي
کولو ته زړه بڼه کوي، هغوی دي هغواشخاصو ته متوجي سي چي سره ددې
چي کارکول ورته ستونزمن وي خوبياهم په ډېر زحمت کارکوي، ورسته دې
قضاوت وکړي چي موږ خو په بدن روغ يوو، هغه اشخاص چي معلوله اويا هم
ضعيفه دي هغوی ددې سره سره چي کارکول ورته زموږ په نسبت ډېر ستونزمن
دي، خوبيا هم دوی خپل همت دلاسه نه دی ورکړی خپل ځان او خپلي کورنی ته
حلاله روزي پيدا کوي او هيڅکله يې دنور انسانانو لاس ته ځان نه دی محتاجه
کړي.
کارکول انسان ته خوشحالي ورکوي، انسان ته ارمي، هوساينه بخښي، دانسان
بدن پياوړی کوی، انسان دناروا او غلطو کارونو دکولو څخه را گرځوی. موږ او
تاسو بايد په گډه او يوازي ډول سره کاروکړو. خپل ځان، کورنی او خپل هيواد
دکارکولوپه مرسته دستونزو او کړونو څخه ليري وساتو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

ډار (ویره) یوازي دالله (ج) څخه په کارده

انسان لوی خدای (ج) داسی پیدا کړی دی چي هغه کولی سي چي ځيني احساسات ولري او ځينو حلتونوسره مخ سي. انسان کولی سي چي مينه وکړي، خپل دزړه په بڼ کي دميني، محبت بوتې وتومبي او پالنه يې وکړي. انسان کولی سي چي نفرت وکړي او داوړونوسمندر خپل په زړه او بدن کي په څپو راولي، دوستي وکړي او ديو چا سره کينه ولري، ددي او نورو ورته احساساتو او حلتونو سره سره انسان وهم او وېره هم لري.

انسان دلوې خدای (ج) دمخلوقاتو څخه يو مخلوق دی. دخدای (ج) درضا او اردي څخه پرته هيڅ داسي يوکار نسته چي يو انسان يې سرته ورسوي او ياهم ور سره مخ سي موږ ټوله مسلمانان په ياده سوي خبره ايمان لرو، رسوالله (ص) فرمايلي دي: (...اي الله ! (ج) ستادورکړي منعه کوونکی نه سته اوڅه چي ته منعه کړي ورکوونکی نه سته...) ① یوانسان بايد يوازي او يو ازي دالله (ج) څخه وه وپريږي.

او همدغه يوه وېره، ډار په خپل زړه کي درلودل يو انسان دټولو وهمونو (ډارونو) څخه گوښه ساتي، دهغه وهمونو (ډارنو) څخه چي یوانسان يې په خپل ژوند کي دمختلفو مخلوقاتو او حلتونو څخه لري.

يو انسان يوازي بايد دخپلو هغه عملونو څخه ډاروکړي چي ناروا وي، او الله (ج) نه وی ورته حلال گرځولي، دا فکري وکړي که زه په خپل ژوند کي نيک اوښه عمل (کار) وکړم نو الله (ج) به راته اجر، ثواب راکړي، او که چيري بداو ناوړه کارونه په خپل ژوند کي وکړم نو خدای (ج) به يې راته سزا را کړي، نور ډول ډول وهمونه (وېرې) انسان بايد ونه کړي، ځکه که دالله (ج) خوښه وه نو يو انسان ته ژوند ورکوي او که يې چيري خوښه وه نو ورته مرگ ورکوي! په دې خبره دلایله پوهيدلو لپاره دسُورَةُ الْاِنْعَام : 2 نمبرايات ولولئ. هيڅ يو شی نسته چي یوانسان ته دې بيله دې چي دالله (ج) خوښه نه وي زيان ورسوي او يا دې هم ورته گټه ورسوي، که يو انسان ته خير پيښيږي او که شر پيښيږي نودالله (ج) دطرفه ورته پيښيږي.

موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته ځيني ويرونکي کيسې، نکلونه، يا حكايتونه کوو چي داکړنه په را تلوونکي وخت کي ددي سبب کيږي چي هغه ويره (ډار) چي په يادو نثرونو کي شتون لري دماشومانو په دماغونو کي خوندي او په زړونو کي يې وېره ننوزي او بيا کله چي هغه ماشومان لوی سي: هم ويريږي چي دا وپريدل ددي سبب کيږي چي دوی په خپل ژوند کي دزياتو ستونزو سره مخ وي ياسي، او دپروخت نه سي کولی چي په ژوند کي پرمختگ وکړي، تل دا ډول ځوانان دکمزورۍ، ډار، او بې جوړتۍ احساس کوي.

ديو انسان په ژوند کي ترټولو غټه ناروغي ديوانسان بې ځايه وهم او وېره ده،

په سمندرکي دملغړولتون.....
 موږ او تاسو ته ځيني وخت دداسي کارونو څخه وهم پيدا کيږي چي هغه غوره کارونه وي او په کولو سره يې موږ ته گټه رسيږي، زموږ څخه ځيني وخت داسي فکر کوي که چيري زه زده کړه کوم او علم لاسته را وړم نو زماپوهه نه زده کيږي، حال دا چي هرانسان داتوان لري چي علم، پوهه زده کړي، مگرداچي موږ په ځان زحمت نه راوړلو دا بهانه کوو يا ياده وېره راسره وي.

که څه هم موږ بايد هغه کارونه چي کوو يې لومړی بڼه وسنجو مگر په هرکار او پريکړه کي موږ بايد وهم او وېره نه وي، ځکه بي ځايه ډار زموږ څخه دژوند کولو خوند اخلي موږ نه پريږدي چي دځان او ټولني لپاره خدمت وکړو او تل به زموږ زړه زموږ سره ملگرتيا نه کوي خپل جورات به مو دلاسه ورکړي وي. موږ بايد پرالله (ج) کلک توکل ولرو، زموږ دا کړن زموږ دايمانبڼه ده، موږ هغه جل جلاله ويني او يوازي او يوازي بايد دالله (ج) وېره (ډار) په خپل زړه کي ولرو او نور ټول ډارونه دخپل زړه څخه وباسو،

دخدای (ج) يادونه وکړو او په دې خبره مو بايد پوره يقين او باور وي چي خير او شر دالله (ج) دطرفه څخه دي، بل هيڅوک داتوان، وس نه لري چي بغير دالله (ج) دخوښي څخه ماته خير او يا هم شر ورسوي. موږ او تاسو بايد داسي هم ونه اوسو چي پر خپل ځان ظلم وکړو او خپل ځان په خطر کي وا چوو، دځان ساتنه هم هتمي ده، مگر په ژوند کي دهرڅه څخه وهم او وېره هم ددې سبب کيږي چي موږ دستو نړو او کړاونو سره مخ سو.

موږ او تاسو مسلمانان بايد په دې خاطر دالله (ج) دمخلوقاتو څخه پرحق ډار ونه کړو ځکه چي: بيله دې چي دخدای (ج) خوښه نه وي نو هيڅ کارنه کيږي او نه کومه پيښه منځ ته راځي. موږ تل بايد ډاډمن اوسو او په دې بايد پوره باور ولرو چي زموږ ساتنه لوی خدای (ج) کوي او زموږ سره انشاءالله، خدای (ج) په هرکار کي مرسته کوونکی دی. موږ او تاسو ته دا نه بنيادي چي په خپله داسي يو حرکت (خوځښت) وکړو چي هغه زموږ دبربادی سبب وگرځي او موږ ته زیان ورسوي. موږ بايد په ښو او روا کارونو کي ډار دهیڅ يوه مخلوق څخه ونه لرو، په دې خاطر که چيري موږ ته په يوه نیک کار کي زیان ورسوي نو موږ ته دهغه کار اجر انشاءالله را کول کيږي. په ناروا کارونو کي نه ويريډل دامعنا لري چي موږ خپله خپل ځان اورته غورځوو، شجاعت او زړور تو ب په نيکو او ښه کارونو کي استعمالول غوره دي، نه په خرابو او ناروا کارونو کي. موږ بايد خپل ځانونه تل دهغو کارونو څخه وساتو چي په هغه سره زموږ راتلونکي ته تاوان رسيږي.

کيدای سي موږ دخپلي ټولني خراب خلک په ناروا کارونو کولو سره تشويق کړي او راته ووايي چي ته نه بيريدونکی يی او دا ډول کار بل کس نه سي کولی کوم چي تاوکی، ته يی رښتني قهرمان، حال دا چي هغه کارونه چي ناروا وي او موږ يې سرته رسوو په هغه سر موږ او نو روځگونه زیان رسيږي، په حقيقت کي موږ دناروا کړنو په کولوسره ويره ځانته اخلو،

په سمندرکي دملغلرولتون..... داخرت دغذابونو ویره دتیارو او اورنوویره خان ته په خپله خوښه اخلو، موږ باید دبدو کړنو دکولو په وخت کي وډارسو. موږ په هغه کړنو کي باید دوپري احساس ونه کړو کوم چي هغه کړنې په رښتیا هم غوره، ښه، اودنیکي وي، او موږ او نورو اشخاصوته په کښي گټه رسيږي.

موږ باید داخبره تل په یاد ولرو چي الله (ج) موږ ويني او هغه زموږ مالک او واقداره دی، هغه دمحشرپه ورځ حساب کوونکی دی دنیکيوو اودبديوو. موږ او تاسو باید دالله (ج) او دهغه درسول حضرت محمد(ص) ټول حکمونه پرځای کړو، او یوازي اویوازي دالله (ج) څخه ډار په خپل زړه کي ولرو، او پري نږدو چي نورې ویرې مو په زړه کي پاتي سي. موږ باید هیڅ وخت داسي انسان ونه اوسو چي په هر نیک کار کي یوه ویره را سره وي، هر هغه څه ته چي کوو یې ورخطا یوو. موږ باید ډاډمن او زړور اوسو او هیڅ وخت خپل زړه ورتوب په غلطو کارونو کي ونه ښیو.

داسي انسانان هم سته چي خپل زړورتوب په داسي کارونو کي ښي چي هغه داسلام دنظره ناروا گڼل سوي دي.

پرنور انسانانو باندي ظلم کوي، دنورخلکو حق خوري، غلاکوي، قتلونه کوي، چي داډول کسان هیڅ وخت زړور نه سي کیدای، بغیر ددې څخه چي داډول کسان یوازي خپل خان ته زیان رسوي، که څه هم دوی پرنورو خلکو ظلم کوي مگر په حقیقت کي دوی پر خپل خان ظلم کوي.

دغلطو اوناروا کارونو کوونکي خلگ په دې سرتشویقول چي ګواکي دوی زړور او شجاع دي دهغو کسانو سره ددوی په کارونو کي دشرکت معنا لري. موږ او تاسو باید هغه کسان چي ناسم اوناروا کارونه کوي تشویق نه کړو، کوښښ وکړو چي دوی ددې کارونو دکولو څخه راوگرځو، هغه کسان په دې وپوهوو چي کوم کارونه چي دوی یې کوي سم نه دي، او ددې ډول کارونو په گټه کي لا هم زیان نغښتی دی.

راسی چي په خپل ژوند کي نور بي همته اوبي زړه ونه اوسو، په پوره هوډپرمخ لاړشو ویره دزړه څخه وباسو اویوازي او یوازي دخپلو بدو عملونو څخه وویریږو، دالله (ج) څخه دخپلو بدو عملونو بخښنه وغواړو او دنیکو عملونو (کارونو) دزیادښت غوښتنه تری وکړو، دحق پلوي وکړو، اودمظلومواوبي چارو خلکولاسنیوي وکړو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دخان څخه بڼه شخص جوړول

موږ او تاسو ټول انسانان په ځان کي بدې او بڼيگنې لرو، دا بڼيگنې او بدې او کوم کارونه چې موږ او تاسو يې کوو ددې بڼکارندويه دي چې موږ دېنه او يا هم دېد شخصيت درلودونکي وگړي يوو: اونور خلک زموږ په اړه په دې خبره پوهيږي چې دا کس بڼه انسان دی يا بد.

پوهان وائي چې ستاسو ريښتني دوست هغه څوک دی چې ستاسو غلطۍ درپه گوته کړي درته ووايي چې دغه کار چې ته يې کوي ناسم کار د او دهغه کار څخه دراکړځولو کوښښ مو وکړي، که څه هم کيدای سي دا خبره پر موږ او تاسو بده اغيزه وکړي خو په حقيقت کي دا خبره زموږ اوستاسو په گټه تماميږي، موږ او تاسو دبدې څخه را گرځوي.

ناسم، خراب ملگری هغه څوک دی چې موږ غلطو (ناسمو) کارونو ته وهڅوي او ناروا کارونو ته مو تشويق کړي، دداسي خلکو سره دوستي کول بڼه او غوره کار نه دی. دخان لپاره بايد يو بڼه ملگری، ياملگری انتخاب کړو تر څو موږ ورسره دزړه خواله شريک کړاي سو، په دې کړن (کار) کولو سره موږ ته سقون، آرام راپه برخه کيږي.*

راځئ څو هغه کړنې، وپيژنو چې دهغوپه کولو خلک موږ ته داحق او بي عقل گومان کولی سي او ورته دا فکر پيدا کيږي چې داکس يوبڼه شخص نه دی لومړی: دا چې يو څوک خبرې کوي نو بايد دهغوی دخبرو په منځ کي وروڼه لويږو او په وار اوکراره سره خبرې وکړو. دوهم: په هغو خبرو چې نه پوهيږو بايد پر هغو خبرو بحث، مباحثه ونه کړو.

دریم: داندازې څخه زياتي او بي خايه خبرې بايدونه کړو. څلورم: ډيربي گټي تکیه کلامونه بايد په خپلو خبرو کي استعمال نه کړو. پنځم: داسي ويوکي (کلمي) بايد په خپلو خبرو کي ونه کاروچي نورو خلکو ته په کښي سپکاوی (توهين) سوی وی. شپږم: نورو خلکوته دخبرو کو لونوبت ورکړو.

اووم: خبرې موباید داندازي څخه زياتي لوري نه وي، دخبرې کوونکي کس پوښتونو ته بايد پرخپل وخت جواب ورکړو او دخبرې کوونکي شخص خبرې بايد سرفي نظر ونه گرځو، يعني خبرې کوونکي ته بايد متوجي واوسو. نهم: خدا راوستوونکي خبرې، يعني غيرې مناسيبي توکي موباید په لږه اندازه سره وي. لسم: داسي بدني حرکتونه بايد ونه کړو چې په هغه حرکت سره مو نورو خلکو ته سپکاوی کړی وی.

يوولسم: دمغوروي کولو څخه بايد ځان وساتو په عامه اصطلاح بي خايه بد معاشي ونه کړو. دوولسم: دمور اوپلارخپل خپلوانو بي احترامي ونه کړو. ديرلسم: نشيې بايد توکي ونه کارو. څورلسم درواغ، غلا، زنا، لواطات، قتل، جنگ جگړي، سپکي سپورې، چغلگري، په امانت کي خيانت، چم اوفريب اونوردې کړنوته ورته نارواکارونه بايد ونه کړو.

..... ۵۸

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 راسئ چي په خپلو خبرو عادتونو اونورو کړنو، کارونوکي ځان داصلاح خواته
 بوزو. راسئ چي خپل ځانونه داسي جوړ کړو چي خلک زموږ دنيکو اخلاقو،
 نیکوکارونو او غوره چار چلند دراغيزي لاندې راسي، داسي چي زموږپه ليدلو،
 زموږ په درک کولو او تحليلولو ناپوه او جاهل وگړي هم خپل ځانونه اصلاح
 کړي، نیک او صالح انسانان دځان څخه جوړ کړي او نور هيڅکله بد او ناور
 کارونه ونه کړئ.

راسئ چي خپل ځانونه دا سي جوړ کړو چي نور انسانان دا فکر (آند) ونه کړئ
 چي موږ دوی ته زیان رسوونکي وگړي یوو او دوی زموږ څخه ليري والی
 اختیار کړي، موږ ددې وړ ونه بولي چي زموږ سره خبرې او دوستي وکړي. یوه
 بله خبره دلته باید زیاته کړم چي هيڅ وخت یو انسان دده دنیستی، غریبی،
 بیوسی، کمزوری، کم قووتی، کمواکي، له عمله مه رتئ، سپکاوی ورته مه کوئ،
 ښه والی او غوره والی دیو انسان په مال، دولت، ښایست، او نسب پوري اړه نه
 لري، بلکې ښه او غوره انسان هغه دی چي دنيکو او غوره اخلاقو درلو دونکی
 وی، نورو انسانانو ته زیان رسوونکي نه وي او تل ښه اونیک کارونه کوي. که
 یو څوک عالم وی او ده دا کړن لاره غوره کړي وي چي دبي علمو او ناپوهو
 خلکو سره دی نا سته ولاړه نه کوی په دې دلیل چي دا ډله خلک بي علمه ناپوه
 دي، زماپه آند دا کړنه ښه او قناعت بخښونکي کړنه نه ده، عالمان او پوهان خلک
 په دې خاطر اودلیل باید دبي علمو او جاهلو خلکو سره ناسته ولاړه ولري چي
 هغوی دې ته تشویق کړي چي علم وکړي او ورته سمه اونیغه لاره په گوته کړي.
 موږ او تاسو باید دتولو مسلمانانو ورو نوسره دنيکو اخلاقو او ښه چار چلند
 څخه کار واخلو او پرې نږدو چي زموږ څخه دې زموږ یو ورور ازار سي.

زموږ او ستاسو په ټولنه کي ډېر انسانان په بدو، خرابو کارونو او عدتو نوکي
 بند پاتي دي او دوی دهمدې کبله ښه ژوند نه لري، دپوهانو او نيکي کوونکو یوه
 دنده داهم ده چي لار ورکي پرنيغو لارو برابر کړي اوپه تاریکیوو کي ورکو ته
 ډیوي په لاسونوکي ورکړي. موږ هغه وخت کولی سو یو ښه کس دځان څخه
 جوړکړو چي موږ دخپلي ټولني داو سیدونکو سره مرسته وکړو، هغوی ته زیان
 ونه رسوو، دمشرانو قدر، احترام (درناوی) ولرو او پرماشومانو او بي وزلو
 انسانانو مهربانه واوسو. نورو ته عزت ورکول دا معنالري لکه موږ چي خپل
 ځان ته عزت ور کوو. موږ به هغه وخت یو ښه کس دځانه جوړکړی وی کوم
 وخت چي موږ خپلو ټولو کارونو ته دکولو څخه مخکي ښه فکر کوو، دخپل
 کوونکي کار ښي اوبدې پایلي په هراړخیز ډول څیړو اوداسنجو چي آیا کوم کار
 چي زه یي کوم ښه دی زما او زما دټولني لپاره او که خراب اوزیان رسوونکی
 کار دی؟ که موږ چیري مهربانه، مرسته کوونکي، ښه اخلاق درلو دونکي او
 دناروا کارونو څخه پرهیز کوونکي اشخاص واوسو نو موږ به دالله (ج) او دهغه
 دمخلوقاتو دنظره ښه اشخاص وگڼل سو انشاءالله.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

مطالعه، کتاب لوستنه

مطالعه، کتاب لوستل دانسان ژوند ته روښنایي راوړي او یوه انسان ته دابني چي څنگه پر سیده ،نیغو اوسمو لارو تگ وکړي. هغه عالمان چي مطالعه نه کوي او خپل علم نور ته نه بني داسي مثال لري لکه لمر چي ترنځي (کسوف) نیولی وی او رڼا نه سي خورولی.

موږ او تاسو باید هر وخت مطالعه وکړو ځکه په کتاب لوستلو او مطالعي کولو سره دانسان ذهن روښانه کيږي او نوي معلومات لاسته را وړي. په مطالعه کولو سره زموږ تفکور نور هم پراخيږي او نوي مفکوري مو دماغ ته داخليږي. هر انسان ته الله (ج) داسي یو ماده په وجود(بدن)کي ايښي ده، چي انسان دهغي مادي په واسطه کولی سي چي معلومات خوندي کړي او دوخت په تيريدو دهغو معلوماتو څخه گټه واخلي دا ډول معلومات دهر انسان سره سته، اندازه يي ډېره زیاته وي او گټه ترینه اخلي. که چيري موږ او تاسو خپل حافظي ته نوي معلومات ورزیات نه کړو، دوخت په تيريدو مو ذهن او حافظه دواړه کمزوري کيږي. موږ او تاسو باید په هره برخه کي معلومات ولرو او هر هغه کتاب او لیکنه مطالعه کړو، چي موږ او تاسو ته دژوند په چارو کي گټوره تمام سي یا تماميږي. درتولو غوره مطالعه دقرآن کریم مطالعه ده، دهغه څخه ورسته دحضرت محمد (ص) داحادیثو مطالعه ده.

هغه لوستني، مطالعي غوره او بهتره دي چي زموږ دژوند لاري راته روښانه، خلانده کړي اودغلطي کولو ته مو پري نږدي. موږ باید دخپل مسلک سره سره په هره برخه کي څه ناڅه پوهه ولرو او کله چي ضرورت يي راته پيښ سو نو دهغه مطالعي څخه چي موږ مخکي علم، خبر حاصل کړی و دهغه علم، خبر څخه دخپل دځان او خپلوورنو لپاره گټه واخلو او لارښوونکي واوسو. دهرښه او غوره کار په باره کي باید معلومات لاسته راوړو.

موږ او تاسو باید یومعلوم وخت په یوه ورځ کي یوڅه وخت ددې لپاره وټاکو چي په هغه وخت کي مطالعه، کتاب لوستنه وکړو. یو کس چي کله پوهه حاصله کړي او علم لاسته راوړي، نو باید هتمي يي در نورو اشخاصو پوري ورسوي او نور خلک هم دځان سره دعلم څخه برخمن کړي، په دې کار(کړن) کو لوسره یو انسان ته دوه ډوله گټه رسيږي، لومړی دا چي دی به نور هم په خپل زده کړي علم او پوهي کي ماهيره، زیرک سي، بل به يي دهغه کس یا کسانو سره مرسته کړي وي چي هغه پوهه نه لري اود یاد کس په واسطه هغه علم حاصل کړي.

مطالعه هغه ډالی ده چي موږ ته خوشحالی راوړي او زموږ دماغ ځواک من کوي. علم او پوهه په مطالعه کولو سر زیاتيږي او کله چي موږ مطالعه نه کوو ورو ورو زموږ دحافظي څخه یاد کړی، حفظ کړی علم پوهه ليري ځي او موږ دستو نزو سره مخ کيږو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 موږ او تاسو بايد تل دکتابونو او ليکونو لوستنه وکړو ترڅو په هغه څه وپو
 هيزو چي مخکي نه په پو هيدو. په مطالعې کولو سره انسان دستو نزو او کړاونو
 دخليدو اودهغوی څخه دجدايي لاره پيدا کوي.

که چيرې موږ او تا سو ليکل او لوستل کولی سو:نوباید لږترلږه خو په هغه
 وخت کي مطالعه وکړو چي بیکاره يوو او خپل وخت په ناسمو اوبي گټې کارونو
 کي تېر نه کړو.په خپله ټولنه کي بايد دخپل وس سره سم د مطالعې کولو زمینه
 برابره کړو اوخلکوته د مطالعې گټې بيان او هغوی کتاب لوستنې ته تشويق کړو
 ترڅو کتاب لوستنه زموږ په ټولنه کي يوفرهنگ سي. په مطالعه کولو او يالیکنه
 کولو سره يو انسان نور هم دبر يا (کاميابي) خواته ځي.

موږ بايد هڅه وکړو چي داسي ليکنې مطالعه کړو چي دهغه ليکونو څخه موږ ته
 گټه ورسيرې او دنیکي کولو لارښوونه راته وکړي. کله چي موږ يو کتاب يايوه
 ليکنه مطالعه کوو نو بايد هرې کلمې (ويي) ته يي په غور سره فکر وکړو اودا
 هڅه وکړو چي په صحي او سم ډول ځان په وپوهوو.مطالعه بايد يوازي ددې
 لپاره هم ونه سي چي وخت پرې تېر سي، بلکي موږ بايد د مطالعې کولو څخه
 ساليمه، پرځای اوپوره استفاده وکړو او گټه ترينه واخلو. يوکس بايد هيڅ وخت
 خپل ځان بي مطالعې او ليکنې پرې نږدي.

په مطالعې کولو سره کولی سوخپل ژوند ته نيغ لوري ته بدلون ورکړو او په
 خپل ژوند کي مثبت نوبنتو نه منځته راوړو. د مطالعې کول زموږ ژوند ته ارامي،
 هوساينه رابخښي، دغمونو او کړاونو څخه موليري بيايي، هيڅ يو دا سي غم او
 کړاو نسته چي موږ دې يي په مطالعه کولو سره ليرنه کړو اودحل لاره يي ورته
 ونه مندو، هر ورو مطالعه زموږ سره دا مرسته کوي چي صبر او زغم راته
 توصيه او موږ دهغه غم او کړاو په مقابل کي کلک ودروي او پرې نږدي چي
 موږ خپل همت دلاسه ورکړو په مطالعه کولو سره انسان ديوازي والي څخه
 خلاصيرې کتابلوسته (مطالعه) انسان ته دا وارنه ورکوي چي هغه ديوازي والي
 احساس وکړي.

تل موږ او تاسو بايد مطالعه وکړو، او د مطالعې کولو څخه مثبتې گټې لاسته
 راوړو. موږ او تاسو بايد هيڅکله داسي يوه ليکنه مطالعه نه کړو چي په مطالعه
 کولو سره يي زموږ او ستاسو دنيا او اخرت ته تاوان رسيرې، کيدای سي داسي
 ډېرې ليکنې به وي چي يو انسان دناسمي، کبري لارې او غلطی خواته بوزي، بدو
 او ناوړه کارو نوته يي وهڅوي، ناسمي ليکنې مطالعه کول ددې پر ځای چي موږ
 دهغې ليکنې د مطالعې څخه گټه واخلو برعکس موږ ته تاوان، پيښوي،

دا ډول ليکنو دلوستلو اومطالعه کولو څخه بايد په کلکه ډډه وکړو او که
 چيرې موږ او تاسو داسي يوه ليکنه ولوستل نوباید په هغه ليکنې باندی عمل ونه
 کړو او د ژوند په چاروکي ترينه گټه واخلو. علم، پوهه په لوستلو او مطالعه
 کولو سره لاسته را ځي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 راسئ چي تل خپل علم درنورو کسانو پوري ورسوو او دنور کسانو دعلم څخه
 استفاده وکړو. زموږ دعلم او پوهي څخه بايد موږ او نورو کسانو ته گټه
 ورسيزي او هغه زحمتونه او تکليفونه مو بي ځايه لارنه سي چي موږ دعلم
 پوهي دلاسته راوړلو په لاره کي گاللي دي. راسئ چي دمطالعې کولو سره ځان
 عدت کړو مطالعه وکړو خوندتري واخلو اوگټي ورڅخه لاسته راوړو، دخپل کور
 دتياره گوټو لپاره په مطالعه کولو سره هغوتيارولپاره دډيوو رڼا وموندو.

خپل لوني او خویندې په لوړ ولور ورکول

زموږ او ستاسو په ټولنه کي ځيني خلک غواړي چي پيسې اونورماديات په داسي
 لارو پيدا کړي چي هغو لارو څخه پيسې اونورماديات لاسته روړل ناروا کړنه
 وي، ياداشخاص دي ته پاملرنه نه کوي چي کومې پيسې او اجناس چي دوی ته
 دکومې لارې څخه په لاس ورځي حلالې دي او که حرامې، دهمدې په حرامه لاره
 دپيسو دلاسته راوړولو دجملې څخه يو هم خپلې لوني او خویندې په لوړ ولور
 ورکول دي. ياد کار داسلام دمبارک دين داحکامو خلاف او ناروا عمل دی داکارپه
 اصل کي ديوه حور (آزاد) انسان خرڅول دي، داسلام دين هيڅ وخت يادکار ته
 اجازه نه ده ورکړي.

اسلام بنځي ته مهر ټاکلي دي اودا مهر يوازي دهغې بنځي حق دی چي دنرخڅه
 يې دهغه سره دشرعي نکاح کولوپه بدل کي غواړي، په دې خبره دلابنه
 پوهيدلولپاره [سُورَةُ الْأَحْزَابِ : 50] ولولئ. يوبنځه بايد دخپل ځان دنکاح مهرلوړ
 ونه ټاکئ. لوړ مهر ټاکنه ډېرې ستونزي منځته راوړي او دا کړنه بدې پايلې
 درلودلې سي. موږ بايد بنځي ونه پلورو.

بنځه بايد خپل مهرخپله وټاکي. دلور خور.. پلورل يوازي دا نه چي يو ناروا کار
 دی بلکي ديوې کورنۍ او هتا ديوې ټولنې دبربادۍ سبب گرځي او دا کار ډيري
 لويې ستونزي را ولاړه وي.

کومې کورنۍ چي خپله لوړ يا خور وه يو کس ته په کم ولور اويا هم شرعي مهر
 ورکړي نه وي: نو دا کورنۍ دخپلې لوړ او خور څخه په حقيقت کي دهغې خو
 شحالي اخلي او نه پريږدي چي لوړ يا خور دي يې ارمه اوخوشحاله ژوند ولري،
 نه يوازي دا چي خپل دلور او خور ژوند خرابوي، بلکي دهغه کورنۍ او آن
 دخپلې ټولنې خوشحالي اخلي او دډېرو انسانانو ژوند دستونزو سره مخ کوي،
 کوم کس ته چي کومې کورنۍ لوړ او يا هم خور په لوړولور ورکړي وي، هغه
 کس هڅه کوي چي دپادې کورنۍ دخوا ورته ټاکل سوې ولور ژر پوره کړي، ددې
 کار لپاره معلومه خبره ده چي هغه زياتو پيسو ته اړتيا لري، ياد کس هڅه کوي
 چي دروا او نارو لارو څخه ياد ولور پوره کړي.
 ځيني ځوانان خپل ژوند په خطر کي اچوي او خارجي هيوادونو ته په قاچاکي لارو
 په پټ ډول سفر کوي،

په سمندرکي دملغرولتون.....
 چي يادگار ددي لامل کيږي چي يادسوی کس خپل ژوند دلأسه ورکړی، زنداني سي او يا په هم هغه هیواد کی په نشيي توکو او نور بدو کارونو اخته سي چي بيانه سي کولی په آساني سره خپل عادي ژوند ته راوگرځي. ځيني ځوانان په خپل هیواد کي دي ته مجبوره (ار) کيږي چي غلا او وژني وکړي ځکه داولورونه په دومره اندازه سره لوړ وي چي زموږ او ستاسو دميانه روه اقتصاد درلودونکو په توان کي نه وي او نه سي کولی چي دولور دازياتي پيسې ورته پوره کړي، چي په پايله کي يي يادکسان دي ته مجبور سي چي دناروا اونامشروع لارو څخه دولور پيسې په لاس راوړي.

ځيني ځوانان ددي جملې څخه دنشيي توکو کرکيله پيل کړي، ځيني يي غلاکول او رشوت اخيستل پيل کړي اوځيني يي دقاچاک کوونکو او وژونکو سره يوځای کيږي او هڅه کوي چي دا لوړ ولور پوره کړي. يادي ټولي کړني ددي سبب گرځي او ياهم گرځيدلي دي چي زموږ دټولني ځيني ځوانان په غلطو، ناروا اوکړو لاروبوزي اوپه هیواد کي مستونزي راولاړي کړي. په دي کار کي هغه کس چي دا غلط کارونه کوي او هغه کس چي دي يي دي کارونو ته اړيستلي دي دواړه شريک دي اودوره به گونهاره وي انشاءالله.

هغه کس چي يوې کورنۍ خپله لور يا خور ورته په لوړولور (مهر) ورکړي ده، يايوي بنځي دخپل ځان مهر(ولور)لور ټاکلی وي کله چي ټاکل سوی ولور دډېرو زحمتو دگالولو څخه ورسته پوره کوي معلو خبره ده چي په دي موده کي به يادکس دډيرستونزوسره مخ سوی وي، پايله يي دا چي دلور ولور درلودونکو ځينو بنځو ته دهغوی دځاوند (ميره) په کورکي ځيني ستونزي دځاوند اودهغه دکورنۍ دنورو غړو دخوا پيښيږي.

دبيلگي په ډول يادي ميرمنې ته دهغې خوسر گنی پيغور ورکوي، ورته وائي چي ستامور، پلار، ورور، اوياتا زموږ څخه ډېر ولور اخيستی دي او موږ دا انتقام ستا څخه بيرته اخلو، گرمه ته يي: په دي بهاني سره پر هغې معصومي ميرمنې ظلم کوي او نه يي پريږدي چي په آرمۍ ژوند وکړي، بل اړخ ته هغه کورنۍ چي يوه بنځه يي په لوړ ولور(مهر) سره خپل زوی يا هم ورور ته په نکاح کړي وي، د اقتصادي ستونزو سره دپاد ولور دورکړي څخه ورسته مخ سي، دا ستونزي يوازي دهغې کورنۍ نه دي، بلکي په دي ستونزو کي دلور ولور درلودونکي ميرمنه هم دخپلې کورنۍ د اقتصادي ستونزو څخه رنځ وړي او نه سي کولی خپل ژوند په ښه ډول پر مخ بوزي! هيڅ يوه کورنۍ نه غواړی چي خور يا لور دي يي دستونزو سره مخ سي. که چيري يوه کورنۍ دا نه غواړي چي لور ياخور ورته کړي. هيڅ يو پلار او ورور ته دلور ياخور مهر، ولورخورل حلال نه دي، مهرالمثل بايد اوسنيو شرايطو اودهغه شخص چي ورته بنځه په نکاح کيږي د اقتصادي حلت سره سم وټاکل سي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 البته غواړم بيا يادونه وکړم، مهر دهغي ښځې حق دی کوم چي نکاح کوي بيا هغه
 اختيارمنه ده، بل هيڅوک په دي اجناسو او پيسو کی حق نه لري. ځيني خلگ دا
 بها نه کوي چي په اوس وخت کي لگښتونه زيات دي او موږ نه سو کولی دا
 لگښتونه په لږه اندازه پيسو پوره کړو چي دا ډول خبرناسمه ده او دا يوازي يوه
 بهانه ده.

موږ هيڅ اړتيا نه لورو چي زيات لگښت په وادونو او خور لورته په ډېرو توکو
 کولو سره وکړو او خپل نوم په زيات لگښت کولو سره لوړ کړو، دا د اندازې څخه
 زيات لگښتونه يوازي اصراف دی. موږ بايد په لږ مصرف (لگښت) کولو سره
 ونه شرمېږو او هيڅ وخت دافکر ونه کړو چي په لږ لگښت کولو سره به زه بي
 احترامه سم او زما عزت به ختم سي، ديو انسان عزت دهغه په درلودونکو
 مادياتو کي نه دی، بلکي عزت دالله (ج) دطريقه څخه يو نعمت دی او هيڅ يوکس
 نه سي کولی په لگښتونو سره عزت پيدا کړي، هوسخا او دارمنو سره مرسته
 کول غوره کار دی.

کله چي ځيني کسان خپلې لونې او خويندې په نکاح ورکوي نو هغوی دا فکر
 کوي، که چيري زه خپله لور او يا هم خور په لږ ولور سره ورکړم يالورخوړمي
 خپل مهرمئل کم وټاکي نو خلگ به ماته سپکاوی وکړی، داکار به زما دلور اويا
 خور دخراب ژوند لامل سي او خلگ به هغي ته داپيغور ورکوي چي ته يي په لږ
 ولور سره غوښتي يي ياتا خپل مهرکم ټاکلی دی چي دا ډول فکر کول بيلکول
 غلط(ناسم) فکر دی، تاسو په لږ مهر يا ولور اخيستلو سره دخپل لور يا خور
 ژوند نه خرابوئ، بلکي په زيات ولور اخيستلو سره خپل دخور يا لور ژوند
 خرابوئ.

راسی چي نور په خپله ټولنه کي دبدو رواجونو مخه ونيسو او نور پرينږدو چي
 زموږ ټولنه دخرابو رواجونو ښکار سي.

که چيري په موږ خپل لونې او خويندې گراني دي نو بايد دهغوی لپاره ستونزې
 جوړي نه کړو، هغوی ته خوشحالی ورکړو او خپل ټولنه نور دلور ولور څخه
 خلاصه کړو، زموږ دټولنې ډيري ستونزې به په دي کار کولو سره حل سي او
 نور به موځوانان دلور ولورديپوره کولو لپاره ناروا کارونو ته لاس نه اچوي.
 موږ او تاسو هريو تن په دي مکلف يو چي لومړی ښه کار دخپل ځان څخه پيل
 کړو په دي کار سره به موږ يوه لويه نيکي کړي وي او خپل مينه به مو دالله (ج)
 دسپيڅلي دين اسلام سره ښودلي وي.

خويندو خپل مهرالمثل مناسب وټاکئ اوخپل په مهرکي خپله تصروف وکړئ.
 ورنو دخپلو لوړنو، خويندو اوخپل خپلوانو ښځو څخه توکي مه جوړوئ
 اوپير، پلور يي ودروئ.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

ښکاره او پټه پاکي

موږ مسلمانان داسلام مبارک دين په دې سره مکلف کړي يوو چي ظاهر (ښکاره) معنوي او پټي يعني دزړه، نفس اودماغ پاکوالی ولرو. داسلام مبارک دين موږ دجنابت او چټلی په وخت کي په اودس او غسل کولو يعني ځان پريولو په پاکو او بوسره امرکړي يوو. موږ مسلمانان دجنابت بي اودسی او دبدن دنا پاکي په حال کي وخت نه تېر وو او تل خپل ښکاره او پټي ناپاکي دمنځه وړو. لکه څنگه چي معلومه خبره ده چي په غسل کولو او اودس کولو سره په ښکاره ډول نجاست او ناپاکي دمنځه ځي، همداسی موږ دمعنوي او پټو ناپاکيو څخه هم وه اسلامي احکاموته په غاري ايښودلو، دگناهونو څخه په ليري پاتيدکيدلو، داخرت په عذابونو يادولو، دالله (ج) په ډېر عبادت او ذکر کولو، دنبوي سنتونو په عملي کولو، دځان سره دنيکی اوبدی په حساب کولو، دنورمسلمانو سره په مينه کولو اوترتولو اړينه داچي دلوی الله (ج) څخه په وېرې (ډار) کولو سره ځان دزړه، نفس، اودماغ دنپاکيوو څخه پاکولی سو. موږ او تاسو بايد تل خپل بدن خوږه، جامي، کور او خپل ټول چاپيريال دنپا کيوو يا نپاکه کيدو (چټل يدو) څخه څخه وساتو او پري نږدو چي موږ ته دې دنپاکي له عمل زيان ورسپړي.

نظافت پاکي دايمان يو جز (برخه) ده. رسوالله (ص) فرمايي: ژباړه. پاکي دنيم ايمان سره برابره ده. ①

نظافت (پاکي) هغه کړنه ده چي موږ يې په کولو سره دخلکو د نظره ښه معلومېږو اوخلک زموږ څخه ليروالی نه اختياري وي.

که چيرې موږ او تاسو خپل نظافت (پاکي) مراعت نه کړو نو يو خوابه موږ ناروغيوته لاره هواره کړي وي، بل به خلک زموږ سره زموږ دنجاست او ناپاکي په خاطر سم چلند نه کوي او ليروالی به را څخه اختياري کړي.

موږ او تاسو بايد پري نږدو چي زموږ او ستاسو کورونه، ډېرې (حجرې) او سيمي دې ناپاکي وي. په يوه ټولنه کي که هر وگړی دنپاکي مخنيوي وکړی او پري نږدي چي سيمه دې يې نپاکه او ککړه وي، نو هغه ټولنه به يو پاک اوسوتره چاپيريال ولري، هيڅ وخت به نارو غيو ته لاره خلاصه نه سي اودهغه ټولني خلک به صحت درلودونکي وگړي وي. موږ او تاسو ټول بايد په گډه او ديوبل په مرسته خپل سيمه پاکه وساتو.

يومسلمان بايد ددې سر بيره چي خپل بدن او خپله سيمه پاک ساتي همدا ډول بايد خپل زړه او نفس هم دټولو بدو، خرابو مفکورو، خيالونو، وسوسو او انديښنونو څخه ليري وساتي، هيڅکله بايد ناوړه او ناسم کړنه تر سره نه کړی او دخپل زړه دداسي ساتلو هڅه ونه کړی چي دنفرت، کيني او دنورو مسلمانانو دکرکي څخه ډک وي. ديوه مسلمان زړه بايد تل دبغض څخه خالي وي او نفرت او کيني ته بايد يومسلمان په خپل زړه کي ځای ورنه کړي.

په سمندرکي دملغړولتون.....
 موږ بايد هيڅ وخت ديوېل څخه نفرت ونه کړو، تل ديوېل سره په ورورولي او مینه چار چلند وکړو او پر يوېل مهربانه و اوسو. زموږ او ستاسو زړونه بايد دفریب، چم، خیانت او دوکي کولو څخه پاک وي. موږ بايد ريښتيني، امانت، داره، مهربانه او ښه مسلمانان و اوسو. کله چي موږ په ښکاره خپل ځان پاک کړی وی، نو بايد دا فکر هم وکړو چي آيا په رښتيا هم زه دناپاکي څخه پاک سوی یم او که یا؟

هغه ناپا کي چي په ښکاره زموږ پر بدن معلو ميري، دهغه نا پاکي څخه ډېره بي توانه او کمزوري ده چي زموږ په زړو نو کي ځای لري. لومړی بايد موږ هغه ناپاکي دمنځه يو سو اوپا که بي کړو چي زموږ په زړه ننوتلي ده او دزړه ښي راخزان کړی دی، ځکه دا ناپاکي دهغه ناپاکي څخه خطر ناکه او زیان رسوونکي ده چي پر موږ په ښکاره معلوميري.

کله چي موږ په يو ځای کي دناپاکي او نجاست سره مخ کېږو: دهغه څخه خپل ځان ليري ساتو او نژدي نه ورځو، مگر زموږ يو شي په دې وخت کي دپاده وتلی وی: چي دا نجاست زموږ د زړه دنجاست څخه خطر ناک او زیان رسوونکی نه دی. راسی چي موږ خپل ښکاره او پتي ناپاکي دمنځه یوسو، پري نږدو چي ددې ناپاکيو څخه موږ ته زیان ورسېږي او يا هم نورو کسانو ته زموږ پته، باطني ناپاکي زیان ورسوي.

لکه څنگه چي په ښکاره نجاست زموږ بدن ته تاوان رسوي او موږ په نا روغیو او افتتو اخته کوي همداسي زموږ دزړه؛ نفس او دماغ ناپاکي زموږ بدن او روح ته زیان رسوي او موږ په بيلا بيلو بدو کارونو کي بوخت کوي. زموږ دزړه او دماغ ناپاکي موږ دخپل خدای (ج) څخه ليري کوي، زموږ څخه شفقت او مهرباني اخلي او موږ ته کینه او مکر راکوي. راسی چي خپل ځانونه دښکاره او پتو ناپاکيو څخه پاک کړو، ترڅو دانسانانو او الله (ج) په نزد ښه انسانان و اوسو او دپتو او ښکاره نارو غيو څخه خوندي پاتي سو.

د انسان په ژوند کي ورزش (تکړښت) ارزښت

لوی خدای (ج) د انسان بدن داسي جوړ کړی دی، چي کله انسان په يو کار بوخت وی نو د انسان بدن نور هم دډېر کار کولو وړتيا پيدا کوی، ورو ورو دهم هغه کار سره بلديږي او بدن يي نور هم دهغه کار په کولو سره پيا وړی کېږی. البته زه دفيزيکي يا هغه کارونو څخه یادونه کوم چي هغه په نيغ ډول يوانسان په داسي ډول سره سرته ورسوي چي هغه کارونه ورزش ته ورته کارونه وي، لکه دحقاني، معماري، پښي او داسي نور ډېر کارونه. کارکوونکي انسانان نسبت هغو انسانانو ته چي ورزش او ورزش ته ورته کارونه نه کوی پياوړی، سالم او دښه صحت خاوندان وي. دهر انسان بدن دې ته اړتيا لري چي ورزش وکړي! هغه کسان چي ورزش کوي دنشپي موادو داستعمال،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 بي ځايه ناستي، ولاړي او بدوکارونوڅخه تر ډېرې اندازې ليري پاتي کيږي. په ورزش کولو سره د انسان بدن ډډول ډول ناروغيو پر وړاندې پياوړی کيږي. ورزش د انسان بدن ته وده ورکوي او هيڅکله يې نه پريږدي چي کمزوری سي. ورزش ددې تر څنگ چي د انسان بدن په فزيکي ډول پياوړی کوي، په معنوي ډول هم د انسان بدن ته ګټه رسوي، د انسان دماغ پياوړی کوي، انسان ته خوشحالي ورکوي، انسان خفګان ته نه پريږدي او تل د يوه غوره ملګري په څير هغه ته خوشحالي ورکوي. ځيني کسان په دې بهانه چي موږ ورزشي ميدان نونه، نه لرو: ورزش نه کوي او دايې يوه بهانه نيولي وي. ددوی دا وينا چي ورزش لپار ميدان نه لرو ناسمه ده.

ورزش کول يوازي په ورزشي ميدانونو کي نه کيږي، بلکي موږ کولی سو چي په هغه ځای کي چي موږ دنده لرو ورزش (تکړبنت) وکړو. ځيني داسي حرکتونه سته چي موږ کولی سو په هر ځای کي دا ډول حرکتونه وکړو او دې ته به اړتيا نه وي چي د ورزش لپاره دي ځانګړی ميدان ولرو. ورزش د انسان وجود دسوستی او لټی څخه ليري ساتي.

او نه يې پريږدي چي په ناروغيو اخته او يا هم خپله روغتيا دلاسه ورکړي. موږ بايد دهغه حرکتونو څخه ډډه وکړو چي هغه حرکتونه زېان رسوونکي وي او د انسان بدن دستونزو سره مخ کوي. نامناسب حرکتونه په وړد محاله او لنډ محاله توګه انسان د جسمي ستونزو سره مخ کوي، هتا په ځينو حالاتوکي يې فلج کوي، د هډوکو دما تيدو سبب يې ګرځي چي بيا ورسته خپل ژوند په سمه توګه پرمخ نسي بيولی او په خپل ژوند کي دستونزو سره مخ وي. ورزش بايد په سالي، مسلکي او ارام ډول سره وسي. په ورزش کي بايد د بي غوری او بي پروای څخه کاروا نه خيستل سي. ورزش بايد داسي نه وي چي ددې پرځای چي بدن ته مو ګټه ورسوي تاوان راته پيښ کړي.

هر انسان ځانته ځانګړي خوښه لري، چي داخوښه په ورزش کي هم سته. يو انسان بايد خپل دخوښي وړ ورزش وپيژني او ورسته دې هغه ورزش ته دوام ورکړي. کيدای سي ځيني ورزشونه مو خوښ نه سي، خو کيدای سي داسي ورزش به هم وي چي موږ دي دهغه ورزش سره مينه ولرو، زموږ دخوښي وړدې وګرځي او موږ دي دوخت په تيريدوسره په هغه ورزش کي ما هيره سو. دا اړينه نه ده چي هتمن دي موږ په ورزش کي لوړو پوړيو ته ورسيدو، بلکي دا اړينه ده چي موږ ورزش وکړو او خپل بدن دناروغيو څخه ليري او پياوړی وساتو. موږ بايد خپل ځان په ورزش کولو سره خوښ وساتو کيدای سي په راتلونکي وخت کي موږ زموږ دخوښي وړ ورزش کي ډېر ماهيره سو او موږ دي لوړ مقام ته دخپل خوښي وړ ورزش کي ورسيدو. موږ بايد هغه اشخاص چي دورزش سره مينه نه لري دي ته تشويق کړو چي ورزش وکړي او هغه وخت چي بي کاره تيروي په ورزش کولو سره يې تېر کړي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 ورزش موږ ته جسمي او روحي پيا وړتيا را کوي او موږ تل فعال او پياوړي ساتي. راسي چي موږ ورزش کولو ته وخت ورکړو ترڅو دهر پلوه پياوړي اوسو اود ورزش کولو حق چي موږ مسلمانانو ته اسلام هم راکړی دی گټه تري واخلو او پريښودو چي جسم مو ناتوانه پاته سي.

دماشينونو سمه کارونه

ننی نړی پر مختگ کړی دی او ډول ډول وسایل دانسانانو په اختیاري دي. ډول ډول ماشینونه جوړشوي دي، چي په هره برخه کي يي دانسان کار هوسا کړی دی او دچاروپه بڼه سرته رسولو کي ورسرمرسته کوي. موږ او تاسو دلوۍ خدای (ج) په خوبڼه دهغه وسیلو څخه گټه اخلو. په دې وسیلو او ماشینونو کي یو هم دتلوراتلو وسیلي، وسایط دي، چي داوسیلي عبارت دي له موټرونو، موټر سایکلونو، ترکټورونو، باسیکلونو، کبټیوو، ریل، الوتکو او داسي نوروڅخه، داتولي وسیلي، وسایط موږ او تاسو ديو ځای څخه بل ځای ته په ډیره هوسايي او بيله کومه تکلیفه رسوي، په شرط ددې که موږ ددې وسیلو، وسایطو څخه پر ځای او خوندي استفاده وکړو. يادې وسیلي، وسایط ځيني وختونه دخطرونو څخه ډکي وي، چي دټکراوښتلو (چه کيدلو) او اور اخیستلو، سره مخ کيږي اودانسانانو ژوندترینه اخلي، چي ډېر انسانان ددې وسیلو ددادو سوو پيښو له عمله په نني عصر (وخت) کي زخمي او یا وژل کيږي. د یادو پيښو درمنځته کيدلو ځيني لاملونه په دې ډول سره دي. ماشومانو ته ددې وسایطو دچلولو اجازه، بي پروايي، ځان ښودنه، دسرکونو خراب والی، دنشي په حالت کي چلونه، تیز رفتار، په موبایل کي خبرې کول، خوب، دسرکونو خرابوالی اونورډیر لاملونه لري. موږ او تاسو باید خپلو ماشومانو ته موټر، موټر سایکل او نوروسایل دگني گوني په ځایونو کي په لاس ورنه کړو او که چیرې غواړو چي خپلو ماشومانو ته دا وسیلي، وسایط په لاس ورکړو نو باید درخپل نظر لاندې په خالي او داسي ځایونو کي چي هلته عامه شتمنی، شخصي شتمنی او انسانان کم وي په لاس ورکړو. پرلویو لارو اوسړکونو باندي ماشومانو ته داوسیلي په لاس ورکول یاپه بل عبارت دچلونې اجازه يي ورکول، په لوی لاس خپل ماشوم او نورو انسانانو ته زیان رسول دي. په ځینو حالاتو کي ځيني خلک غواړي چي په خپل موټر، موټر سایکل او نورو وسایلو سره ځان نو رو خلکو ته لوړ، جوړتمند، پياوړی معرفي کړی، دبیلگي په ډول دخلکو په گڼه گونه کي دموټر او موټر سایکل ډیر تیز رفتار، په داسي لارو چلونه چي هغه لار ددې وسیلو دتگ او راتگ لپاره مناسبه نه وي. دخلکو ومخته دخپلي چلونې دزده کړي ښودنه، یاد کارونه ددې لامل گرځي چي موټر یا موټر سایکل دلارې څخه واورې او چپه سي، یا دکوم سي سره ټکر

په سمندرکي دملغلرولتون.....
وکړي او يا هم کوم انسان په ژوبل يا ووژل سي، داناسمه اودنه منلو ورکړنه ده
چي موږ او تاسو دخپل غرور او کبربنکار سو، خپل ځان او نورو انسانانو ته
زيان ورسوو، په هروخت کي چي موږ هرڅومره هم دښه ژوند درلودونکي يو نو
بايد عاجزه اوسو او کبر ونه کړو. دسرکونو او لارو خرابوالی هم ددې وسايلو
دټکر او اوښتلو يو لوی لامل دی.

هغه سرکونه چي زموږ او ستاسو دکورونو او ځمکو څخه تيريږي: دازموږ او
ستاسو خپل مسؤليت دی چي داسرکونه خپله سم اودريوې اندازې پوري يې
ورغوو، ځکه که موږ هر يو دخپل کور او کلي لارې ورغوو، نو هيڅ يو خرابه
لاره او سړک به خراب پاته نه سي. هغه سرکونه او لارې چي دعامه ځايونو
څخه تيريږي نو دهم هغه سيمي او سيدونکي بايد په گډه دحاشر دلارې هغه
سرکونه ورغوي. ځيني انسانان هغه وخت ديوې وسيلې چلونه کوي چي دنشي
اوپا غوسې په حالت کي وي، دا دوره حلتونه ددې لامل کيږي چي
موټر، موټرسايکل او ياکومه بله وسيله دچلوونکي دواکه ووزي او واورې، ټکر
اوپاهم کومه بله ترافيکي پيښه وکړي.

په موبایل کي بايد دچلولو په وخت کي خبرې ونه کړو، ځکه ديوې وسيلې چلونه
يوازي په لاسونو او پښوسره نه کيږي، بلکي دانسان ټول وجود بايد کار وکړي
دهغه څخه ورسته يو کس ښه او مناسيبه چلونه ديويې وسيلې کولی سي. هغه
وخت چي يوانسان ته خوب ورځي په هغه وخت کي ديوې وسيلې چلونه ددې
لامل کيږي چي يوه بده پيښه منځ ته راسي، هروخت چي کوم چلوونکی په ځان
وپوهيدی چي اوس نوزه خوب ته اړتيا لرم نو بايد هغه وخت دچلونې څخه لاس
واخلي او سم دستي استراحت وکړي، ځکه هغه وخت چي يوکس دکومي وسيلې
دچلونې په حلت کي وي که چيرې هغه وخت چلوونکي ته خوب ورسې نو هتمن
داخطر سته چي چلوونکی ويده سي او هغه وسيله چي دی يې په خپل واک کي
لري دواکه يې ووزي او کومه بده پيښ منځ ته راسي. هر هغه څوک چي ماشين
چلوونکی وي نو بايد دچلولو په وخت کي دپوره دقت، غور اوفکر څخه
کارواخلي، احتياط وکړي ترڅو دترفيکي پيښو مخنيوی وسي. ديوې وسيلې
چلوونکی يوازي دخپل ځان دساتلو مسؤليت پر غاړه نه لري، بلکي دهغو انسانانو
دژوند مسؤليت هم دده پر غاړه دی چي دده سره په دې وسيله کي شتون لري.
هغه وخت چي موږ چلوونکي يوو او دومره يولوې مسؤليت مو د غاړې وي،
نو څنگه بي پروايي کولی شو؟

ديوې وسيلې چلوونکی هيڅ وخت بايد وراخطانه سي اوبي پهمي ونه کړي، که
څه هم چي موږ او تاسو مسلمانان په دي ايمان لرو چي خير او شر دلوی خدای
(ج) دطرفه څخه دي، مگر موږ بايد بي پروا ونه اوسو او دپوره احتياط څخه
کارواخلو، ځکه انسان مکلف دی چي دخپل ځان اونورو ساتنه وکړي، خپل ځان
او نور انسانان په خطر کي وانه چوي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 دهر ماشين څخه بايد په خپل ځای اوپر وخت استفاده وکړو . هيڅ ماشين بايد بي
 ځايه ونه کارو او ناسمه او ناروا استفاده ترينه ونه کړو . ځيني انسانان داسي
 فکر کوي چي ماشين به تل زما په اختيار کي وي ، ياد وگړي په داسي ډول ماشين
 کاروي چي په ماشين باندې ډير باور ويني او تل يي په اجزاوو اطمینان(باور)
 کوي ، مگر ماشين دااعتبار ورنه دی ، په ماشين باندی بايد پوره باور ونه سی ،
 کيدای سي چي په نامعلومه وخت دکاره وغورځيوي کار ونه کړي او نورو
 انسانانو ته زیان ورسوي . ماشين داسي يوشی دی چي دبيلابيلو پرزو ، ټوټو څخه
 جوړسوی دی او ددې ټوټوڅخه که چيري يوه هم پروخت کارونه کړي نو ماشين
 دکار غورځي او هتمن خطر پيښوي .

کله چي انسانانو ماشينونه دخپل هوساينې لپاره جوړکړی دی نو بايد دهغو څخه
 مثبته او بڼه استفاده وکړی او هيڅ وخت يي داسي استعمال نه کړی چي خپل ځان
 او نورو انسانانو ته زیان ورسوي .

هر ماشين چلوونکی بايد دپوره غور ، دقت اوفکر دکولو څخه ورسته دهغو
 وسايلو څخه کارواخلي ، چي انسان ته خطر پيښوی ، ځکه په ځينو حالاتو کي
 همدغه انسان دالله(ج) په مرسته جوړکړی ماشين خپله انسان ته زیان
 رسوي . موږ چي کله يو ماشين کارو نو بايد په پوره ډول پر هغه واک دارې ولرو
 او کله چي يو ماشين کارو لومړی بايد هغه په سمه توگه زده کړو او ورسته
 ورڅخه استفا ده وکړو او دخطرناکوپيښو څخه دخپل وس اوتوان مطابق مخنيوی
 وکړو .

دچا پيريال پاک ساتنه او سمسورتيا

يو انسان په ژوند کي داسي مادو ته اړتيا لري ، چي بي له هغه مادو څخه ژوند نه
 سي کولی . اوبه ، خواړه ، هوا اودا سي نورې مادې چي بي له دې مادو څخه
 دانسان ژوند ناشونی دی . که چيري پاملرنه وکړو نويادې مادې خپل په منځ کي
 يوډول اړيکي سره لري ، دبيلگي په ډول که چيري په يوه سيمه کي اوبه شتون
 ولري نو په هغه سيمه کي نباتات وده کوي ، دنباتاتو څخه خواړه لاسته راځي او
 په همدغه سيمو کي دهغو سيمو په پرتله هوا پاکه وي چي هلته نباتات نه وي .
 پاکه او مناسبه اوبه هوا (چاپيريال) انسان دنارو غيو څخه ليري ساتي او نه
 پريږدي چي انسانان او نور ژوي په نارو غيو اخته شي .

موږ او تاسو بايد په خپلو سيمو کي نباتات کنټرول وکړو ، چي ددې کار په کولو سره
 موږ ته ډېرې گټې رسېږي ، يوڅو به مو دکور او سيمي چاپيريال پاک ساتلی وي ،
 او بل به موږ دنباتاتو دحصولا تو څخه گټه پورته کړي وي . موږ او تاسو انسانان
 الله (ج) ددې څخه نه يو منعه کړي چي دخپل ځانونو ساتنه وکړو موږ او تاسو
 بايد لومړی خپل ځان پاک وساتو او وروسته خپل چاپيريال پاک وساتو . رسوالله
 (ص) فرمايي : ژباړه پاکي دنيم ايمان سره برابره ده . ①

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 که چیرې موږ هریو که هغه ځای چي موږ په هغه ځای کې استوگنه کوو او هغه
 ځای چي هلته کارکو پاک وساتو نو ټوله نړۍ به مودناپاکۍ اوچټلۍ څخه ساتلي
 وي.

داچي اوس زموږ چاپیریال ککړ او نا پاکه دی داموږ او تاسو ناپاکه کړی دی او په
 ډول ډول نارو غیو دهمدغه ککړتیا له وجې مبتلا یو. ناپاکه چاپیریال موږ ته
 پیری ستونزې راتوکولي دي. که چیرې موږ او تاسو هر ډول موادو څخه په ځای
 استفاده وکړو او اصراف په کبني ونه کړو نو په دې کارکولوسره به مو درېږي
 اندزې خپل چاپیریال پاک ساتلی وي.

دچا پیریال په پاک ساتولو کي نباتات لویه ونډه لري.

موږ او تاسو هریو باید لږترلږه یوه ونه او نباتات کبنيوو او پالنه یې هم وکړو.
 ونې دسیلابو نو دزیات بحیر څخه مخنیوي کوي، دسیلابونو مخه نیسي. ونې او
 نباتات چاپیریال پاک ساتي او موږ او تاسو دهغه څخه خوراکي مواد لاسته را وړو.
 نباتات دیوانسان روح تازه کوي او تل یې په لیدلودخوبنۍ احساس کوي. نباتات
 دیوه انسان په ژوند کي دحدنه زیاتي گټې لري. نباتات دلوۍ خدای (ج) یو لوی
 نعمت دی او موږ او تاسو یې باید په ساتولو کي دتوان سره سم کوښښ وکړو.
 خپله سیمه باید دنباتاتو په کبنت او کړولو سره ښکلې کړو. کله چي موږ او تاسو
 دخورکي او یا هم غیري خورکي موادو څخه استفاده کوو،

هغه اضافي،بالابود مواد چي ددغه موادو څخه پاتیري باید په هر ځای کي یې ونه
 غورځوو او دا اضافي مواد په هغه ځایونو کي وا چوو چي ددې اضافي موادو
 لپاره ځانگړي سوي وي، او یایي هم په یو مناسب ځای کي درځاورو لاندې
 کړو، ترڅو په راتلو نكي وخت کي دامواد زموږ چا پیریال او هوا راته ککړه نه
 کړی.

موږ باید خپل راتلونکي نسل ته درشا ناپاکه چاپیریال پرینږدو.

دهغه اجناسو او وسایلو څخه په نامناسب ډول باید استفاده ونه کړو چی هغه
 وسیلې زیات لوگي تولیدوي.

لوگي او ځيني نورکیمیاوي توکي دچاپیریال په ککړتیا کي لویه ونډه لري، نو باید
 درخپل وسه پوري دهغو ماشینونو او کیمیاوي توکو څخه چي هغه دچاپیریال
 لپاره مضر،خطرناکه او وژونکي مواد تولیدوي استفاده ونه کړو .

موږ باید داسي لارې چارې پیدا کړو چي هغه ددې ډول اجناسو او موادو یو غوره
 اوښه بدیل وگرځي او نورموچاپیریال راته خراب ککړ نه کړي.

دچا پیریال پاک ساتل زموږ اوستاسو ټولو دنده ده.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دیني عالمان

زموږ اوستاسو په ټولنه کې دیني علماؤ ته زموږ ټول مسلمانان وروڼه احترام (درناوی) لري او ټولو ویناوو او اصلاحي لارښوونو ته یې په پوره غورسره غوږ نیسي، مګر ددې غوره مقام او دیني علماؤ د پاک نامه څخه ځینې بد اوجاهله کسان ناسمه اوناړوا استفاده کوي او ځینې داسې ویناوي وګړو ته اوروې چې هغه ویناوي داسلام د مبارک دین سره په ټکر کې وي: زموږ مسلمانان وروڼه دناړوا ناسمو کارونو وه کولو ته هڅوي، یاده کړنه یو زیان رسوونکي اوناړواکړنه ده.

زموږ دیني عالمان په دې مکلف دي چې د دا ډول کسانو پر خلاف خپل ږغ پورته کړي، چوږ پاتې نه سي او پرې نږدې چې داکسان داسلام د مبارک دین دنامه څخه ناړوا اونااسمه ګټه پورته کړي: دمسلمانانو ذهنیتونه ورته خراب کړي. ددې کار دمخنیوي لپاره علما باید په ډلیزه توګه سرکښیني او دهغو مسئلې په هکله سره خبرې وکړي چې دمسلمانانو په منځ کې خپرې سوي دي، مګر یادې مسئلې داسلامي کړونو او شریعت سره په ټکر کې وي، دیادو مسئلې په هکله دې یوه داسې پریکړه وکړي چې نور داکسان داسلام د مبارک دین دنامه څخه ناړوا ناسمه استفاده ونه کړي او د مسلمانان ذهنیتونه ورت خراب او مغشوش نه کړي.

دهغو کتابونو او لیکونو په اړه دې مسلمانان خبر کړي او ورته دي یې په ډاګه او برېښې کړي چې داسلامي مسائلو، احکامو په نامه جوړسوي وي مګر غلطې (ناسمې) مفکورې مسلمانانو ته ورکوي او په حقیقت کې داسلام د مبارک دین سره هیڅ اړیکه نه لري، دیادو کتابونو، لیکونو، اشخاصو او کړیو مخه دي ونیسي. دیني عالمان باید په خپل منځ کې ټولې اختلافي اړینې مسئلې سره حل کړي، په یوږغ دي یوکار ته هو یانه ووایي او عام مسلمانان باید ددو خبرو په منځ کې پرې نږدې.

ټولې هغه لویې خبرې او مسائل چې دوی په هغه کېنې په یوه خوله نه وي اوسره په کېنې اختلاف لري په ګوته اویوه فتوا دي پرې وکړي، ځکه که چیرې یو دیني عالم یو ډول وینا کوي او بل دیني عالم بل ډول وینا کوي نو مسلمانان په خپل منځ کې سره اختلاف پیدا کوي او لویې لویې نا خوالې منځ ته راوړي، دعوامو، هغو کسانو چې دیني علم نه لري ذهنیتونه مغشوش، په شک او تردود کې مبتلا کړي نیغه لاره تري ورکړي. ددې بد پایلو درلودونکو کړنو دنه پېښېدلو او مخنیوي لپاره باید دیني عالمان په خپل منځ کې یوه داسې وینا هم پرې نږدې چې په هغه وینا کې دوی سره مخالفه وي، دیني عالمان دي دنورو عامو وګړو په مرسته دهغو کسانو پر ضد اواز پورته کړي چې هغه کسان دخپلو ګټو لپاره داسلام دنامه څخه غلطه (ناسمه)، ناړوا استفاده کوي دمسلمانانو په منځ کې خنډونه، ستونزې او نفاق پېښوي او مسلمانان پر غلطو او کړو وړو لارو بیا یې.

په سمندرکي دملغرولتون.....
یو ديني عالم بايد داسي يوه وينا مسلمانانو ته وانوروي چي په هغه موضوع کي پوره معلومات نه لري او دهره اړخه په خبر نه وي، ځکه که چيري يوعالم يوه ديني وينا په ناخبرۍ کي مسلمانانو ته واوروله، نو دديني علم نه درلودونکي مسلمانان په هغه وينا باندي دعمل جامي اغوندي هغه وينا يو بل ته رسوي او هغه کار بيا بيا تکراره وي، چي داډول عمل يوناړوا عمل دی او عالمان بايد هيڅکله داسي وينا ونه کړي چي په هغه وينا، خبره، فتوا، يا موضوع (سکالو) کي پوره معلومات ونه لري.

یو عالم چي کله يودلي ته نصيحت(واعظ)کوي، نو بايد دی په هره هغه ديني موضوع کي چي دی يي مسلمانانو ته په اړه معلومات ورکوي پوره علم درلودنکی وی او نورډيروالی او کمښت په کښي رانه ولي البته په اصل کي يي د موضوع. ديو عالم مسؤليت دادی چي يوه ټولنه اصلاح کړي او هغه ټولنه دناروا اونا سمو کارونو څخه ووېروي اود بد اعمالو څخه دوتلولاري چاري ورته په گوته کړي.

عالم ټولنه دبدو څخه منعه اونيکوکارونو ته يي تشويق کوي. يو عالم داوبو په شان دی چي ناپاکۍ دمنځه وړي او پاکي منځ ته راوړي. ديني عالمان بايد يوه ټولنه اصلاح کړي او ټول هغه کارونه چي داسلام دنظره ناروا دي مسلمانانو ته په گوته او وښيي اونورکسان پري نږدي چي داسلام دنوم څخه په استفادي ناروکارونه وکړي، يا ټولنه ورته تشويق کړي اومسلمانان پرکړه لاره روان کړي.
هرمسلمان په دي مکلف دی چي داسلام دمبارک دين په ټولو احکامو ځان خبر کړي او هيڅ داسي يو کارونه کړي چي داسلام مبارک دين هغه کارته اجازه نه وي ورکړي.

بايد ټول مسلمانان دهغه کسانو مخنيوی وکړي چي داسلام دمبارک دين څخه په گټه اخيستنې نارواکارونه کوي او مسلمانانو ته زيان رسوي.
موږ اوتاسو ټول مکلف يو چي د ديني عالمانو ويناو او اصلاحي لارښوونو ته غوږ ونيسواو هيڅ وخت ديني عالمانو ته سپکاوی ونه کړواو تل دقدر، درناوي او عزت په نظرورته وگورو.

موږ مسلمانان مکلف يووچي دهرعالم احترام(درناوی) ولرواوپري نږدوچي کوم څوک علماو ته توهين وکړي.

راسی ټولنه د علماو په مشوره د پرمختگ سمت ته تيل و هواود هغوی دتجريبواو علم درناوي څخه په گټه اخيستلو څپل دژوندتياړه گوتونه په ښه ډول روښانه کړو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

دالله (ج) عبادت په سمه توگه کول، اواحکاموته يې غاړه آيښودنه لوی خدای (ج) انسانان دعبادت لپاره پيدا کړي دي! په دې خبره دلاینه پوهیدلو لپاره د سُورَةِ الذَّارِيَّات : 56نمبرايات ولولۍ. انسانان په دې مکلف او گمارل سوي دي چي دخپل خالق (ج) عبادات او ستاينه وکړي، هيڅ وخت دالله (ج) داحکامو څخه سر غړونه ونه کړي او هغه احکام چي لوی خدای (ج) دخپل رسول حضرت محمد(ص) په واسطه موږ انسانانو ته راستولي دي په رښتني ډول پري عمل وکړو.

دهغه کارونو دکولو څخه ډډه وکړو چي موږ انسانان دهغه کارونو دکولو څخه منعه سوي يو او هغه کارونه وکړو چي موږ په هغه کارونو باندي گمارل سوي يو.

دنیکو کارونو په کولو سره موږ خپل رب العزت ته نژدي کيږو او دبدو کارونو په کولو ورڅخه ليري کيږو.

موږ او تاسو بايد دالله (ج) درضا (خوشی) لپاره پرهيز گاره او بدي نه کوونکو خلکو سره دوستي وکړو او د هغو انسانانوڅخه چي دلوی خدای (ج) داحکامو څخه سر غړونه کوي نفرت وکړو، دادوستي او کينه مو بايد يوازي اويوازي دلوی خدای (ج) درضا لپاره وي. انسان بايد تل عاجزه وي، کبر کوونکی او غرور کوونکی نه وي. انسان بايدخير رسوونکی واوسي په خپل وخت اوبيله دي چي کوم ځنډپه کښي وکړي دخپل خالق (ج) عبادت وکړي.

عبادت مو بايد داسي نه وی لکه دکوم کار چي عدت کوو، بلکي عبادت موباید دزړه داخلاصه او په داسي ډول سره وي چي وجود(بدن) او روح دواړه مو دلوی خدای (ج) په ياد کي بوخت وي اونوري ټولې دونياوي گټې، کارونه او خبرې مو درشاکړي وي اويوازي اويوازي موټوله پاملرنه، دلوی خدای (ج) په يادولو، اودهغه (ج) په قدرتونو کي په آند (فکر)کولو کي وي .

که چيري موږ اوتاسو لوی خدای (ج) نه وينو هغه(ج) خومووينی،نوهغه وخت چي موږ الله(ج) وینی موږ هم بايد داسي فکر وکړولکه موږ چي دالله(ج) په حضور کي ولاړيوو، عبادت اويادونه يې کوو، ثنا،ستاينه او صفات يې وايوو دهغه څخه غوښتنه کوو.دالله(ج)دعبادت په وخت کي موباید په ښکاره او پټه دواړو کي لوی خدای(ج) ته رجوع کړي وي.

هيڅکله موعبادت بايد په داسي شان سره نه وي چي په ښکاره خو دالله(ج) په عبادت بوخت يو، مگر په دماغ او زړه کي مودخدای (ج) ياد نه وی، ددونيچارې موپه زړه او دماغ کي ځي راځي او دهغوی په هکله فکر کوو.دعبادت په وخت کي دانسان لوی دښمن ابليس، شيطان انسان ته وسوسي وراچوي او دې ته يې نه پرېږدي چي دخپل خالق (ج)عبادت په سمه توگه سره وکړي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
مسلمان، مؤمن بايد دشيطان او خپل نفس سره په کلکه مبارزه وکړي او پري
نږدي چي دنفس ناروا غوښتنې پر يو مؤمن، مسلمان برلاسي سي. بي خايه اوبي
گټي انساني غوښتنې انسان دخپل پيداوونکي څخه ليري کوي.
عبادت که چيري يو انسان په سمه طريقه سره وکړي، نو انسان دگناهونو څخه
ليري کوي.

عبادت کول مويايد په داسي ډول سره وي چي موږ کله د يووخت لمونځ ادا کړو
درېل وخت درلمانځه پوري مودگناه څخه وساتي. يوه روژه مو بايد درېلي روژي
پوري دگناه څخه ليري وساتي... دا هر څه هغه وخت کيدای سي چي موږ خپل
ځان الله(ج) ته په رښتني ډول تسليم کړو، دتولو فرايضواوسنتونو پابنده
واوسو او هيڅ وخت داسلام دمبارک دين داحکامو څخه سر غړونه ونه کړو.
دانسانانو لپاره دادونيا يوازي اويوازي يوه ازموينه ده او دادونيا ته انسانان
دامتحان لپاره رالېږل شوي دي. په دې دونيا کي نيکي کول او دگناهونو څخه ډډه
کول انسان ته ابدي خوشحالي او جنت په نصيب کوي.

بدي او دالله(ج) او دهغه درسول حضرت محمد (ص) داحکامو څخه سرغړونه او
نه عملي کول انسان ته دوږخ ورکوي، که چيري دخداي(ج) خوښه وه نوگنهکاره
انسان ته به دوږخ ورپه برخه کړي او که يې خوښه وه نووبه يې بخښي. دادونيا
ددې لپاره لاکمه ده چي موږ نيکي په کښي وکړو، نوڅنگه به په دې کمه موده
کي چي موږ او تاسو په دې دونيا کي مېشت يو بدي وکړو. ديو پوه انسان
لپارداکوم وخت چي په دې دونياکي تيره وي کم معلو ميري، هروخت هڅه کوي
چي خپل وخت دالله(ج) درضايني لپاره تېرکړي، ددې دونيا خوښی ورته خوب
معلوميري، هيڅ وخت يې په دې پاني کيدونکي دونيا زړه نه وي ترلی، خپل
ټول، يا ډېر وخت په دې کي تيروي چي څنگه کولی شم مسلمانانو ته خير ورسوم
او نيکي وکړم.

مرگ دسترگو دربانو لاندي دی. هيڅ يو انسان داضمانت، ډاډکوم چاته نه سي
ورکولی چي ته به يوه شې به لاهم نور ژوندی پاته سي، نوبيا ولي يوانسان خپل
وخت په عبس او نارواکارونو باندي تېره وي؟

ژوند دباد په شان روان دی او هيڅ وخت دچا انتظارنه کوي، چاته دا واري
،موقه نه ورکوي چي تېروخت بيرته راوگرځوي، نويو انسان که دخان خير
غواړي بايد بي فکره او بي تدبيره کار ونه کړي، تل ديوه کاردکولو مخکي فکر
ووې او دپوهانو انسانانو سره مشوره وکړئ.

وخت راگرځيدونکی نه دی. هغه وخت زموږ لپاره دخير څخه ډک دی چي دخپل
ابدي ژوند لپاره موڅه په کي لاس ته راوړل. نه ختميدونکي خوښی په جنت کي
دي او نه ختميدونکي عذابونه په دوږخ کي دي.

الله(ج) انسان خپلي خوښي ته پريښی دی مختارکړی یی دی که هغه بدي کوي
اوکه نيکي کوي، الله(ج) پر ټولو انسانانو رحمن دی.

.....۷۵.....

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 الله(ج) زموږ او ستاسو عبادت ته آرتيا نه لري! بلکي زموږ اوستاسو څخه
 آزمويڼه اخلي، زموږ لپاره دا آزمويڼه هوسا هم ده او سخته هم، يوازي اويوازي
 زموږ کارونو ته کتل کيږي. الله(ج) پر متقيانو(پرهيز) کونکو او قناعت کونکو
 انسانانو رحيم دی. ناهيلي دالله(ج) دستر دربار څخه نه ده په کار، موږ بايد اُميد
 کوونکي واوسو او تل دالله(ج) پر نعمتونو شکر اداکړو او په هغه څه باندي راضي
 (خوبښ) واوسو چي موږ ته دالله (ج) دخوا څخه را کول سوي وي.

په دې دنيا کي بايد دومره نيکي وکړو چي زموږ دنیکي له کبله نور مسلمانانو
 ته لاهم گټه ورسپري. کله چي يو مسلمان په ستونزه کي وي دهغه سره مرسته
 وکړو. يو مسلمان ورور موباید دلاس او ژبي دضرر څخه خوندي وي، يعني داچي
 نور مسلمانان زموږ او ستاسو دلاس او ژبي دضرر څخه ځانونه په امن کي
 احساس کړي.

که چيري خدای(ج) مه کړه موږ په قصد او يا خطا سره کومه وړه اولويه گناه
 کړي وي، دلوی خدای(ج) څخه دهغي گناه بخښنه وغواړو او په راتلونکي وخت
 کي هغه گناه تکرار نه کړو.

که دالله (ج) خوبڼه وه نو وبه مو بخښي او که يي خوبڼه وه نو دکړي گناه سزا به
 راته را کړي، په رښتيا هم الله(ج) بخښوونکی ذات دی. يومؤمن بايد تل خپل نفس
 په خپل واک کي ولري.

بد نفس زموږ څخه هغه څه غوري چي زموږ دبر بادۍ سبب گرځي. موږ بايد
 دگناه څخه لير پاته سو، ددې دنيا دعيش او خوشحالي لپاره داخرت خوبڼی او
 بنادۍ دمنځ يونه سو.

ددې دنيا په زحمتو نو بايد داخرت خوشحالي لاسته روړو، دژوندانه
 دضرورتونو دپوره کولو لپاره بايد حلال او رواکارونه او کسبونه وکړو. خپل ځان
 اولاد او دوستان دحرامو کارونو او کسبونو څخه خپل دروسه پوري ليري وساتو
 او پری نږدو چي هغوی په حرامو خوړو سرتغذيه او په جاموسره يي پټ سي. يو
 مسلمان بايد مشفق او مهربانه وي.

مسلمان بايد ظالم و نه اوسي دبل مسلمان ورور حق په هيڅ ډول هيڅ وخت ونه
 خوري او در پښويي لاندي نه کړي ځکه الله (ج) خپل درحق وه يوه بنده ته
 ورتيريدای سي مگر دنور مخلوقاتو درحق درهغه وخته نه سي ورتيريدای
 ترڅو هغه مخلوق نه وي ورتيرسوی انشاءالله.

موږ چي ځانونه مسلمانان بولو نو بايد داسلام دمبارک دين پر لارښونو عمل
 وکړو، دځان څخه کامل مؤمنان جوړ کړو او په دې باندي شکر اداکړو چي مسلمانان
 يو، موږ مسلمانان بايد قرآن کریم او حديث شريفونه مطالعه کړو او عمل به پري
 وکړ، که چيري دا کړنه وکړو نو هله به انشاءالله موږ برياليتوب ته ځان رسولی وی.
 ددې دنيا په خوبڼيوو به ځان نه تير باسو، او ځانونه به په مکمل (پوره) ډول
 دخدای(ج) او دهغه درسول(ص) پر لاره برابر کړو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

پرماشومانو باندي د هغوی دمور او پلار او يا د هغوی دنورو دوستانو د خوا څخه ناسم نوم ايښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی يادول ډيرې ميندې او پلرونه پر خپل اولادونو باندي ناسم نومونه ږدي او يايې هم په داسي نومونو سره يادوي چي هغه نومونه دماشوم پر روحيه بده اغيزه کوي. دانومونه ډير وخت دگرانښت،ميني له وجي څخه پرماشومانو ايښودل کيږي، چي زياتره وخت دانو مونه دوالدينو، نيکونو، اناگانو، کاکا گانو او نورو دکورنۍ دغړو اويا نژدي دوستانو دخواڅخه پرماشومانو ايښودل کيږي، چي دانومونه په راتلونکي وخت کي کله چي ماشوم ځوانيږي دهغه دسپکاوي سبب گرځي، ځيني وخت دهمدغه نوم له کبله هغه په ټولنه کي توهينږي او هغه ته ټولنه هر وخت دخپل نوم له کبله ازار رسوي.

دلته په لنډ ډول دخو داسي نومونو يادونه کوم، لکه: سور، پيت پزی، لنډی، توری، چوری، منډی، کارگه، شينکي، خټی، دا ډول نومونه دښځينو لپاره هم موجود دي او يوازي پرنارينو ماشومانو نه ايښودل کيږي، بلکي پر ښځينو ماشومانو هم ايښودل کيږي. ځيني ماشومان چي کوم معلوليت ولري هغوی ته ددوی دمعلوليت دډول په نامه ويل کيږي، معلول ماشومان د معلوليت نه درلودونکو ماشومانو په پرتله ددې نومونو څخه زيات اغيزمن کيږي، په هغوی باندي منفي تاثيرات غورځوي او دخپل ژوند څخه دناهيلى کيدو احساس ورته پيدا کيږي.

ناسم نوم ايښودنه ديو ماشوم فکرت ته بدلون ورکوي او تل ورسره يواندېښنه وي چي څنگه کولی سم دانوم دځان څخه ليري کړم، ماشوم خپل هوډ او همت دلاسه ورکوي، ناتوانه کيږي، په راتلونکي وخت کي دى يوې هيلي يا مقصد ته درسيدلو څخه لاس اخلي، ځکه دى دناهيلى په جال کي لا دوخته راگيرسوى وى او مباريزه دستونزو په وړاندي نه سي کولى. ماشومان دهغو کسانو سره هيڅ وخت مينه نه لري او کينه ورسره کوي کوم کسان چي دوى ته په ناسم نوم باندي غږ کوي، که څه هم په ژبه سره څه نه سي ويلی مگر دهغوی کينه او رخه دياډو وگړوپروړاندي ډېره زياته وي، تل دياډوکسانو څخه څخه يو ډول کرکه کوي، چي داکرکه ورو ورو ډېريږي، په را تلونکي وخت کي يو توپان ترينه جوړيږي او ټوله ټولنه ورته يوه بده او ناسمه ټولنه معلو ميږي، خپل ځان او ټولني ته ستونزي را ولاړوي او هيڅ وخت دا سي ناسم نوم درلودونکي کسان په خپل نوم سره نه خوشحاليږي بلکي هغوی ته خفگان او تکليف ورکوي.

هرمور او پلار او هغه کسان چي دوى ته دماشوم دنوم ايښودلو زيمواري ور په غاړه شي دوى بايد يو ښه او غوره نوم داسلام دمبارک دين په رڼا کي دخپل دود او کلتور سره برابر پيدا او پر ماشوم يي کيږدي، داسي يو نوم چي ماشوم په راتلونکي وخت کي دخپل نوم څخه خوښ او راضي وي.

په سمندرکي دملغړولتون.....

داسلام مبارک دين پر ماشوم باندي بڼه او غوره نوم ايښودنه دماشوم حق بللی دی. ماشوم ددې حق لري چي پر هغه اسلامي بڼکلی او دمغنا څخه ډک نوم کيښودل سي، ځکه که دالله(ج) خوښه وي نو دنوم دمغاسره سم ځانگړتياوي او چلندونه به په هغه ماشوم کي پيداسي اودې به تل دخپل نوم په اوريدلو سره دهغه چاڅخه خوښيږي چي پرده باندي يې دا غوره نوم ايښي دی.که موږ دخپلو ماشومانو سره مينه کوو، راته گران وي، نو ددې پر ځای چي هغه ته په يوه نا سم نوم سره ور غږ کړو او نوي نوم ورته کيږدو بايد په خپل اصلي او هغه نوم چي پردي ماشوم ايښودل سوی دی ورږغ کړو. هغه نوم چي موږ داسلام او زموږ دکلتور سره برابر ورته انتخاب کړی دی. هيڅ وخت بايد يو کس ته دهغه دنوم څخه پرته په بل نوم ور ږغ، غږ نه کړو او تل يو بل ته په خپلو نومونو سره ووايو.که چيري يو شخص زموږ او ستاسو څخه په داسي نوم سره نومول کيږي چي هغه نوم دده اصلي نوم نه وي او يا هم دکورنۍ، يا دوستانو دخوا څخه ورباندي ناسم نوم ايښودل سوی وی، په داسي حال کی هغه کولی سي چي ځان ته بل نوم خوښ او پر ځان يې کيږدي. لومړی که موږ چيري خپله سم نوم لرو او موږ ته ټولنه په ناسم نوم سره وائي نو هر هغه کس چي موږ ته په ناسم نوم سره ږغ کوي هغه ته بايد ووايو چي ورورجانه زه خپله بڼايسته نوم لرم او ته بيا هم ماته په دې ناسم نوم سره غږ کوي، ته ماته په دې کارسره تاوان نه سي رسولی بلکي ځانته زيان رسوی، ته په دې کار کولو سره ځان گنهگاره کوی، ځکه زما پر تا داحق دی چي ماته په خپل نوم سره ږغ وکړي، زه په دې ناسم نامه نه خوشحاليږم بلکي زه دخواشيني احساس کوم نو که ته چيري مادوست بولي نو په دې نوم سره ماته غږ مه کوه،ځکه دازمانوم نه دی، ددې او ځينو نورو ويناو په اوريدلو سره به په راتلونکي وخت کی يادکس په خپل نوم سره ياديږي او ناسم نوم به يې رو رو دمنځه لاړسي او ټولنه به ده ته په خپل اصلي اوسم نوم سره غږ کوي.دوهم هغه وگړي چي پر هغوی باندی داسلام او خپل کلتور څخه خلاف نومونه ايښودل سوی وی: بايد دخپلي کورنۍ او دوستانو په مرسته يو نوم خوښ او پرځان يې کيږدي،دا ناشونی کارنه دی چي يو شخص خپل نوم ته بدلون ورکړي. هوموږ او تاسو کولی سو خپل ناسم غيري اسلامي او زموږ دکلتور څخه مخالف نومونه بدل کړو. داسلام مبارک دين موږ مسلمانان يو مسلمان ته دلاس او ژبي دتکليف رسولو څخه منعه کړي يوو. مسلمان په ناسم نوم سره يادول يو ډول ازار رسول دي. موږ او تاسو حق نه لرو چي نورو مسلمانانو ته په ناسم نوم سره ور غږ کړو. موږ او تاسو بايد هڅه وکړو چي دځانونو څخه نیک اخلاق لرونکي او باادبه انسانان جوړکړو. داهم يو ډول اخلاق دي چي موږ خپلو دوستانو ته په سم نوم سره غږ وکړواو هغوی ته په سم نوم ويلو،غږکولو سره نور هم په خپلو منځونو کي مينه او گرانبښت منځ ته راوړلو.

په سمندرکي دملغرو لټون..... په موږ او تاسو بايد هيڅ وخت په بدو او ناسمو نومونو سره يو بل ته غږ ونه کړو، په دې کار کولو سره په خپلو منځونو کې بغض او کینه منځ ته رانه ولوو. که يو کس په ناسم نوم سره يادول دگرانښت څخه وي او که دبغض، کينې څخه په دواړو حالاتو کې يې ديو مسلمان لپاره ويل ناسم کار دی او بايد ددې کړنې څخه په کلکه ډډه وکړي، ځکه داسلام مبارک دين اوزموږ ژبه زموږ مسلمانانو لپاره بڼه او بنياسته نومونه لري او موږ ته يې بنودنه سوې ده. موږ بايد په هيڅ وخت کې خپل مسلمان ورور په غيري اسلامي، غيري اخلاقي اوزموږ دفرهنگ څخه په خلاف نوم سره ونه بلو. والدين بايد پر خپلو اولادونو باندي زموږ دفرهنگ سره برابر او اسلامي نومونه کيږدي. راسي چي دناسمونومونو داکوچنۍ فرهنگ دمنځه يوسو او خپل هغه نومونه چي دخولوڅخه پريوتي دي، راژوندي کړو. موږ بايد دنورو دفرهنگ ښکار ونه گرځو، هيڅ وخت نه يوازي په نوم ايښودلو کې بلکي دژوند په ټولو چارو کې خپل فرهنگ هير نه کړو او دنورو دفرهنگ تکليد ونه کړو.

په ښوونځيو او مدرسو کې کيفيت لرونکي او ښه زده کړه ښوونځي، مدرسې او نور تعليمي ځايونه دعلم پوهې دلاسته راوړلو دروښنايي او دبرياليتوب ته درسيډلو ځايونه دي. په مدارسو او ښوونځيو کې موږ او تاسو ته داسلام دمبارک دين په اړه زده کړه راکول کيږي، موږ دالله (ج) دحکمونو او دهغه جل جلاله درسول (ص) دکړونو او ويناوو څخه خبريږو اوراته نيغه، سيده لاره دښه ژوند او اخرت لپاره ښودل کيږي. په ښوونځيو او مدرسو کې موږ او تاسو په دې باندي پوهوي چي دونياته موږ دڅه لپاره راغلي يو انسانان په خپل منځ کې يو پر بل کوم حقوق لري، نورالله (ج) مخلوقات پر انسانانو باندي کوم حقوق لري، لوی خدای (ج) انسانان دڅه شي لپاره پيدا کړي دی او دوی کوم مسؤليتونه لري. همداول په ښوونځيو او مدرسو کې موږ او تاسو ته عصري او فني علوم ښوول کيږي. زموږ او ستاسو ټولنه دې دواړو دپوهې او پرمختگ مرکزونو ته اړتيا لري. موږ او تاسو بايد په ديني او عصري پوهې سمبال و اوسو خپل هيواد او خپلې ټولنې ته دهمدې لارې خدمت وکړو، ترڅو موږ دپوهې په لاسته راوړلو سره يو پرمختللي ټولنه سو. عموم موږ او تاسو په ماشومتوب کې دپوهې په گل بن سرورننبا سو. موږ دپروخت دپوهې، علم لاسته راوړل دماشومتوب څخه پيلوو، کله چي زموږ څخه زموږ دماشوم توب طلائي وخت تېرسي نوځيني زموږ څخه داسي فکرکوي، چي په لويوالي کې پوهه لاسته نه راوړل کيږي او خپل هيلې دلاسه ورکوي، چي ددوی داول فکر ناسم فکر دی، ځکه پوهه لاسته روړل معلوم وخت نه لري! هر څوک کولی سي چي هروخت پوهه لاسته روړي، خوبهتره داده چي موږ خپل ماشومان دماشومتوب څخه دپوهې دلاسته روړلو لپاره وهڅوو او په هغوی باندي علم، پوهه زده کړو.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

بڼه زده کړه کول:

بڼه زده کړه کول په يوم ارم دخوښۍ څخه ډک اويوداسي چاپيرل کي کيږي چي هلته دزده کوونکوسره دمهربانۍ اوميني څخه ډک چلند کيږي. ځينو تعليمي مرکزونو کي دزده کوونکوسره دښوونکو او په تعليمي مرکزي دنورو کارکوونکو دخوا څخه ناسم چلند کيږي: دروحي او جسمي فشارلاندې راوستل کيږي، ددې پرځای چي ديوې مناسيبي لارې څخه کارواخلي او زده کوونکي په دې وپوهوي چي کوم کارچي تاوکي ناسم دی، په راتلونکي وخت کي داکارمه تکراره وه، برعکس دهغوی سره زور زیاتي کوي او هغوی تحديدي. دازور زیاتي او دزده کوونکو سره ناسم چلند ډيروخت دناوخت راتگ، غيري حاضري(ناسوبتيا) دزده کوونکو ترمنځ دشوخی کولو او ځینونورمسائيلو له کبله صورت نيسي، چي ددې نامناسيب تحديد اوزور زیاتي له عمله دزده کوونکي جوړت کميږي او دزده کړې څخه يې دتېبنتي سبب هم کيدای سي.په يوه تعليمي مرکزي زده کوونکي دروحي اوجسمي فشارلاندې راوستل يوبد او دزده کړې لپاره نامناسيب چاپيريال بللی سو.چي زده کوونکي په ياد چاپيريال کي نه سي کولی په بڼه ډول زده کړه وکړي.

په يوه داسي چاپيريال کي چي هلته وېره (ډار) شتون ولري، خفه کوونکي وی او يو زده کوونکي خپله غوښتنه، پوښتنه، هيله اونظر نه سي ويلی، زده کوونکي نه سي کولی چي هلته په بڼه ډول زده کړه وکړي.

يوزده کوونکي دزده کړي لپاره يوارم، دخوښۍ او خوشحالی څخه ډک،خپل هيله ښکاره کوونکي، خپل غوښتنه ويوونکي اويوداسي چاپيريال غواړي چي هلته شفقت او مينه موجوده وي.ښوونکي بايد پرخپلو زده کوونکو باندي مهربانه وي، هغوی ته دي داحق ورکړي چي خپل نظر څرگند کړي، په درس کی ونډه ولري... دزده کوونکي او ښوونکي ترمنځ بايد داسي يوه ددوستی فضا وي، لکه څنگه چي ديو ملگري اوملگري ترمنځ وي.

ملگري په ډيره آساني سره کولی سي يوبل ته خپله غوښتنه، پوښتنه، هيله ووايي، دې ته ورته يوه فضا بايد دزده کوونکي اوښوونکي ترمنځ موجوده وي او داسي يوه ددوستی فضا ددوی ترمنځ بايد شتون ولري لکه څنگه چي دوالداو اولاد ترمنځ وي..دشفقت اومهربانۍ فضا.

که چيري يوزده کوونکي خپل درسونو ته پاملرنه نه کوي، شوخي کوي او دناسم چار چلند څخه دنور زده کوونکو پروړاندې کاراخلي:داسي زده کوونکي دې ددې پر ځای چي ووهل سي، درروحي فشارلاندې را وستل سي اويا ورسر ناسم چلند وسي هغه ته دې دښوونکو او والدينو دخوا څخه په ډيره ارمه او دپوهې څخه په ډکه لحجه پوهوی ورکول سي:ښوونکي دې دخپلو ټولو مهرتونو په کارولو سره زده کوونکي په دې وپوهوي، چي کوم کارچي دی يی کوی ناسم او دزيان څخه ډک کار دی،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 دمثالو (بیلگو) په راورلو او یا هم د کیسو او حکایتونو په کولو سره هغه ته
 داقتت ورکولی سی چي کومه کړنه چي دی یې کوي ناسمه او ښه کړنه نه ده. که
 چیري یو ښوونکی اویا په یو تعلیمي مرکز کی بل کوم کارکوونکی دیوه زده
 کوونکی سره چی هغه ناسم چار، چلند او غلطی کوي، دهغه دچلند په مقابل کي په
 وار وار ناسم چلند کوي، نو زده کوونکی خپل دکري کارڅخه لاس نه اخلي، په
 بیا بیا خپل کړي کړنه تکراره وي او هغه داسي احساس کوي چي زه
 دقدر، درناوي او عزت وړنه یم زه یولټ او داسي یو څوک یم چي هیڅکله نه
 اصلاح کیږم، دوی زما څخه هیڅ ښو کړنو کولو هیله نه لري، نو زه ولې ښه
 چار وکړم او په ښه ډول زده کړه وکړم؟

لنډه داچي هغه ورځ تربلې خپل په چلند کي منفي بدلون راولي، خپل پر ځان یې
 اعتماد دمنځه ځي، په راتلونکي وخت دټولني داور بارگرځي، ټولنه به دده دشر
 څخه خوندي پاتي نه وي او ددې کس دبدوالي سبب به یوازي هغه کس وي چي
 ددې ماشوم یا تنکي ځوان فکر یې نور هم منفي سمته تیل واهه. که چیري
 یو ښوونکی اویا هم مور او پلار دیوه ماشوم دناسم کارد کولو په وخت کی، دهغه
 دنیکی پوهوني لپاره دناسیبي لارې څخه کارواخلي، او هغه ته دا احساس
 ورکړي چي کوم کارچی دی یې کوي ناسم او دزیان څخه ډک کار دی، نو هغه
 ماشوم او یا هم تنکي ځوان به په راتلونکي وخت کي خپل ناسم کارنه تکراره
 وي، په خپل کړي کار به په وار وار پښیمانه کیږي او بیا به داهڅه نه کوي چي
 بيله فکره اویا هم منفي اړخ درلودونکي کړنه وکړي.

په تعلیمي مرکزونو کي دې د زده کوونکو ترمنځ سیالی په لاره واچول سي.
 داسایلی باید دپوره شفافیت، روڼوالي څخه برخمنې وي او هغه زده کوونکي دي
 ددې سیالیو په ترڅ کي په ښه سی چي رښتیا هم لیاقت درلودونکي زده کوونکي
 وي، او په خپلودرسونو او کړونو کي یې دنور زده کوونکوڅخه زښت زیار
 ایستلي وي. یادو زده کونکوته دې دهغوی دلاتشویق لپاره ډالی ورکول سي،
 ترڅو په راتلونکي وخت کی نور زده کوونکي هم وهڅیږي او په خپلو
 درسونو او چار چلند کي مثبت بدلون راولي.

وخت په وخت د زده کونکو ارزیابي کول، زده کوونکي ته د زده کړي دگټي په اړه
 په عملي ډول پوهوی ورکول، د علمی تجربیو سرته رسول په ساده او پیچلي ډول
 سره، په یو تعلیمي مرکز کي اړین دي. دهغو زده کوونکوسره چي په درسونو او
 یا هم د ژوند په نورو چارو کي دستونزو سره مخ وي د نورو زده کوونکو په
 پرتله دي ډیره مرسته ورسره وسی، او ورته دي مناسیبي، وړ لارښوني
 وسی: ترڅو هغوی دخپلو ستونزوسره مقابله وکړي، پر خپل ځان اعتماد پیدا کړي،
 په راتلونکي وخت کي خپله دخپل ځان ستونزه حل یاورته دحل لاره وموندي او
 بیا دې ته اړه نه سي چي دستو نزی پر وړاندې خپل همت دلاسه ورکړي.
 ښوونکي باید هیڅ وخت خپل زده کوونکي په نا سمو نومونو سره یا دنه کړي،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
يعني دا چي هغوی بايد خپل په نو مونو سره ياد کړي. ښوونکي بايد دزده کونکو ترمنځ داسي يوه فضا رامنځته کړي چي هغوی ديو بل سره په ډېره مينه، دوستي چار، چلند وکړي، ديو بل سره تل مرسته کوونکي او همکاري کوونکي واوسي، اوديو او بل نظريې په مينه او غور سره واوړي.

زده کونکي دي په دې وپوهوې چي ديو او بل سره کينه، رخه او بغض کول ناسم کار دی او تاسو بايد تل يودبل همکاره اوسي، پری نږدې چي ستاسو په منځ خفگان منځ ته راسي. په تعليمي مرکزونکي دښوونکو نشتون، بي وخته راتگ، ناسوبتيا، او په ماهيرانه اومسلکي ډول درس نه ويل، نه ورکول اوياهم په درس باندې دزده کونکو نه پوهول پرزده کونکو منفي اغيزې لري.

دښوونې په يوه ښه مرکز کي بايد تحديد او وېره موجوده نه وي. هغه زده کوونکي چي پرنورو زده کونکو زورزياتي کوی بايد وپيژندل سي او په راتلونکي وخت کي زورزياتي ته پري نه ښودل سي. دهغه وسيلو مخه بايد ونيول سي چي هغه ژوبلوونکي او ياهم تحديده ونکي وسيلي وي.

هيڅ وخت بايد تعليمي مرکزونه وپروونکي نه وي بلکي برعکس دخوښۍ او امن څخه برخمن وي. وخت په وخت بايد ديوه تعليمي مرکز کار کوونکي دټولني دمخورو او دزده کوونکو دوالدينو سره غونډې ونيسي، ترڅو پر هغو ستونزو باندې چي په مدرسو، ښونځيو اويا هم تعليمي مرکزو کي موجودې وي خبرې وسي اودحل لاري چاري ورته په گوته سي.

ديوي ټولني ټول وگړي بايد په گډه دعلم، پوهې دپرمختگ لپاره کاروکړي. په تعليمي مرکزونو کي بايد دقومي، ژبني اونژدي توپير څخه مخنيوی وسي او ټولو زده کوونکو ته په يوه نظر وکتل سي.

تعليمي مرکزونه بايد دسياسي کړونو لپاره ونه کارول سي او هيڅ وخت بايد تعليمي مرکزونو ته دسياسي ځايونو په نظر ونه کتل سي. موږ او تاسو بايد خپل تعليمي مرکزونه دهرې ناخوالي څخه ليري وساتو او هيڅ چاته بايد اجازه ور نه کړو چي زموږ دتعليمي مرکزونو څخه ناروا اوناسمه استفاده وکړي. موږ بايد خپل ټولنه دعلم او پوهې په گانه سمباله کړو، دنا پوهۍ تورې تياري دمنځ يوسو.

او ځانونه په دې وپوهوو چي دپوهې نعمت دانسانانو لپاره څومره دارزښت وړدی. دتعليمي مرکزونو پر وړاندې هر راپورته کيدونکی او را پورته شوی خنډ اوستونزه بايد ژر تر ژره دمنځه يوسو او پري نږدوچي زموږ تعليمي مرکزونه دمنځه لاړسي.

دتعليمي مرکز دمنځه وړل ديوي ټولني دمنځه وړلو معنالي. همدغه تعليمي مرکزونه دي چي زموږ راتلونکي نسلونه راته روزي، زموږ هيواد به دهمدي تعليمي مرکزونو دزده کوونکو له کبله دلوی خداي (ج) په مرسته پرمختگ کوي، موږ ته به خو شحالی راکوي، دا کړاونو به راڅخه ليرکوي او يو سوکاله ژوند به را ته ډالی کوي.

په سمندرکي دملغړولتون.....

دميرمني او خاوند(ميره) ترمنځ بني اړيکي او يو بل ته درناوی
ميرمنه او خاوند موږ داسلام دنظره هغه چاته ويلی سو چي، دنر او بنځی ترمنځ نکاح وسي، يعنی نراو بنځه په دې سره راضي (خوښ) سي چي ددوی ترمنځ نکاح، دگډژوندتې رولو تړون سي، په اصطلاح وا ده سره وکړي. ميرمنه اوميره بايد يو دبل عزت او احترام(درناوی) ولري او پري نږدي چي ددوی ترمنځ خفگان منځ ته راسي.

ميرمنه او خاوند(ميره) بايد يو دبل په رازونو دامکان تر حده پوري خبر وي او پري نږدي چي ددوی ترمنځ ناوړه، منفي شک او گومان پيداسي. هيڅ وخت دي ميرمنه او خاوند يو بل ته درواغ نه وايي او هڅه دي وکړي چي تل يو بل ته رښتيا ووايي. دهغو کارونو په اړه دي يو دبل سره صلاح او مشوره وکړي چي، دوی دواړه ورسره مخ کيږي.

هيڅ وخت بايددميرمني او خاوند ترمنځ دبي باوري فضا حاکمه نه سي، ميرمنه او خاوند بايد په هغو کارونو او پريکړو کي سره موافيق سي چي دوی په هغه پريکړو او کارو نوکي هم نظره نه وي او هريو يي ځان ته يونظر لري، په داسي حال کي بايد داسي يوه دحل لاره پيدا کړي چي ددواړو دقبوليت وړ وگرځي. که چيري ديوې ميرمني او خاوند په منځ کي داسي مسايل مخته راځي چي دوی ديو بل دنظر پر خلاف عمل کوي نو بايد ددا ډول کارو نو څخه دواړه طرفه په کلکه ډډه وکړي. کله چي خاوند او ميرمنه ديو بل پر ځای پر يکړو او مشورو ته غوږ نه نيسي، صرفي نظريي گرځوي، نو د دوی داکړنه د دوی دپورې ترمنځ دخفگان او پریشانی لامل کيږي، دوی نه سي کولی چي خپل ژوند ته په خوښی دوام ورکړي او خوشحاله اوسي.

دميرمني او خاوند ترمنځ مخالفتونه، بدبینی، لفظی شخړې او جنگ جگړې دهغوی دماشومانو په روحیه او ذهن بده اغيزه کوي، ماشوم دي ته نه پريږدي چي ساليمة او مناسيېه روزنه ترلاسه کړي، دماشومانو د دماغي ستونزو لامل کيږي، ماشومان په راتلونکي وخت کي دي ته ليواله کيږي چي بدو او خرابو عملو نوله لاس وا چوي، هغوی ددې پرځای چي ښه او نیک انسانان سي برعکس يي دخرابی خواته بيایي او هتا ځيني وختونه دميرمني، خاوند يادکورنی دنورو غړو ترمنځ خپل منځي شخړې او جنگونه ماشومان دي ته اړباسي چي ځان وژنه وکړي او ياهم دکوره څخه وتښتي. ډيرئ هغه ماشومان چي په کورونو کي يي شخړې کيږي په جسمي او عصبي ناروغيو اخته وي او په سمه توگه جسمي اومعنوي وده او نمونه سي کولی ياد ماشومان ژر په داسي کړنو باندي اخته کيدای سي چي دکورنی او ټولني داوړو بار وگرځي. دماشومانو په وړاندي بايد هيڅکله هم لفظي شخړې او جنگونه ونه سي. ميرمنه او خاوند بايد خپلې ټولې ستونزې ديو بل سره په خبرواترو حل کړي. يو ميرمنه بايد دخپل خاوند څخه نه پوره کيدونکي غوښتنې ونه لري.

په سمندرکي دملغلرولتون.....

میرمنه باید دخپل خاوند اقتصادي ستونزې په نظرکي ونیسي او د خاوند اقتصادي حالت ته په کتو خپلې غوښتنې وه خپل خاوند ته وړاندې کړي. دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ باید متقابل احترام، درناوی مو جود وي. دیوبل سپکاوی باید په هیڅ صورت سره ونه کړي. خاوند او میرمنه باید دیوبل د دوستانو او اقرباؤ عزت او درناوی ولري، هیڅکله باید دیوبل قریبانو ته بي احترامی ونه کړي.

دیوبل د دوستانو احترام او درناوی ددې لامل کیږي چې دوی خوشحاله وساتي، که چیرې دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ کومه ستونزه پیدا کیږي نو لومړی دې په خپله دا هڅه کوي چې راوړي سويه ستونزې ته دحل لار پیدا کړي، که چیرې دوی په دې کارونه تونیدل نودخپلې کورنۍ دمشرانو څخه دې مرسته وغواړي اوراواړي سوي ستونزې ته دې دحل لاره پیدا کړي. هره میرمنه او خاوند داغواړي چې نیک او ښه اولادونه دي ولري، ددې لپاره چې اولادونه یې په سمه اونیغه لاره روان سي: باید لومړی خپلو او لادونو ته په خپل کورکي سالیمة تربیه (روزنه) ورکړي اوورسته دهغه څخه خپل اولادونه دعلم اوپوهې په ګاڼه سینګارکړي. والدین بایدپه هیڅ صورت سره پرې نږدې چې اولادونه دي یې بي علمه پاته سي. میرمنه اوخاوند بایدتل هڅه وکړي چې ددوی ترمنځ ټول راوړسوي ځنډونه، ستونزې اونوراروندوموضوعات دیوبل سره په مشوره کولو حل کړي، پرې نږدې چی دوړو وړوستو نزو څخه لویي ستونزې منځ ته راسي اوخدای (ج) مه کړه دکوړنۍ څخه یې خوشحالی دځان سره یوسي. ژوند په خوشحالی او بغیر دنفرت څخه تېر کړي. کینه کوونکي اوغرور کوونکي انسانان هیڅکله پرنیغه لارنه دي روان اوپر هغه لاره خپل سفرکوي چې دهغې لارې پای دناکامۍ کندی ته رسیدلی وي.

مشوره کول

موږ او تاسو تل دافکر کوو چې کوم کارونه او کړنې چې موږ ته ښه معلومیږي، هغه کړنې په رښتیا هم ښه او بهتره کړنې دي او بیله دې چې دنوروخلکو سره مشوره وکړوسرته یې رسوو: مګر نه هر زموږ خوښ کړی کار (کړن) او زموږ کړې پریکړه پرځای او سمه نه وي.

هتمان زموږ ډیرو نیمګړتیاوو ته پام نه وي، ځکه کیدای سي زموږ تجربې او دماغ دنور انسانانو په پرتله کمزوری وي، کیدای سي زموږ دنظره څخه کوم څه پټ پاتې سوی وی او زموږ دي وه هغه ته هیڅ پام نه وي او ښتی، که چیرې په رښتیا هم موږ تجربه لرونکي او دخپل کوونکي کار یاپریکړې هراړخ ته تو جوکوونکي یو او هیڅ دې ته اړتیاونه لرو چې موږ دي یو څوک وپوښتو، مګر بیا هم مشوره کول دکامیابه انسانانو هنردی او هیڅکله پوه اوکامیاب وګړي بیله صلاح مشورې خپلې کړنې سرته نه رسوي. مشوره کول نه یوازي دا چې موږ په هغه کارونو کي چې موږ یې سرته رسوو او یا هغه پریکړې چې

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 موږ يې کوو په هغو کي موږ دکاميابي (برياليتوب) سره مخ کوي، بلکي موږ په مشور کولو سره دهغو انسانانو زړونه هم لاسته راوړو چي موږ دهغو سره مشوره کوو، دوستي مونوره هم ديوبل دزړوپه ځمکوکي جرړي (رېښي) ځغلي او ترمنځ موبې اتفاقي دمنځه وړي. ځيني انسانان دخپل ژوندانه لويې لويې پريکړې په يوزي ځان سره کوي، دهېڅ يو چاسره مشوره نه کوي او ددوی په اندکوم کار چي دوی يې کوي هغه غوره او ښه دی: ددوی دامفکوره او کرڼه په حقيقت کي ناسمه کرڼه ده، ځکه انسان الله(ج) دځان څخه پوره نه دی پيدا کړی! انسان عاجزه او دخپل خالق(ج) او يودبل مرستې ته اړتيا لري.

هېڅ وخت ديوه انسان عقل، فکردومره نه دی پياوړی چي په هرې کرڼې، برخي اوډگر کي دي پوره پوهه ولري، اوکه يې ولري هم نوبشپړه به نه وي، کيدای سي يو څه ورڅخه هېرسوي وي، يايې هم پام نه وي ورته اوښتی اوياهم توجو نه ورته اوړي، نو ځکه مشورکول اړين دي.

مشوره کول کيدای سي يوه انسان ته کاميابي اوخوشحالی ور په برخه کړي، دانسان عقل او فکر ديوه کاروه ټولو اړخونوته واړه وي يايې اړوي. موږ به يوکار يو ډول ارزولی، سنجولی (گڼلی) وی، مگر يوه کوچنی نيمگړتيا به وي هغه به زموږ دکار خنډ وگرځي، ستونزه به راته پيښه کړي کيدای سي تل به دهغي نيمگړتيا څخه رنځ وړو او هغه نيمگړتيا به نه سوجبرانولی، مگردا هرڅه به هغه وخت نه وي:کله چي موږ ديو بل سره مشوره وکړو، ديو بل دکړيو پريکړو څخه ځانونه خبرکړو، پري نږدو چي ستونزې دي زموږ مخنيوی وکړي، کارونه دي مو په سم ډول سره سرته ونه رسيږي او يا دې په راتلونکي وخت کي دخپلې کړي پريکړې څخه ناراضه (ناخوښه)سو. اولادونه بايد دخپلو والدينو سره په هرکونکي کارکي مشوره وکړي، هېڅ يوکاردي بيله دي چي خپل مور او پلار خبر کړي نه کوي، ځکه موږ او پلار هغه وخت دخپل اولاد څخه ډير خفه او ناراضه کيږي، کله چي اولادونه يې کومه پر يکړه بيله دي چي خپل مور او پلار خبرکړي وکړي. په کوم کار کي چي دموږ او پلارخوښه نه وي هغه کار به څنگه دخير څخه ډک وي؟

برکت، برياوښوالی تل په هغوکارونو کي وي په کوموکارونو کي چي دوالدينو مشوره اورضايت (خوښي) شتون ولري. ميندي او پلرونه هم بايد دخپلو اولادونو سره په هرې واړې او لويې پريکړې کي مشوره وکړي. هېڅ وخت دي دخپلو اولادونو په حق کي درهغه وخته کومه پريکړه نه کوي، ترڅو چي يې هغوی خبرکړي نه وي او دهغوی سره يې مشوره کړي نه وي يايې دهغوی خوښي اوناخوښي ځان ته نه وي معلوم کړي. دبيلگي په ډول داوولاد دزده کړي څخه محرومه کول، هغوی ته کومه دنده پيدا کول، او يايوبله لويه پريکړه چي په هغه کي دخپل اولادسره مشوره نه کول داسي مثال لري لکه چي يومور اوپلار دخپل اولاد ژوند په خپل لاس ورته خبروي،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 خپلواولادو ته دهغوی دمشورې او خبراوي پرته کوزده، نکاح، واده کول. هیڅ مور او پلارته دانه بڼايي چي بيله دي چي دخپل اولاد سره مشوره وکړي هغوی ته کوزده او یا هم واده وکړي. بڼه او نارینه هغه وخت سره نکاح کولی سي داسلام دنظره چي هغوی دواړه په نکاح کولو راضي وي. که چیرې په دوی دواړو کي یو هم دخپلي نکاح اوگډ ژوند تېرولو څخه راضي، خوښ نه وي، نوددوی دواړوگډ ژوندبه د ډیروستونزو څخه پریمانه وي، داسلامي شرعت دنظره دنارینه اوبڼخي نکاح دایجاب اوقبول په نشتون کي صحت، رواوالی نه لري: اړینه ده چي نراوښه ایجاب اوقبول وکړي اودنکاح اوگډژوندتیرولولپاره یوبل خوښ کړي.

مگر دا خوښي په دې معنا هم نه ده چي داسلام ددین داحکاموڅخه په کي سرغړونه وسي او په ټولنه کي بي حیايي ته لمن ووهل سي. په نکاح کي دولي یاسرپرست خوښي هم اړینه ده خپل سري نکاح کول هم دفسادزیرولو لامل کیدای سي. که چیرې یو مور او پلار غواړي چي د اولادونو ژوند دي یي په خوشحالی کي تیرسي: باید هغه وخت چي دهغوی نکاح کوي دهغوی رضايت (خوښي) دځان سره ولري، بيله دي چي هغوی راضي نه کړي هغوی ته نکاح کول دهغوی ژوند خرابول دي اویاده نکاح نکاح نه ده. همداسي موږ او تاسو ټوله اړیوچي دیوبل سره مشور وکړو:

ځکه داسلام په مبارک دین کي مشوره کول دمؤمن دصفتو څخه یو صفت دی او دبشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) به تل دخپلو ملگرو او هغه خلکو سره چي ده مبارک به ورسره ناسته ولاړه کول مشوره به یي ورسره کول. په مشوره کولو سره دیو انسان عزت نه کمیږي، بلکي نور هم عزتمند کیږي. مشوره کول موږ دستونزو او کړاونو څخه لیري ساتي. کله چي موږ مشوره کوونکي واوسونو هیڅ وخت به موږ دخفگان، ماتې اوناکامی سره مخ نه سو!

دمشرانو(ډیر عمر لرونکو) درناوی کول

مشران هغه څوک دي چي زموږ څخه مخکي دي فاني نړۍ ته را غلي وي، او زموږ څخه په عمرکي مشران. یادکسان که چیرې نارینه وي هغوی ته په عامه اصطلاح سپین ږړي، بوداگان او که چیرې ښځینه وي هغوی ته سپین سري، بودیاتي ویل کیږي، یاد نومونه په پښتو ژبه کي دپښتنو دلجوله اړخه بدلون کوي، تو پیر په کښي راځي او پښتانه ددې عمر لرونکو لپاره نور نومونه هم کاروي. ددې ضعیفو کسانو احترام او عزت کول پر موږ او تاسو ټولو مسلمانانو لازم د او موږ باید دیادو کسانو سره نیک سلوک او ښه چلند وکړو. هغوی ته سپکاوی(توهین) ونه کړو. یاد کسان چي اوس پر لاره سم تگ نه سي کولی یوخت زموږ او ستاسو په څیر ځوانان وه او دوی هم زموږ او ستاسو په څیر خپل دځوانۍ وخت چي دپیاوړتیاوخت دی په کارکولو او خلکو ته په خدمت کولو

په سمندر کې دملغلرولتون.....
کي تيرکړی دی. داضعیفه کسان اوس هم غواړي چي زموږ اوستاسو ځوانانو په شان ژوند وکړي، کارو کړي، هیواد او خلکو ته خدمت وکړي، مگر افسوس چي دوی ضعیفه، بوډا سوی دي، نه سي کولی چي ټولني ته کار او خدمت وکړي او زموږ او ستاسو ځوانانو په څیر دالله (ج) عبادت وکړي.

د یادو کسانو زړونه هغه وخت سخت دردکوي چي کله هغوی ته موږ خدای (ج) مکړه سپکاوی کوو او یا هم ورسره نیک سلوک نه کوو. داسلام مبارک دین ضعیفه او دډېر عمر لرونکو ته د عزت او احترام درلودلو توصیه کړې ده، دهغوی درناوی کول یې نیکی گڼلې ده او دهغوی احترام کول بښيگنه بولي. داسلام دمبین دین پیغمبر حضرت محمد(ص) او دهغه یارانو تل دضیفو انسانانو احترام کړی دی، دښه خوي خاوند هغه څوک دی چي دمشرانو احترام ولري. کوم څوک چي دمشرانو احترام نه لري او پرکشرانو رحم نه لري هغه شخص په اصل کي دخپل ځان قدر نه کوي او ټولنه هغه کس ته په سپک نظر گوري !

دډیر عمر خاوندان هغه څوک دي چي هغوی دخپل ژوند څخه ډېرې تجربې لاسته راوړي دي او موږ او تاسو دهغوی سره په ناسته ولاړه دژوند ددې سترې او گړندي سفر دبريالیتوب لارې چارې زده کوو، دژوند دلارو دگړنگونو په اړه معلومات لاسته راوړو. موږ او تاسو باید دمشران دنصحتونو او تجربو څخه پوره ګټه واخلو او دمشرانو(بوډاگانو) سره باید ډیر وخت تېر کړو، هتمن مشران وه موږ ته دنیکی څخه ډکي او داسي ویناوې کوي چي زموږ دژوندانه تیاره ګوټونه روښانه کړي، موږ او تاسو ته نیغې او برابرې لارې په ګوته کوي او دې ته مونه پرېږدي چي پر ناسمه، غلظه لاره قدم کیږدو. راسی چي دمشرانو، ضعیفو کسان سره مرسته وکړو، دهغوی احترام او قدر وکړو، ترڅومو دژوند یوبل اړخ هم بنائیسته کړی وی اوداسي یو څوک واوسو چي اخلاق لرونکی اونیکی کوونکی وی.

پخلاینه

موږ او تاسو مسلمانان ټوله سره وروڼه یوو. موږ او تاسو ځيني وختونه دیوبل سره دنظر اختلاف پیدا کوو، ددې اختلاف له عمله ځيني وخت دیوبل سره لفظي شخړې کوو او یا هم یوبل ته لاس سره اچوو، چي ددې عمله موږ بیا په خپل منځ کي سره خفه کیږو وختونه وختونه په خفگان کي تیروو، وختونه تېرسي خوزموږ ترمنځ پخلاینه منځ ته نه راځي. داخفگان زموږ تر منځ کینه او بغض نور هم زیاتوي اونور هم دیوبل څخه زړه بدې کیږو، چي یادکار زموږ پر شخصیت او اخلاقو بده اغیزه کوي. زموږ څخه ټولنه لیر والی اختیاره وي. کینه بغض او خفگان پرموږ زموږ پرکورنی او هتازموږ پرتولنه بده اغیزه کوي او ورته ډول ډول ستونزې را ولاړه وي. دبشریت ستر لار ښود حضرت محمد(ص) فرمایي: هیڅ سړي ته نه ده روا چي تردرو ورځو پورته خپل مسلمان ورور پرېږدي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
چي کله سره مخ سي دادوري مخ واري او هغه دوري ددوی غوره هغه دی چي
اول سلام ووايي. ①

موږ ديو بل سره په بد چلند ديو بل سره په بغض کولو گټه لاسته نه راوړو، دې
ته به هيڅ ارتيا نه وي چي موږ دي په خپل منځ کي خفگان اختياريږو، ځکه موږ
مسلمانان ديو بل څخه هيڅ وخت ليري نه يوو، موږ بايد خپل په منځ کي تل يوالی
او اتفاق ولرو، پري نږدو چي دشراچوونکو په لمسونه خپل ځانونه ديو بل څخه
ليري کړو. موږ ورته يو ددې سربيره څنگه ديوبل سره کينه او بغض کولی سو،
څنگه په يوبل پسي، بدووايو، اوولي نورو خلکو ته ددې پر ځای چي گټه ورسو
زيان ورته ورسو،

ولي نور هم وهڅوچي زموږ په شان دوی هم کيني او بغض ته په خپل زړه کي
ځای ورکړي او خپل ځان په لمبوکي وسوځي؟ که چيري خدای (ج) مکړه زموږ
او ستاسو ترمنځ يوه ستونزه پيښيږي نو بايد دا ستونز دخپلو مشرانو اودوستانو
په مرسته سره حل کړو او پرينږدو چي داستونزه دې دومره لويه سي چي زموږ
تر منځ دي خفگان منځ ته راوړي، موږ دې ديوبل څخه ليري کړي. هيڅ وخت
بايد موږ خفگان اختياريږو او کوم څه چي اختيارو هغه بايد مينه او دوستي
وي. خفگان ته بايد هيڅ وخت پنا يونه سو، بلکي موږ بايد تل ددوستي ملگري وه
اوسو او تل په هر ډول حالاتو کي پخلاينه اختيار کړو. ديوبل څخه بدوړل او
خفگان اختيارول زموږ څخه خوشحالی اخلي او موږ او تاسو يوبنه او د خوشحالی
څخه ډک ژوند ته نه پريږدي. پخلاينه هغه نعمت دی چي موږ کولی سو چي يو بل
ته گټه ورسو، ديوبل خبرو ته غوږ کيږدو، ديوبل دستونزو څخه خبر سو، يوبل
ته خپل غوښتنې ورسو، ديوبل سره مرسته وکړو، او اتفاق منځ ته راولوو. کينه
او خفگان موږ ديوبل څخه ليري کوي، ديوبل غوښتنې نه سو اوريدلی، نيکي
مودمنځ وړي، موږ دکېني او خفگان په حلت کي داسي احساس کولکه دتولي
نړۍ غمونه چي زموږ پرسروي، په يادو حلتونو کي موږ هيڅ وخت د خوشحالی
احساس نه کوو، تل دتولي څخه ليروالی اختيارو. موږ او تاسو بايد کينه او
خفگان چي زموږ دزړه مرض دی او زموږ پرو جود او روح (مغز) دواړوبده
اغيزه کوي اختيار نه کړو. موږ او تاسو بايد په خوشحالی خپل ژوند پرمخ بوزو،
نه ديوبل سره په خفگان کينه او بغض کولو. داسلام مبارک دين موږ مسلمانان
ديوبل سره په مينه، ورورولی، بڼه چلند، او اتفاق سره امرکړي يو او هيڅ وخت
بي دي ته نه يو هڅولي چي يودبل سرکينه او بغض وکړو.

موږ مسلمانان بايد ديوبل په بديوو پسي ونه گرځو. ددې پر ځای چي دنورو بدی
لتوو بايد خپلي بدی دمنځ يوسو، پريوبل بد ونه وایو او په يو بل پسي دځان څخه
خبري ونه تړو. خپلو ورونو او خويندو ته بايد په ژبه اولاس سره زيان ونه رسوو.
هيڅ وخت موږ بايد ټولنه ديوه بداو شررسوونکي انسان په توگه ونه پيژنی، ټولنه
موږ بايد د نيکي کوونکي او خيررسوونکي انسان په توگه وپيژنی.

په سمندرکي دملغړولتون.....
 خپل ژوند بايد ديو بل څخه په کرکي نفرت او خفگان کي تېر نه کړو. ددې پرځای
 چي ديوبل څخه نفرت کوو، بايد ديو بل سره مينه وکړو، خپل دالند ژوند په ورور
 ولی اوپخلاينه کي تيرکړو اوپري نږدو چي خفگان دي زموږ ژوند ته داخل سي
 اوموږ ته دي زيان ورسوي.

په غيري قانوني اوپټ ډول سره خارجي هيوادونو ته سفر، دسفر په
 دوام او هغه هيواد کي بدې پېښې

په غيري قانوني توگه خارجي هيوادونو ته سفر او تلل زموږ په هيواد کي ډېر
 اوکچه يې ډېره لوړه ده. دا سفرونه، په قاچاقي لارو تلل، دخپل هيواد پريښودل،
 او تيښته ډير وخت دجنگ جگړو، بي وزلي، ښه ژوند کولو او ځيني وختونه
 دشوق څخه هم زموږ ځيني هيوادوال خپل هيواد پريږدي او نورو هيوادونو ته
 سفرکوي. قاچاق کوونکي او ځيني نورې ډلې دخپلو شخصي گټولپاره زموږ
 هيواد وال په ډوډول خبرو سره غولوي. چاته دښه ژوند او هوساينې، چاته دپيسو
 او چاته هم دعيش او حشرت خبرې کوي چي په پايله کي يې زموږ ځيني
 هيوادوال دهغوی په خبرو غو ليري په پټ او قاچاقي ډول يوخارجي هيوادته
 دتللو لپاره زړه ښه کوي. په قاچاقي لاروتگ، سفر هيڅ وخت دځاني، مالي
 اومعنوي خطرونو څخه خالي نه وي. خارجي هيواد ته دتللو پر مهال زموږ
 هيوادوال دډول ډول ستونزو سره مخامخ کيږي. ځيني سفر کوونکي دسفرپرمهال
 پرلاري باندي دلوړې او تندي څخه ومري، ځيني نور په سمندر کي غرک اودکبانو
 خورک سي، ځيني نور بيا دپولو ساتو دخوا څخه ووژل سي. کوم کسان چي په
 خپلې موخي کي بريالي سي او هغه هيواد ته چي دوی يې دتللو اراده کړي وي
 ورسپړي: هلته دځينو ژوند دغولامۍ څخه کم نه وي. دوی دهغه خارجي هيواد
 دوگړو خدمت کوي، داسي کارونه کوي چي خپل په هيواد کي به يې هيڅکله ونه
 کړي، مگر په يوه خارجي هيواد کي نه په هغه کار سترې کيږي او نه هم په
 شرميږي. هغه خبرې او ناسمي ويناوي چي زموږ هيوادوال يې دخارجيانو څخه
 دهغوی په هيواد کي اورې هيڅ وخت به داونه زغمي چي دخپل يوه هيوادوال
 څخه يې واورې، ځکه دوی مجبوره دي چي په يو پردي هيواد کي هرڅه
 وزغمي هغه که درانده کارونه او که دپرديو دخوا دوی ته سپکاوی او پيغورونه
 وي.

زموږ اوستاسو هيواد والو ته په خارجي هيوادونو کي سپکاوی کيږي، په ډول
 ډول نومونو سره نومول کيږي، هر وخت هغوی ته پيغور ورکول کيږي دهيواد
 دپريښودلو، دبي وزلي، دبي علمي، جنگ کوونکو، هيواد خرابوونکو او دي ته
 ورته نور ډير پيغورونه ...

زموږ ځيني هيوادوال چي کله په يوه خارجي هيواد کي ميشت سي، نو دهغه
 هيوادفرهنگ دود، کلتور خپل کړي: داکار هيڅ وخت دمنلو وړنه دی. دپريديوو
 فرهنگ، کلتور خپلول اسلامي احکام هيرول، خپل کلتور هيرول،

په سمندرکي دملغزولتون..... په سمندرکي دملغزولتون.....
 دنورو د مذهب کلتور او ژبي منل خپله ژبه هيرول او هغه خپل هیواد ته راوړل،
 زموږ د دين کلتو او ژبي په زیان کړنې دي. یاد کسان هیڅکله دا حق نه لري چي
 زموږ د هیواد دیوه اوسیدونکي او یوه افغان دعوه وکړي. یادکسان هیڅ وخت
 زموږ څخه نه دي اونه هم موږ او تاسو هغوی ته اجازه ور کوو چي زموږ دنوم
 څخه منفي گټه واخلي.

پورته یاد سوي کسان تل دخپل هیواد خرابي غواړي دوی دخپل فرهنگ دښمنان
 دي. کوم هیوادوال چي موخپل هیواد پریردي دجنگ جگړو او اقتصادي ستونزو له
 عمله، که چیري دغه هیواد وال مو دلته په هیوادکي دسولي، ارامی او د اقتصاد
 د غوړیدا او پیاوړتیا لپاره دزړه له قومي هڅه او زیار وباسي، باوري یم چي ډیر
 ژر به زموږ هیواد دهغو هیوادونو څخه وروسته نه وي کوم هیواد ونه چي موږ
 دمیشتیدو لپاره ټاکلي دي.

حقیقت خودادی چي همدا موږ او تاسو یو چي هیواد موږ دي حده را رسولی
 دی: چي اوس دخپل هیواد څخه تښتو او پریردو یی. موږ او تاسو زیار نه دی
 ایستلي په خپل هیواد کي، زموږ څخه ځیني تل ځان خوښوونکي او ځان
 غوښتونکي پاته سوي دي. موږ ځینو تل دا غوره گڼلي ده چي درقیبو پر دیوو
 څخه مرسته وغواړو، تل موږ د رقیبو پر دیوو په لمسون خپل هیواد د اور په لمبو کي
 سوځلی دی.

په یوه اوبل نوم سره یو بل غندو او سره وژنو. موږ ځیني تیروتلې!
 رقیبو او غمازو پر دیوو داسي گڼلي یو لکه دبازي توپ، یومو یوې خواته په پښه
 وهي اوبل موبلي خواته په پښه وهي، همدا موږ یو چي خپل هیواد مو د پردیو په
 لمسون دردی حده را رسولی دی: چي اوس رقیبو او غمازو پر دیو ته پناه وړو. ډېر
 زموږ څخه په خارجي هیوادو نو کي میشت دي او هلته په بیلابیل ډول زورول
 کړي. که موږ یوالی ولرو، یوبل ته گټه ورسوو، پوهه، علم حاصل کړو، نوزموږ
 هیواد به ډېر ژر د لوی خدای (ج) په مرسته ددې شته ناخوالو څخه خلاص سي،
 یو سولیز او پر مختللی هیواد به سي، نړی والو ته به یو مثال سي.

موږ او تاسو باید ددې پرځای چي مغرض، شر رسوونکي خلک راڅخه کار
 واخلي او خپل په گټه مو استعمال کړي، نو باید خپل ټول قوت، پیاوړتیا او انرژي
 خپل په هیواد کي مصرف کړو او نور دنورو خدمت کولو څخه ډډه وکړو. که موږ
 په پردي هیواد کي هر څومره کار وکړو:

زموږ دکار اصلي گټه هغه هیواد ته رسیږی او ډېره لږ گټه زموږ د زحمت گالو
 چي هغه هم زموږ شخصي ده موږ ته رسیږي. که موږ خپل په هیواد کي کار
 وکړو زحمت وگالو زموږ دشخصي گټي ترڅنګ زموږ دکار گټه زموږ هیواد ته هم
 رسیږي، که څه هم زموږ شخصي گټه لږ وي مګر موږ باید دخپل هیواد لپاره دا لږ
 گټه قبوله کړو، خپل در شخصي گټو د هیواد گټه مو هیمه وگڼو او د هیواد گټي ته
 حق دا ولایت ورکړو.

..... په سمندرکي دملغلرولتون.....

تشويق کول اودتشويق اغيزې

ديوشخص تشويق کول ديوه غوره اوکاميابه کار څخه ورسته هغه بڼه او پر ځای کړنه ده چي هڅه کوونکي او غوره کارکوونکي دې ته اړباسي چي نور هم خپل په غوره او بڼه کار کي زيار وباسي او پرمختگ په کبني وکړي. تشويق کول بايد په لومړي سرکي دمورپلار اودکورنۍ دنورو غړو دخوا څخه وي. که زموږ ماشومان او زموږ اولادونه او دکورنۍ نور غړي په يوه کارکي دخا نه وړتيا بڼي او خپل کارونه په بڼه ډول سره سرته رسوي، موږ يي بايد تشويق کړو. هغوی نور هم دښوکرنو کولوته وهڅوو.

هيڅکله بايد هغه کسان چي په رښتيا هم غوره او بڼه کارکوي دخپلونيکو کړنو دکولوڅخه ناهيلي اوپښيمانه نه کړو. دزيار ايستونکو کسانو تشويق کول، دهغوی سره يو ډول مرسته کول دي.

په خپلوکارونوکي بريالي او زيارايستوونکي اشخاص بايد هغه وخت تشويق او نور هم وهڅو، چي کله هغوی په يوه نیک او بڼه کاربوخت او په هغه کارکي دخا څخه وړتياوي بڼي.

هيڅ وخت هغه کسان بايد تشويق او وه نه هڅول سي چي هغوی بدکاره او داسي کارونه کوي چي دټولني او زموږ او ستاسو دخلکو په زيان وي، ځکه که دهغوی سره زموږ تشويق او هڅول ملگري وي نو هيڅکله به دخپل ناسم او زيان رسوونکي کارڅخه لاس وانه ځلي او تل به فکر (آند) کوي چي زه پرحقه يم او سمه لار مي غوره کړې ده.

په يو بڼه کار کي هڅه کول او بيا دټولني دخوا څخه تشويق يوکس ته لا زياته پياوړتيا وربخښي. که ديونیک کارکوونکي سره دټولني تشويق ملگری نه وي نو ورو ورو هغه کس چي نیک کار کوی دخپل کار څخه پښيمانه کيږي اوفکر کوي چي ټولنه زماډکارونو څخه راضي(خوبڼه) نه ده، نو بيا ولي زه نور هم زيار وباسم؟

همداشان فکر دکورنۍ يو غړی هم کوي، کله چي هغه دخپلي کورنۍ دغړو دخوا څخه نه تشويق کيږي.

هر وړاولايق شخص بايد وستايل شي اوورته دلانور زيارايستلومشوره ورکول شي،نه داچي زموږ اولاد زموږ دکورنۍ يو غړی اوياهم زموږ دټولني يو غړی دي دخپل ځانه وړتيا بڼي اوموږ دې هغه نه تشويق کوو. ټول زيار ايستوونکي او بڼه کارکوونکي دستايلو وړدي.

هيڅ وخت بايد موږ اوتاسو هغه کسان چي په يو بڼه او روا کارکي زيار باسي بي همت نه کړو،که مو تشويق نه کړل دهغوی زړه هم بايد دخپل کار څخه ورمات نه کړو،تل هڅه وکړو چي دهغو کسانو سره چي زيار باسي، دټولني لپار خدمت کوي مرسته وکړو، هغه وستايوو ترڅو هغوی نور هم زيار وباسي او پر خپل کړواوکونکونيکو،ښو کارونوپښيمانه نه سي.

..... په سمندرکي دملغړولتون.....

اتفاق او یوالی

یو ټولنه هغه وخت سولیزه، هوسا، ارامه او پرمختګ کولی شي چې کله په یوه ټولنه کې یوالی (اتفاق) شتون ولري. ټوله وګړي یې په یوه ږغ او دریوه چترلاندي ژوند کوي. هر ډول خطر او مشکل ته ټوله په ګډه ودریږي پري نږدي چې ستونزه او خطر ددوی منځ ته داخل شي جرړې په کښي وغځوي او دیوبل سره مرسته کوونکي وي.

مګر هغه ټولني او وګړي هیڅکله سولیز دشخړو څخه خلاص، هوسا او رام ژوند نه سي درلو دلی په کومه ټولنو کې چې بي اتفاقي وي، دیوبل په غم نه غمجن کیږي، دستو نزو او مشکلاتو په وخت کې دیوبل لاس نیوی نه کوي، تل دا هڅه کوي چې څنګه یوبل دمخې لیري کړي او تل په دې فکر کې وي چې په کومه طریقه کولی سي چې یو بل ته زیان ورسوي، دا ډول فکر درلو دونکي اشخاص او ټولني تل ونورو ته محتاج وي او هتا ځيني خويي دنورو ترلاس لا ندي ژوند کوي. داډول ټولني چې یوالی نه لري، تل په اوروکي سووځي، او تل یې سیالان په دې هڅه کې وي چې نور هم ددوی په منځ کې بي اتفاقي راولي. کله چې یوملت اویوه ټولنه یوالی ولري، که هغه هر څومره کوچنی ملت او ټولنه هم وي، که هر څومره ضعیف اقتصاد ولري او که هر څومره ورسته پاتي وي، مګر که هغوی یوالی او اتفاق ته ژمن اوسي هغوی به په ډېره کمه موده کې پرمختګ وکړي، یوه پیاوړي ټولنه به ترینه جوړه سي.

هیڅ وخت یوډله نسي کولی چې یوې ټولني ته زیان ورسوي، مګر دوی ته هغه وخت زیان ورته رسوي یا ورسولی سي چې دوی په خپل منځ کې یوالی ونه لري. مسلمانان ټوله سره وروڼه دي او هیڅ یو مسلمان دبل مسلمان څخه بحتراو غوره نه دی، مګر غوره والی او بحتري دیو مسلمان په بل مسلمان باندي دهغه علم او نیک اخلاق دي. په اوس وخت او یانني عصر کې دمسلمانانو تر منځ څنګه چې ښايي هغه سي یوالی شتون نه لري، او دمسلمانانو په منځ کې بي اتفاقي ها کمه ده؟ دا بي اتفاقي ددې سبب ګرځیدلي ده چې مسلمانان ورسته پاتي سي، وروڼه!

مسلمانان په یوه اوبل نوم سره وژني او یوبل ته زیان رسوي، حال داچې زموږ مسلمانانو په مینځ کې باید هیڅ وخت یو وړه ستونزه لا هم پېښه نه سي، ځکه موږ ته الله (ج) قرآنکریم غوره کتاب را کړی دی، دمحمد (ص) حدیث زموږ سره شتون لري او هیڅ داسي کوم څه نشته چې زموږ په شریعت کې دې دهغه دحل لاره نه وي: نو بیا ددې سربیره موږ ولي یوبل وژنو او یو بل ته زیان رسوو؟ معلومه خبره ده چې موږ په خپل ښکلي اسلامي شریعت عمل نه کوو، موږ او تا سو وروڼه پرناسمه لارروان یو او تر څو چې موږ په خپل اسلامي شریعت په رښتیا هم عمل ونه کړو، نو ددې ستونزو څخه به ونوزو! موږ او تاسو وروڼه باید دیوبل دغلطیو څخه ورته رسو،

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 او هغه اشخاص چي غلطي کوي بايد يوه داسي لاره ورته په گوته کړو چي په راتلونکي وخت کي بيا هغه غلطي تکرار نه کړي. کله چي يوه ټولنه دستونزو سره لاس اوگريوان وي نو يو لوی سبب به ددوی دورپيښو ستونزو دهغوی تر منځ بي اتفاقي وي. يوالی او اتفاق هغه درمل دي چي په استعمالولو سره يي موږ دټولو نارو غيو څخه ژغورل کيږو. بي اتفاقي هغه زهر دي چي په استعمالولو سره يي زموږ وجود دکاره لويږي،ضعيفه کيږي ،په يوه وارټولي ناروغی راباندي حمله کوي او موږ دمنځه وړي.

که چيرې غواړو چي په خپل کور،کلي او هيواد کي خوشحاله،هوسا او ارامه ژوند ولرو، نو بايد په خپل منځ کي يوالی او اتفاق ولرو. تل بايد يوداسي احساس راسره وي چي دنور په زيان خفه شو او دتوان ترحده دهغوی سره مرسته وکړو. زموږ په منځ کي به هغه وخت هيڅ څوک لاس وهنه ونه کړي، کله چي موږ يوالی او اتفاق ولرو او ټوله په يوه ږغ هرخطرته ودریږو. خوشحالي او سوکالي په يوالي او اتفاق کي ده. غم او خفکان په بي اتفاقي شتون لري.

په يوه ټولنه کي وړ او په کارپوه مشران ټاکل

زموږ ټولنه کلونه کيږي، چي دجنگ په لمبو کي سوځي. زموږ ټولنه دهمدي جنگ جگړو له کبله په ډېر برخوکي دستونزو سره مخ ده. دعلم او پوهي نشتوالی، اقتصادي ستونزې، معلوليت وژني،روحي او جسمي ناروغی، ناحقه او په زیاته کچه ظلمونه، دپرديو لاس وهنه، دتاريخي اثارو دمنځه تلل او لوټول،زموږ دماډي اومعنوي شتمنيو دمنځه تلل اودورکيدو دخطر سره مخ کيدل، دا اودې ته ورته ډېر نور مشکلات او زيانونه موږ ته دجنگ او جگړو له کبله راپيښ سوي او موږ ورسره لاس او گريوان يو.

جنگ ولي موږته را پيښ دی؟ زما په آند جنگ اودجنگ دوام لاندي څولوی لاملونه لري. زموږ اوستاسو ترمنځ بي اتفاقي، دپوهي نشتوالی، اقتصادي ستونزې، دمغرضوهيوادونولاس وهنه، چي موږ او تاسو هغوی ته ددې لاس وهنواونيايتي جگړې زمينه برابره کړې ده. دپه کارپوه اووړمشرانو او رهبرانو نه شتون، او دې ته ورته نور لاملونه.

زماپه آند خلکواو ټولني ته منلی رهبر داکولی سي چي پورته لا ملونه دمنځه يوسي او يوه ټولنه دي پر مختگ وکړي.موږ او تاسو ايماندارو،متقي (پرهيزگارو)،زړسواندو،نيک سلوکه، وړه په کارپوه او داسي مشرانوته اړتيا لرو چي دټولي جامعي لپاره خدمت کوونکي وي نه ديو څوکمو وگړو لپاره. يومشر يا رهبر بايد يوازي دخان اوخپلو خپلوان په فکرکي نه بلکي دټولو هيواد والو په فکر کي واوسي،مگرنن ورځ زموږ اوستاسو ځيني رهبران داسي فکر درلودونکي دي چي دخان او څو محدودو کسانو څخه پرته نورې ټولني لپاره کاراودخدمت نه کوي.

په سمندرکي دملغزولتون.....
 ددې پرځای چې رهبران مو ټولنې ته خدمت وکړي خپل ځان او څو نور کسانو ته خدمت کوي، زموږ اوستاسو ځيني مشران، رهبران نه خو په کار پوه دي، نه خومهربانه دي، نه متقي (پرهيزگاره) دي او نه هم ټولنې ته خدمت کوونکي دي. دوی ولې رهبران سوي دي علت يې څه سي دی؟

همدا موږ اوتاسو يو چې دوی مورهربران ټاکلي دي. هغه که څه هم موږ نه دي ټاکلي، خو دلېر غور او فکر کولو ورسته که موږ متوجي شو دهرلوړپورې او ټيټ پورې مشر ټاکوونکي په اصل کي موږ او تاسو يو.

موږ اوتاسو که چيرې په يوه خوله او يوه ږغ سو نو دهرې راولاړې سوي ستونزې مخه نيولې سو! ځيني رهبرانو له دې کبله دټولنې يا دټولنې ديوې برخې واکمني په غاړه لري چې دوی ظلم کوونکي وه يادې يادوی ځيني نورې مادې يامعنوي شتمني درلودلې، دا اودې ته ورته نور علتونه دي چې نن دوی زموږ مشران دي. ياد رهبران خپل ټاټوبي اوټولنې ته هيڅکله خدمت نه سي کولی!

ددې پر ځای چې عامو وگړو ته خدمت وکړي، برعکس هغوی ته زیان رسوي او عامو وگړو څخه خدمت غواړي، پر ځينو عامو وگړو ظلمونه کوي، دټولنې دځينو وگړو ترمنځ نفاق راولي او نه پرېږدي چې ددوی درواک لاندې عام خلک خپل ژوند په ارام اورحت سره پر مخ بوزی.

که څه هم ځيني ددوی څخه په ښکاره خو دخدمت دعوه کوي او ځان يوبڼه اونیک رهبر معرفي کوي، مگر دوی دالله (ج) اوځيني وخت دهغه دبنډگانو څخه خپلې بدې نه سي پټولې او ددوی هره بده کرښه الله (ج) ويني، او دهغه دځينو بنډگانو څخه دهغوی بدې هيڅکله هم نه سي پټيدلې.

داخبره موږ اوتاسو ته اوس تجربه سوي او معلومه ده، چې هيڅ وخت يوټولنه درهغو پوري پر مختگ نه سي کولی تر څوچې: دهغه ټولنې رهبران يوازي او يوازي دخپل ټولنې لپاره خدمت ونه کړي، ترڅو چې رهبري په کارپوه او دخپلې رهبري لپاردهرارڅه وړنه وي.

موږ اوتاسو عام خلک بايد دنيکو رهبرانو په ټاکلو کي دپوره دقت اوغور څخه کار واخلو، ترڅو داسي رهبران دخپل ځان او ټولنې په سرامران کړو چې موږ ته خدمت، کار وکړي، نه دا چې زموږ څخه خدمت وغواړي. که چيرې موږ يوداسي کس رهبر وټاکو چې هغه دالله (ج) داحکامو څخه سر غړونکی وي، نو موږ او تاسو به هم دهغه سره دده په هره گناه کي ونډه وال يو، که چيرې موږ يونیک او وړه رهبر وټاکو نو دهغه سره به دهغه دنيکیو په ثواب او اجرکي ونډه درلودونکي يو.

الله جل جلاله موږ دنيکی په کارونوکي دټولوسره په مرسته کولو اودگناه، تيري اوبدې په کارونوکي په نه مرسته کولو امرکړی يو! په دې خبره دلایښه پوهيدلو لپاره دسُورَةِ الْمَائِدَةِ 2 نمبرايات ولولئ.

که زموږ اوستاسو رهبران همدا مهال وړ په کارپوه او خدمت کوونکي نه وي،

په سمندرکي دملغزولتون.....
 نوموړ او تاسو بايد دنيکو، رښتينواو ايماندره مشرانو په مرسته هغوی دخپل مقام څخه ليري کړو او پري نږدو چې زموږ مشران دي ددې پرځای چې موږ ته خدمت وکړي موږ ته دي زیان ورسوي. ولس بايد هيڅ وخت دداسي مشرانو پاتي کيدل پرخپل ځان باندي ونه زغمي چې هغوی دوی ته مشکلات زیږوي او دهغوی کړنې دهيواد او هیوادوالو په زیان تماميږي. دعامو خلکو دا مسؤلیت دی چې دهغه مشرانو پروراندې غږاوچت کړي او چوف پاته نه سي، کوم رهبران چې دهغو دندو ورنه وي چې اوس هغه دندې ددوی په واک کي دي. ولس دهرظالم او گونهاره مخه نيولی سي، په شرط ددې چې هغوی یوالی ولری. رهبري (مشرې) مويايد عادل او انصاف لرونکي انسانان وکړي نه ظالمان او غرور کوونکي. که چيرې عام خلک دداسي بدو اونا اهله مشرانو پر ضد راپورته نه سي غږ پورته نه کړي او خپل همت دلاسه ورکړي، نو دخپل ځان اونورمسلمانانو په حق کي به يې ظلم کړی وی اوتل به ددوی بي زړه توب او کم جوړتی له عمله پردوی باندي ظالمان اونا اهله اشخاص مشري او رهبري کوي، البته ديداوني ورده چې داسلامي هیواد دپاچا پروراندې دهرډول سرغړوني څخه مسلمانان منعه سوې دي. رسول الله (ص) فرمايي: ستاسوپه امامانو(امرانو)کي غوره امامان هغه دی چې تاسويي خوښوئ او هغه تاسوخوښوي، هغه ستاسولپاره دعاعکوي اوتاسودهغه لپاره دعاعکوي، اوستاسوبد امامان هغه دي چې تاسودهغه دښمنان یاست او هغه ستاسودښمن يي، تاسوپر هغه لعنت وایاست او هغه پرتاسولعنت وایي، خلکووويل: ای دالله رسوله! ایا داسي بد امامان په توره دفع نه کړو؟ رسول الله (ص) وفرمايل: نه، ترڅوچې هغوی لمونځ اداکوي اوکله چې تاسودخپل امام په اړه يوه خبره ووينئ نوپه زړه سره هغه بدوگنئ مگردهغه له پیروي څخه مه وځئ. ① الله (ج) دي موږ اوتاسو دشړرسوونکودشر څخه خوندي وساتي. درهبريامشردتولني په وړاندې مسؤلیتونه:

رهبريامشر دهر هغه کس دحساب په ورځ حساب ورکوونکی دی چې پرياد رهبري حقونه وه، مگرده دهغو حقونه نه وه ورکړي اودهغوپرحقونويي سترگي پټولي. که چيرې پر يوه سيمه باندي حاکم داحساب ورکولی سي چې دده ترلاس لاندې هروگړی به دده گريوان نيسي او دمحشر په ورځ به دالله (ج) په وړندې دهغه څخه دخپل حق غوښتنه کوي اودی به دهغوپه حق نيول کيږي، نو دی دي ددې سترې ننگوانې په شتون کي پر خپل عوامو ظلم کوونکی اوسي او دهغوی حقونه دي هغوی ته نه ورکوي، ياد رهبرهغه څوک دی چې هغه په حقيقت کي خپل اخرت ددې دونياپه بدل کي په ښکاره پلوري اوبدي کوي. که دالله(ج) خوښه وه نو دهر حاکم يامشر څخه به حساب دمحشر په ورځ وغواړي او هغه ته به انشاءالله اجر و نه دنيکيوو او عذا بونه دبديوو په بدله کي ورکړي. الله جل جلاله دمحشر، حساب په ورځ ديوي زړې نيکی اويوي زړې بدی حساب کوونکی دی په دې خبره: دلاینه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ الزَّلْزَلَةِ : ۸: 7 نمبراياتونه ولولئ

په سمندرکي دملغرولتون.....
 ددې سترې ننگونې په شتون کي، دزړسوي ورهغه رهبردی چي هغه هم دخدای
 (ج) په نزد گنهاره وي او هم دهغه جل جلاله دهغوبندگان حق خړونکی وي چي
 دی یې الله (ج) مشر، رهبر کړی دی.

که چیرې یو مشر(حاکم)دالله(ج) دبندگانو حق خړونکی وي، دهغه څخه هغه
 شخص په زرگونو ځله بحتړ او غوره دی چي دسهارخواره پیداکړي نو دماښام
 خواره نه لري، که د ماښام خواره پیدا کړي نو دسهار خواره نه لري او په هغه
 حال کي هم دی دالله(ج) شکرکوونکی وي یوشخص که چیرې د دووتنو پرسرلاهم
 حاکم وي، نو باید هغه وخت دی دا مشرې وکړي چي دی کولی سي ددغو دووتنو
 دحقونو څخه په ښه ډول ساتنه وکړاي سي، دهغو دحقونو حساب په دې دونیا
 اواخرت کي په پوره اوښه ډول ورکولی سي اودی هم هروخت دخپل ځان سره
 ددې دووتنو په اړه دځان سره حساب کوونکی وی.

که کوم څوک دخپل ځان دحقوقو حساب الله(ج) ته نه سي ورکولی:هغه وخت به
 څنگه دهغه جل جلاله دنورو مخلوقاتو حساب چي دده سره به کیږي خپل خالق
 (ج)ته ورکړي.دحساب په ورځ به نیک بخته هغه څوک وي چي یوازي
 دخپلوکړنو حساب الله(ج) ته ورکړي او کامیابي یې په برخه سي،دهغه څخه لوی
 نیک بخته به هغه څوک وي چي دده درواک لاندي وگړو دهغوحقونو حساب کوم
 چي دی یې مسؤل و په پوره اوښه ډول سره خپل خالق (ج) ته ورکړي. دمشرانو
 هڅه باید تل داوي چي دخپل دلاس لاندي یعنی عامو خلکو باندي په هیڅ صورت
 کي ظلم ونه کړي.حاکمان،امامان (رهبران) بایدتل دهغو اشخاصو په اړه فکر
 وکړي چي زیمواره یې دوی دي او دځان څخه دې پوښتنه وکړي چي آیا هغه
 انسانان چي زه یې مشریم پر هغوی باندی ظلم کیږي اوکه نه؟ آیا هغوی خواره
 لري او که نه؟ آیا هغوی زما څخه خوښ دي او که نه؟

آیا ما پر هغوی ظلم کړی دی او که نه؟ آیا زه دهغوپه منځ کي فرق کوونکي یم
 اوکه نه؟ آیا ماددوی حق غوښتنې اوریدلي دي که نه؟ آیا هغوی زما په حق کي
 دوعا کوونکي دی که ښیرا کوونکي؟ آیا هغوی ماته یو ښه رهبر وائي او که
 یا؟ولې هغوی زما څخه نارضه (ناخوښه) دي؟ ما دهغوی خبریا آهوال اخیستی
 دی او که یا؟ ما هغوی ته دژوند اسنتیاوي راوستلي دي او که می هغوی په
 مشکلاتو کي مبتلا کړي دي؟

دا او دې ته ورته پوښتونو جوابونه که یور رهبر دځان سره وموندل نوخپلي
 مشرې ته دي دوام ورکړي او که یې چیرې ددې پوښتونو جوابونه ونه موندل نو
 ددې پر ځای چي دا فاني نړۍ په خوښی کي تېره کړي، بحتړه داده چي آبدې
 ژوندون ته پاملرنه وکړي او اخرت ځان ته هوسا کړي، ددې میلمني
 مشرې(رهبرې) څخه دې لاس واخلي پرکړو گناهونو دي توبه وباسي اودخپل
 خالق (ج) عبادت دي وکړي،

په سمندرکي دملغزولتون.....
 الله (ج) به انشاءالله دهغه تي رگناهونه وروبځنې او هغه ته به جنت ورکړي.
 دائري ختميدونکي ده پرهرساکنونکي باندي! هغه که چيري دفرعون په شان
 لوی ظالم وي، هغه که چيري دنمرود په شان مال داره وي او هغه که چيري
 تسليمان عليه السلام په شان پاچاهي ولري. غوره داده چي مخکي له دې څخه
 چي ديو مسلمان حق مو پر زيمه پاته سي نو ددې پاته کيدونکي نري څخه
 دگوناغونو څخه پاک خپل درب العزت په مخکي ودريرو او خپل دابدي ژوند کور
 د خان لپاره بنکلی جوړکړو.

يودوست دخداي (ج) ديوه پاچا څخه پوښتنه وکړل؟ که ته چيري په يوه دښته کي
 دتدي څخه مرکيدي او تاته يوکس يو غړپ اوبه ستا په نيمه پاچاهي درکولي ايا
 ته به هغه قبولي کړي؟ پاچا ويل هو: بيايي ترينه وپوښتل که چيري ته دهمدغه يو
 غړپ او بوله کبله په تکليف سي او دغه اوبه دي دبدن څخه نه خارجيږي يعنې
 تشي متيازي دي نه کيږي او يو طبيب ستا په نيمه پاچاهي باندي ستا دا مرض
 دمنځه وړي نو ته به هغه ته خپله نيمه پاچا هي ورکړي؟ پاچا ويل هو: هغه ولي
 وويل نودا پاچاهي انسان څه کوي چي ديو غړپ اوبو ار زښت نه لري. ①

ددې لپاردي هيڅ يو انسان هم غرور نه کوي چي زه طاقت لرونکي يم، او يا هم
 زه شتمني لرونکي يم، ځکه طاقت او شتمني زموږ او ستاسو ميلمانه دي. نن به
 وي سبا به نه وي. انسان بايد عاجزي کوونکي وي نه غرور کوونکي. عزت په
 عاجزي کي پټ دی نه په مغروري کي. هر مشر او رهبردي دالله (ج) دمخلوق په
 حق کي ديوزري په اندازه هم ظلم او زورزياتي نه کوي، ځکه الله (ج) ته
 کمزوري، مظلومان او مسکينان انسانان په شرط ددي چي دالله (ج) شکرکوونکي
 وي، دظلم کوونکو، حق خوړونکو او نورو گناه کوونکو انسانانو څخه نږدي او
 گران دي انشاءالله. دهغو انسانانو دوعا انشاءالله ژر قبلېږي چي الله (ج) ته
 صبرکوونکي وي، دهغه جل جلاله احکام منوونکي وي اودمسلمانانو لپاره خدمت
 کوونکي وي.

غيبت کول

غيبت کول هغه عمل دی، چي ځينو انسانانو خپل عدت گرځولی دی او خپل
 مجلسونه تل په غيبت کولو سره گرم ساتي.

ځيني وگړي تل په دې لټه کي وي چي څنگه کولی سي ديوه مسلمان ورور عيب
 پيدا او درنورو پوري يي ورسوي، ددې کړنې څخه ځيني اشخاص ډېرخوند اخلي،
 تل ياد اشخاص دنورو هغه کړنې بياتوي چي هغوی کړي وي، دوه مخي کوي او
 په دې کار کولو سره ځان په لويه گناه کي اخته کوي. ځيني ځوان په نور خلکو
 پسي درواغ تېري چي دې کار ته بهتان وايي. ديوه مسلمان غيبت کول سخته گناه
 ده، مگر زموږ دټولني ځيني وگړي خوغيبت کول، درواغ ويل عادي گرځولي دي،
 او ديو ډول وخت تيروني نوم يي ورکړی دی. داسلام مبارک دين غيبت کول،

په سمندرکي دملغرولتون.....
 بهتان ويل حرام کړي دي، مسلمانانو، مؤمنانو ته يې د غيبت نه کولو حکم کړی دی او کونکي يې گناهکاران بللي دي. په دې خبره د لابنه پوهيدلو لپاره د سُورَةُ الْحُجَرَات : ۱۲ نمبرايات ولولئ. رسول الله (ص) فرمايي: تاسو پوهيږئ چي غيبت څه شي دی؟ خلکو وويل: الله (ج) او دهغه رسول (ص) بڼه پوهيږي، رسول الله (ص) وفرمايل: غيبت دادی چي ته دخپل ورور يادونه وکړي په داسي توگه چي هغه يې بدگني، خلکو وويل اي دالله (ج) رسوله که چيري زموږ په ورورکي هغه عيب موجودوي رسول الله (ص) وفرمايل: که چيري په هغه کي عيب وي نو همدغه غيبت دی او که نه نوبهتان دی. ①

ځيني وختونه غيبت کول او بهتان ويل لويې ستونزې راولاړه وي او د جنگ جگړو سبب گرځي.

په يوه مسلمان پسي غيبت کول دهغه بدی ويل په هغه پسي درواغ تړل يعني بهتان ويل او نور مسلمانانو ته دهغه بدې ښکاره کول او بدې ويل ډير بد او دنه منلو وړ کارونه دي.

ځيني وخت دهمدغو غيبت کونکو غيبت او په نورو پسي درواغ تړل بيا ځيني نور چغلگر او بد انسانان درهغو کسانو پوري ورسوي چي دهغوی غيبت يابهتان ويل شوی وی.

کله چي درهغوی پوري ياد چغلگر انسانان دغه شوی غيبت او بهتان ورسوي، نو ددوی دواړو اویا هم هتا د دوی دريوواړو ترمنځ ستونزي راولاړيږي او ځيني وخت ددوی ددې بدبينيو زيان ټولني ته هم رسيږي. موږ او تاسو مسلمانان بايد هيڅ وخت دنور عيونه ونه لټو ددې پر ځای چي دنور عيونه لټو نو بايد خپل عيونه اصلاح کړو.

يو متل دی چي وايي: دبل عيب دکلو منځ دی او خپل عيب دولو منځ دی. که مو چيري په توان کي وي نو بايد هغه کسان چي ښکاره او پټ عيونو لري په نرمه لهجه ورسره خبرې وکړو او هغوی دخپلو عيونو څخه خبر او په دمنځه وړلو کي يې ورسره مرسته وکړو، که چيري ياده کرڼه نه شو کولی نو بايد هيڅ وخت دنورو عيونه ونه لټو او ښکار (بربنده) يې نه کړو.

رسوالله (ص) فرمايي: څوک چي په دنياکي ديو بنده عيب پټ کړي نوالله (ج) به دقيامت په ورځ دهغه عيب پټ کړي. ②

که موږ ديو چا يو عيب پټ کړو او پرده يې وکړو نوالله (ج) به زموږ دعيونو پرده وکړي او زموږ عيونه به خپلو مخلوقاتو ته انشاءالله په دې دنيا او اخرت کي نه ښکاره کوي. موږ بايد دهغو انسانانو رازونه هم ښکاره نه کړو چي په موږ يې باور کړی دی او موږ ته يې خپل رازونه امانت ويلي وي.

موږ ته غيبت کول بهتان ويل او چغلگري هيڅ کومه گټه نه رسوی اونه يې هم رسولي سي.

په سمندرکي دملغلرولتون.....
 بلکي موږ ته غيبت بهتان او چغلگري کول يو داسي زيان رسوي چي موږ بيا دا
 زيان نه سو جبران له ولي اونه يې هم زغملی سو. دحساب په ورځ به زموږ نيکي
 دهغو کسانو دنیکي په پله کي الله (ج) وراچوي چي موږ دهغوی غيبت کوونکي و
 اويایي هم بهتان ويونکي وو.

آيا زموږ څخه څوک په دې کار سره را ضي (خوښ) دی چي موږ خپل نیک
 عملونه هغوکسانو ته ورکړو چي دهغوی موږ غيبت کوو اويام هم بهتان پري
 وايوو؟

معلومه خبر ده چي زموږ څخه ډېر دې ته نه دي تيار چي خپلي نيکي
 هغواشخاصوته ورکړي چي دهغوی غيبت يابهتان وايي، حل لاره داده، که غورو
 زموږ نيکي زموږ په حق کي دحساب په ورځ وشمېرل سي، موږ بايد دغيبت
 کولو او بهتان ويلو عدت پرېږدو او هيڅ وخت دا ناوړه کار ونه کړو. راسی
 خویندو او وروڼو چي دټولو بدو عملونو او کارونو څخه لاس واخلو او نیک
 اخلاق لرونکي انسانان و اوسو .

خپل مجلسونه ددې پر ځای چي په غيبت کولو، بهتان ويلو او چغلگري سره
 خپرن اوناوړه کړو.

برعکس موږ بايد خپل مجلسونه دالله (ج) په يادولو، دقرآني آياتونو په لوستلو،
 دحضرت محمد(ص) په ويناوو، د اسلامي او ټولنيزو اخلاقو په بيانولو، دهيواد په
 پياوړي کولو، بيا رغولو، اونوښتونو په را وستلو باندې بحث او خبري
 وکړو، خپلي پرځای، گټورې تجربې اونیکي ويناوي ديوبل سره شريکي کړو، نه دا
 چي زموږ مجلسونه او بحثونه دي تل دنورو په غيبت کولو، بهتان ويلو، چغلگري
 اونور ناوړو خبرو اوکارونو سره تېرسي، او داقیمتي وخت دي زموږ اوستاسو
 ده په گناه کولو کي لارسي.

پرحیواناتو ظلم

رسول الله (ص) فرمایي: ...کله چي تاسو ذبح کوئ په ښه ډول يې کوئ چاره تيره
 کوئ او خپلو څارويو ته ارام ورکوئ. ①

داسلام مبارک دين پرحیواناتو دظلم کولو څخه مسلمانان منعه کړي دي او پورته
 حديث شريف يې يوه بيلگه ده، مگر زموږ او ستاسو په ټولنه کي ځيني وگړي
 پرمظلومو ژويو ډول ډول ظلمونه کوي، داظلمونه پرحیواناتو قصد او په ښکاره
 ډول دټولني دځيونو اوسيدونکو دخوا څخه سرته رسيږي. دې ظلمونو ته يې
 ديوډول خوښی، وخت تيروني يا ذوق نوم ورکړی دی او ځيني خلک داظلم کول خپل
 خوښه او شوق بولي. داظلمونه عبارت دي:

په سمندر کې دملغرو لټون.....

لومړی د سپیوو جنگول: زموږ اوستاسو په ټولنه کې سپیان ځینې وخت ددې لپاره ساتل کېږي، چې هغوی دیوبل سره وجنگوي.

د سپیوو د جنگ په جریان (دوام) کې سپیان یو بل ژوبلوي او د همدغه جنگ او ژوبلي څخه زموږ د ټولنې ځینې وګړي خوند اخلي.

ځینې پسونه سره جنگوي او پر هغوی د اظلم په قصد سره سرته رسوي. همدا ډول ځینې مرغان هم د جنگولو لپاره زموږ اوستاسو په ټولنه کې ساتل کېږي.

د کرک (مړز) په نامه یو مرغۍ چې ددې مرغۍ جنگول زموږ په ټولنه کې ډیر مشهور او په ځینو سیمو کې یو کوچنی فرهنگ ګرځیدلی دی. همداسې چرګ او زرګه هم هغه مرغان دي چې زموږ په ټولنه کې یې جنگول ځینې مینوال لري.

همداشان پر ځینو حیواناتو باندې ډیر بارورل، په حیواناتو باندې دهغوی د ټولنې څخه پورته او ډیر کارکول، مرغان په بندګي ساتل ډول ډول ژویو وژل، په بي رحمانه ډول سره بنګار کول، او ژویو دمنځه وړل. یادظللمونه او دې ته ورته نور ډول ډول ظللمونه پر حیواناتو (ژویو) ددې سبب سوي دي چې زموږ په ټولنه کې د ځینو ژویو نسل د کمیدو سره مخ دی او نسل یې دمنځه تلو په حال کې دی.

پر حیواناتو ظلم کول که هر ډول وي یوې اودنه منلو وړ کاردی، که څه هم اوس مهال پر ژویو ظلم کول زموږ اوستاسو څخه ځینو ته یو عادي کار او لوبه ګرځیدلي ده، مګر په حقیقت کې هر ډول ظلم او زور زیاتۍ پر ژویو باندې یوه ګناه ده.

کوم ظللمونه چې موږ او تاسو یې دالله (ج) پر مخلوقاتو باندې کوو دمنلو وړنه دي. که څه هم ناحقه ظلم کول هروخت او په هر ډول چې وي ګناه ده، مګر دانسان دظلم څخه چې پر بل انسان یې کوي، پر یوه حیوان باندې دیوه انسان ظلم ډیر بد دی، ځکه انسان کولی سي په ځینو حالاتو کې دخپل ځان څخه دفاع (ساتنه) وکړي او یا هم ځینې وخت داسې کیدای سي چې یو انسان دې ظالم ګنهګار ته بڅښنه وکړي، مګر په یو حیوان کې دا ځانګړتیا نسته، نه خو یو حیوان دانسان په شان دځان څخه ساتنه کولی سي او نه هم خبرې کولی سي چې ظلم کوونکي ته بڅښنه وکړي، پر ژویو باندې ظلم کوونکي به که دالله (ج) خوښه وه داخرت په ورځ دناحقه ظلم کولو حساب ورکوي. که دالله (ج) خوښه وه نو دخپل بد عمل سزا به ویني او که دالله (ج) خوښه وه نو بڅښنه به ورته وکړي. راسئ دحیواناتو دبنګار په بندولو، نه کولو خپل چاپیریال پاک او ښکلی و ساتو.

راسئ چې په خپل ټولنه کې پر حیواناتو باندې ظلم کول دمنځه یوسو او څوک پرې نږدو چې پر یوه ژوي دې ظلم وکړئ.

راسئ چې نور دژویو دبنګار کولو څخه لاس واخلو. راسئ چې نور ژوي سره ونه جنگوو او پرې نږدو چې پر ژویو باندې ظلم کول زموږ او ستاسو په ټولنه کې په یو فرهنگ بدل سي.

جورت درلودل

جورت درلودل هغه بڼوالی دی چې موږ او تاسو کولی سو دهغه په مرسته خپلي غوښتنې او هیلې دخپلي کورنۍ او ټولنې سره شریکي کړو. که موږ او تاسو جورت ونه لرو نه سو کولی چې دخپل حق څخه دفاع اوساتنه وکړو. که موږ او تاسو جورت ونه لرو نو دټولنې ظالمان انسانان به زموږ او ستاسو څخه خپل حقونه واخلي او ظلم به راباندي وکړي او موږ او تاسو به نه سو کولی چې دبی زړه توب، جورت نه درلودلو له کبله خپل غږ پورته کړو، دخپل حق څخه دفاع وکړو. همدا ډول موږ ځینې وختونه دبی جورتۍ له کبله په خپل ژوند کي دځینو ستونزو سره مخ کیږو او ددې ټولنیزو ستونزو څخه وتل بیاموږ ځینې وخت ډیره گران تمامیږي.

مخکي له دې څخه چې زموږ اوستاسو حق، حقوق کوم څوک درېښولاندي کړي، موږ باید خپل غږ پورته کړو، درخپل توانه پوري دخپل حق څخه ساتنه وکړو او پري نږدو چې کوم څوک دي موږ ته ستونزي پېښي کړي، نه یوازي داچي دخپل حق څخه ساتنه وکړو، باید دنورو مظلومانو دحق څخه هم ساتنه وکړو. کیدای سي زموږ دلږ بي جورتۍ اوبي زړه توب له کبله دې زموږ ټوله ژوند دستونزو او کړونو څخه ډک سي. کیدای سي دبی جورتۍ او یاهم ددې عمله چي موږ دخپل حق په غوښتلوکي شرم وکړو زموږ حق دي موږ ته راونه رسیږي او درېښودي لاندې سي.

دخپل حق په غوښتلو کي شرم هم بي زړه توب دی. موږ او تاسو باید تل جورت منده او زړه ور واوسو او دخپل حق په غوښتلو کي دهیڅ یو شخص دراغیزې لاندې رانه سو. زموږ اوستاسو دټولنې زیات وگړي دخپل حق نه غوښتلو او ږغ نه پورته کولو له عمله دستونزو سره مخ سوي دي، داستونزي هغه وخت نورې هم ډیریدای سي چي یاد اشخاص همداسي چوف پاته سي او غلي اوسي، یاد اشخاص خپل دحق په غوښتلو کي دشرم احساس کوي اوزما په اند دخپل حق څخه نه دفاع اونه غوښتنه هم یوډول بي زړه توب دی.

زموږ او ستاسو حق هیڅوک نه سي را څخه اخیستلی! مگر هغه وخت چي موږ بي زړه او بي جورت و اوسو. که موږ هر څومره کمزوري او بي توانه هم یو مگر بیا هم باید خپله زړورتیا ښکاره کړو او درخپل وس پوري دخپل حق څخه ساتنه وکړو. ځیني زموږ او ستاسو څخه خپلي غوښتنې او آن خپلي عادي خبرې هم دځینو خلکو په مخ کي نسی کولی او پر هغوی باندي یو ډول اغیزه، صام دیداو کسانو پریوتی وي، داکار ددوی دنه جورت درلو دلو دلیل دی. که چیرې زموږ خبرې پرځاي وي، خبرې مودټولنې او زموږ په گټه کي وي، نوبیا وېره دڅه؟ موږ باید په پوره ډاډ سره دخپل حق غوښتونکي سو، پرته دکومي وېرې خپله غوښتنه ووايو، که چیرې داسي ونه کړو نو زموږ حقونه به زموږ په مخکي در پښو لاندې کیږي اوموږ به خپل غږ نه سو پورته کولی.

..... ۱۰۱

په سمندرکي دملغزولتون.....
 ځيني انسانان بيا خپل غوښتنې او هيلې له دې کبله نه سي ښکاره کولې چې دهغوی په گمان ددوی غوښتونو ته به غوړ ونه نيول سي، دا کار هم پر ځای وښه کار نه دی، زموږ غوښتنه که اوریدل کیږي اوکه نه، که پلي کیږي او که نه، مگر موږ باید خپل دحق غوښتونکي سو، خپلې هیلې برېښي کړو، ترڅو موږ ورسته لږ ترلږه ددې کبله دخپل ضمیردخوا ونه زورول سو چې آن خپله غوښتنه مولا هم ښکاره نه سواي کړای. جورت او زړور توب باید دماشوم توب څخه په خپلوماشومانو کي پیداکړو.

که موږ چیرې خپلو ماشومانو ته دخبرو کولو اجازه دمشرانو په منځ کي ورته کړو، دهغوی هیلو او غوښتونو ته غوړ کینږدو، نظريې وانه ورو، مشوره ورسره ونه کړو، نو زموږ ماشومان خپل جورت او زړورتوب دلاسه ورکوي او خپل هیلې بیا موږ او ټولنې ته نسي ویلې، خپل اودنور دحقوقو څخه ساتنه نسي کولی. ماشومان باید دمشرانو مخ ته دخبر کولو اجازه ولري.

خپلې غوښتنې باید ووايي، خپل حق باید وغواړي اوخپل نظر باید څرگند کړي. که موږ دخپلو ماشومانو خبرو او غوښتنو ته غوړ ونیسو نو زموږ ماشومان جورت پیدا کوي او تل به په ټولنه کي خپل او دنورو دحق غوښتونکي وي. همدارنگه ماشومانوته وپرونکي کیسي اونکلونه کول، وپرونکي فلمونه ورته ښکاره کول، زموږ ماشومان بي زړه اوبي جورته کوي.

که یو کس خپل دحق غوښتلو جورت ونه لري، خپلې غوښتنې نه سي بیا نولې نوهمتن دهغه حقونه خوړل کیږي او همدارنگه که چیرې یوه ټولنه خپل دحقوقو غوښتونکي نه سي دهغې ټولنې دوگړو حقونه درېښولاندي کیږي. تل باید خپل دمشروع روا حقونو غوښتونکي اوخپل مشروع، روا هیلې او غوښتنې ښکاره کوونکي اوسو، همدارنگه باید دخپلې ټولنې دحقونو څخه هم ساتنه وکړو. نیک جورت درلودل موږ دستونزو څخه لیري ساتي، جورت موږ او تاسوته خوشحالی را کوي، جورت موږ ته پر مختگ راکوي، جورت مو ټولنه پیا وړي کوي او همدارنگه جورت زموږ څخه نیک کسان جوړوي.

حق باید دکم جورتي له کبله هغه وخت لاپټ نه کړو چې زموږ په یوه کلمه (ویوکي) سره موږ دارته پورته کیږو. پرحق باندي زړه ورتیا او جورت باید خپل عدت وگرځو ترڅوچي الله (ج) را څخه راضي(خوبښ) واوسی. جورت باید پرحق، نیکو ویناوو او کارونو کي ولرو،

نه په بدو ویناوو او کارونو کي، ترڅو په ټولنه کي دعزت خاوندان و اوسو. حق پټول او دخپل حق څخه ساتنه نه کول بي زړه توب دی او داکړنه موږ ته زیان رسوي، په دې نړۍ کي. زړور اومشروع حق غوښتونکي انسانان خپل ځان او خپله ټولنه دستونزو څخه خلاصوي.

هیڅ یوظالم انسان پرجورت لرونکی انسان او ټولنه باندي ظلم نسي کولی او دهغوی حق نه سي خوړلی، په شرط ددې که چیرې هغوی پر حقه وي.

..... په سمندرکي دملغلرولتون.....

رېښتيا ويل اورېښتنولي

يو انسان هغه وخت يونيک اخلاقه انسان کيدای سي، چي کله هغه رېښتيا وايي. رېښتيا ويل او رېښتنولي هم دنيکو اخلاقو دجملې څخه گڼل کيږي، رېښتني انسانان تل په خپلو چارو کي بريالي وي او هيڅ وخت دوی دستونزو سره نه مخ کيږي. رېښتني انسانان تل دنور انسانانو په منځ کي دعزت، درناوي او قدر خاوندان وي، برعکس کوم انسانان چي دروغجن وي هغوی دتولني په منځ کي عزت او اعتبار نه لري.

ځيني انسانان په خپلو ويناوو او خبرو کي درواغ وايي، دا ډول انسانان بي اعتباره اوداسي اشخاص گرځي چي ټولنه ددوی څخه نفرت کوي. درواغ ويوونکي انسانان دوستان او ملگري نسي پيداکولی. که چيري کوم وخت درواغ ويوونکي انسانان رېښتيا هم وايي نو خلک دهغوی په خبرو باورنه کوي، ځکه دوی په دروغويلوکي دومره شهرت موندلی وي چي ځينوخلکو ته يې رېښتياويل هم درواغ ښکاري.

موږ که چيري دروغ ويوونکي يو نوکولی سو درواغ ويل پريږدو، تل مو بايد خپلو ويناوو او خبرو ته پام وي، چي زه څه وایم آيا زما دا وينا چي زه يې کوم يامي وکړل حقيقت لري او که نه؟ که چيري حقيقت نه لري نوزه ولي خان په گناه کي مبتلا (اخته) کوم اودرواغ وایم؟ درواغوپه ځای رېښتياهم ويلي سم. که مې چيري درواغ ويلي وي نو بايد دخپلو درواغو په خاطر دالله (ج) څخه بخښنه وغواړم او بيا دا ناوړه او زيان رسوونکی کار تکرار نه کړم. زموږ او ستاسو څخه ځيني تل درواغ وايي. دمثال په ډول زموږ څخه يوکس پوښتنه کوي چي ته تېره ورځ چيري وي؟

موږ هغه ځای دپروخت نه ورته ښيو چي هلته وو بلکي بل ځای ورته ښيو، داکار موږ دځينو لاملونو په سبب کوو او همدادول نني عصري وسايلو هم موږ ته ددروغو ويلو زمينه برابره کړي ده، موږ ځيني په تلفون کي درواغ وايو، ځيني زموږ څخه په نورو ټولنيزو رسنيو کي درواغ وايي او دا درواغ که څه هم کوچني وي مگر درواغ خودي! موږ که مخامخ يا ديوې ټولنيزې رسنۍ دلاري خپل نوم داوسيدو ځای، کار او دژوند دنوروچارو په اړه نه غواړو کوم چاته معلومات ورکړو: نو درواغ هم بايد ونه وايو، که نه غورو يوکس ته دځان په اړه معلومات ورکړو: بايد دهغه دپوښتنې دځواب څخه بخښنه وغواړو او هيله وکړو چي په راتلونکي وخت کي دهغه څه په اړه چي نه غوړم چاته معلومات ورکړم زما څخه پوښتنه مه کوه، په دې کار کولو سره پوښتنه کونکی کس زموږ څخه نه خفه کيږي، که چيري موږ هغه کس ته چي زموږ څخه يې پوښتنه کړې ده درواغ ووايو نو کيدای سي زموږ درواغ هغه ته رېښتياسي، موږ هغه کس ته دروغجن معرفي سو او خپل اعتبار دلاسه ورکړو. درواغ ويل کيدای سي دماشومتوب څخه عدت وگرځي.

په سمندرکي دملغزولتون.....
 که چيرې موږ او تاسو دخپلو ماشومانو مخ کي درواغ وايو: بيا زموږ او ستاسو ماشومان هم په راتلونکي وخت کي درواغ وائي.

د بيلگي په ډول زموږ دروازه يو څوک ټکوي، موږ يو ماشوم دروازي ته ور استوو او هغه ته وايو که چا زما په اړه درځخه پوښتنه وکړه، نو ورته ونه وايي چي هغه په کور کي دی او همدارنگه که کوم چا درځخه پوښتنه وکړه چي تاسو په کورکي پلانکي ياپلاني شئ موجود دی نو هغه ته مه وایه چي هو؟

او همداسي ډېر نور ډولونه شته چي موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته درواغ بنيو او خپله هغوی ته درواغو ويلو روزنه ورکو.

ماشومان چي کله زموږ او ستاسو درواغ ويل ويني: په راتلونکي وخت کي زموږ ماشوم هم درواغ وائي اود خپل ځان عدت يي گرځوي. درواغ ويل هيڅ کومه گټه نه لري!

په درواغو ويلو سره موږ هتمن خپل ځان يا کوم بل چاته زيان رسوو! داسلام مبارک دين درواغ ويل نه خوښوي او درواغ ويونکي يي لوی گنهکاره بللی دی. الله جل جلاله موږ د درواغو ويلوڅخه منه کړي يو، په دې خبره دلا بڼه پوهيدلو لپاره د سُورَةُ الْحَجَّ : 3 نمبرايات ولولئ! رسوالله (ص) فرمايي: رښتيانيکي ته بيول کوي اونیکي جنت ته بيول کوي، اوسړی رښتياوايي تردي چي دالله (ج) په نزد رښتونی وليکل سي اودرواغ بدي ته بيول کوي اوبدي دوږخ ته بيول کوي اوسړی درواغ وایي تردي چي دالله (ج) په نزد دروغجن وليکل سي. ①
 همدارنگه زموږ او ستاسو ټولني هم دروغ ويونکي نه خوښوي او د درواغجنو لپاره يي متلونه ويلي دي.

يو پښتو متل دي چي وائي ددروغو مزل لنډوي. که غواړو چي دټولني په منځ کي اعتبارلرونکي او دعزت(درناوي) خاوندان واوسو. بايد درواغ ونه وايو، خلک موباید په درواغ ويونکو سره نه بلکي د رښتینو او رښتيا ويونکو انسانانو په توگه وپيژني.

موږ او تاسو بايد خپل دوستان او ملگري ددرواغو په ويلو سره تشويق نه کړو، بلکي هغوی د دروغو ويلو څخه راوگرځوو.

همدا ډول خپل ماشومان او دکورنۍ نور غړي هم دهغو ددرواغو ويلو په صورت کي دهغوی په دې بد عدت وپوهوو، زياتونه يي ورته بيان کړو او هڅه وکړو چي يوه داسي لاره ومومو چي په را تلونکي وخت کي هغوی دروغو ويلو ته زړه بڼه نه کړي.

موږ او تاسو بايد درواغ ويل دخپلي کورنۍ او ټولني څخه ورک کړو، دا عدت دمنځه يو سو تل رښتيا ووايو، که څه هم رښتيا ويل مو دوندي ترڅه وي چي موږ ته زيان رسولی سي، مگر موږ بايد درواغ ونه وايو ځکه الله (ج) دروغ ويونکي نه خوښوي.

په سمندرکي دملغرولتون.....

شگوم او زموږ ټولنه

زموږ او ستاسو په ټولنه کې ځيني بڼې او نارينه په تېره بيا هغه بڼځينه اونارينه چې علم او پوهه نه لري، يو کار يا هم شى په بد يا بڼه فال يا بڼه، بدشگون، شگوم باندې نيسي او فکرکوي که چيرې داکار په داپول سره وسي : موږ او يا هم زموږ کورنۍ ته به کوم زيان ياگته ورسپړي.

دمثال په توگه ځيني ددوى څخه دښې جارونه وهي، ځني بياچارو لوړ نږدي، ځيني دښې نوکان نه غوڅوي، ځيني نور بيا دڅپليو چپه اوښتل، تورې جامې اغوستل، ددواخترانو په منځ کې کوژده او واده کول دښې دکور څخه دتور دپک ايستل اوبحرته وړل اوهمدارنگه دښې دپلوه څخه دکور څخه دخميرې وتل زموږ په سيميزه لحجه دپروي په نامه ديوه حيوان نارې، انگولا کول او همداسې بم (کرکوميو) نومي مرغه اواز، ناره په يوه سيمه کې کول په بد فال اوشگوم باندې نيسي. پورته او دې ورته نور ډېرې پيښې او کارونه زموږ دټولنې ځيني وگړي په بدشگون نيسي. شگونونه يوازي بدنه بلکې ځينو ته خوښۍ ورکونکي شگومونه هم زموږ په ټولنه کې شهرت لري.

دمثال په ډول سره: دراستې سترگې دبانو رپيدل، دپايڅې اوښتل، دکارغه نومي مرغه په هواکې گرځيدل اودې ته ورته نورې تصادفي اوغيرې تصادفي پيښوته يې بيا دنیکو شگومونو نوم ورکړى دى. دا معلومه خبره ده چې ټول کارونه او پيښې دالله (ج) دطرفه څخه دي او هيڅ يوشى يا تصادفي پيښه دانه ثابته وي چې کومه بده يا بڼه پيښه دي منځ ته راسي. په هرې کرښې باندې الله (ج) خبر او عالم دى مگر که چيرې الله (ج) وغواړي نو ديوې خطرناکې واقعي او يا هم ديوې ښې اوبې خطرې واقعي دپيښيدلو دوخت خبر او علم خپلو خاصو او عامو بنده گانو ته ورکوي، هغه که په واسطې، نښو او نښانو سره وي او که بيله واسطې اونښو نښانو څخه. الله (ج) خپلو بندگانو ته دداسې وسايلو دجوړيدلو علم ورکوي يايې ورکړى و اودې چې دهغه وسيلې په کارولو سره انسان ديوې پيښې درامنځته کيدلو څخه خبريږي، مگرکومه تصادفي پيښه ياکار چې موږ او تاسو ځيني يې ځيني وخت دنورو ښو او بدو پيښو درامنځ ته کيدلو زيرنده اولامل بولو بيله دي چې زموږ داگمان او خبره بيله څيرنې تجربې اوسيلې څخه وي يوازي زموږ ناسم گمان، وسوسه او وېره ده، په دماغ کې دا دزيان اوگټې فکردهغې پيښې له کبله ساتل او په زړه کې ترينه وېره کول زموږ اوستاسو څخه داهيره وي چې خپرو شر دالله (ج) دطرفه څخه دي، ياد ناسم فکر، گمان او وسوسه موږ په ډول ډول روحي او جسمي ناروغياوخته کوي.

زموږ او ستاسو دشگومونو کيسې يوازې او يوازي افسانې دي، کيدای سي داشگومونه دخينو تصادفي پيښو او يا هم کيدای سي ځينو اشخاصو دخپلې گټې او ځينو نورو بيا ديو ډول خوښۍ او خوشبيني په پار منځ ته راوړي وي او دوخت په تيريدو سره ياد شگونونه اوکړنې زموږ په ټولنه کې مروج سوي وي.

په سمندرکي دملغزولتون..... په سمندرکي بايد شگونونه او فالونه ونه نيسو ځکه الله (ج) په هغه کارونو خبردی چې اراده يې لري او بيله دي چې دلوی خدای (ج) خوښه نه وی هېڅ يو مخلوق ته په هغه پېښيدونکي کار باندي علم نه ورکوي. بدفال شگون يا شگوم اوکړنه نيول او دکومي پېښي درامنځ ته کيدو علت گڼل دگناه څخه خالي نه دی. رسوالله (ص) فرمايې: بدفالي هېڅ شی نه دی، (يعني کړل) او غوره فال دی، خلگو وويل اي دالله رسوله! فال څه شي دی؟ رسوالله (ص) وفرمايل: نيکه خبره چې په تاسو کي يوڅوک يې واورې. ①

کيدای سي فال، شگون اوکړنه دلويو گناهونو دکولو لپاره لارپرانيزي اوموږ په لويو گناهونو کي مبتلا کړي. موږ او تاسو بايد دتولني څخه د ادفال شگون اوکړني نيولو کوچنی فرهنگ دمنځه يوسو او پري نږدو چې موږ دي په هغو کارونو په سي روان سو چې داسلام دين يې نه خوښوي. فال نيول او شگون نيول زموږ او ستاسو په کارونو کي ورسته والی راوړي اوموږ نه پريږدي چې خپل کارونه په سم ډول سرته ورسوو. فال نيول او شگوم يا شگون نيول موږ په روحي او جسمي ناروغيو اخته کوي.

شگون نيول او فال نيول موږ په گناه کي اخته کوي. موږ او تاسو بايد خپل هغه دودونه اوکړني دمنځه يوسو اووي نکر وکومي چې داسلام ددين سره په ټکر کي وي. زموږ او ستاسو څخه دهريوه کس دا مسؤليت او دنده ده چې داسلام دسپيڅلي دين په رڼاکي خپل ژوند پرمخ بوزو اونوروته يې لارښوونه وکړو. زموږ او ستاسو دتولني ځيني وگړي ددې لپاره زيارباسي چې زموږ او ستاسو دتولني هغه دودونه اودکلتور هغه څانگي را ژوندی اوزرغوني کړي چې بي گټي اوآن زيان رسوونکي دي،

ياد وگړي که کيدای سي دهغو دودونو او دفرهنگ دښاخونو دپياوړتيا او غوړيدا لپاره دي زياروباسي چې د هغوپه راژوندي کيدا اوبيامروج کيدا سره زموږ او ستاسو ټولنه پرمختگ کولی سي، په يادې کړنې کولو سره به يادوکسانو خپل مېين دين اسلام ته هم تريوي اندازي پوري خدمت کړی وي.

فرهنگ

ديوي ټولني ټولو مادې او معنوي شتمنيو ته فرهنگ ويل کيږي. موږ افغانان يولرغونی او وياړلی فرهنگ لرو او نسل په نسل دا وياړلی فرهنگ درموږ پوري را رسيدلی دی. موږ تل دخپل غوره او وياړلي فرهنگ څخه په هرډول حالاتو کي ساتنه کړې ده او نه مودي پريښي چې کوم څوک زموږ فرهنگ ته زيان ورسوي. خو اوس دېده مرغه زموږ دفرهنگ ځيني برخي دمنځه تلو په حال کي دي دا دمنځه تلل يې ځيني لاملونه لري چې په لاندې ډول سره دي.

په سمندرکي دملغرولتون.....
لومړی لامل: اوسني پرمختللي وسايل چي ټولنيزي رسنۍ په کي لويه ونډه لري
زموږ فرهنگ ته يي ستونزي راولاړي کړي دي، ځيني زموږ دفرهنگ نه
غوښتونکي او ورسره بغض کوونکي دځينورسنیو دلاري غواړي زموږ پرهنگ
ته زیان ورسوي او زموږ اوستاسو څخه ځيني دهغوی دشومو موخو
بنکارگرځيدلي دي او دنورو ټولونو دفرهنگ تقلیدي کړی اوکوي يي. ځيني ددی
رسنیو دجملې څخه دننه زموږ په هیواد کي دي، ځيني نورې زموږ دهیواد څخه
دباندي زموږ دفرهنگ پرضد کارکوي اودهغوی هڅې تل همداوي چي زموږ مادي
او معنوي شتمنیو ته زیان ورسوي.

یادمغرض، زیان رسوونکي کسان وه موږته تل خپل فرهنگ ښه نوموي او زموږ
فرهنگ راته یوېد او ناوړه فرهنگ معرفي کوي. موږ او تاسو مسؤل یو چي ددی
رسنیو پرضد خپل غږ پورته کړواو پري نږدو چي زموږ فرهنگ ته دي دوی زیان
ورسوي او زموږ ټولنه دي زموږ څخه ليري کړي. موږ کولی سو چي دوی ته
جواب ورکړو، البته په دي کارکولو کي زموږ دهغه رسنیو رول اړین دی چي په
رښتیا هم غواړي زموږ دټولني لپاره خدمت وکړي.

دهغو دشمو موخو(هدفونو) څخه دټولني دوگړو خبرول زموږ دخپلو رسنیو دنده
ده. زموږ او ستاسو دولت هم باید پري نږدي چي یوه رسنۍ دي زموږ په هیواد
کي زموږ دمادي او معنوي شتمنیو پرضد فعلیت وکړي او هغه کسان چي
دارسنۍ اوري، گوري، یالولي يي دهغوی دنده هم داده چي نور دا رسنۍ ونه
څاري او خپل ترتوانه پوري دهغوی څخه ليروالی اختیار کړي. موږ بایدتل وپښ
و اوسو ښه اوبد دیوبل څخه توپیر کړو او که خپله یاد کارنه سو کولی نو باید
دټولني دنورو وگړو څخه مرسته وغواړو.

البته دیادوني ورده چي داسلام مبین دین او زموږ ژبه هم زموږ دفرهنگ دجملې
څخه دي او زیاتره گواښونه هم زموږ همدغو دو دفرهنگ ځانگو ته دي. که
چيري موږ دهمدغو ځانگو څخه کلکه ساتنه وکړو نو موږ به خپل دفرهنگ ډیرو
برخو څخه ساتنه کړي وي.

دوهم لامل: خارجي هیوادونو ته سفرونه او تگ را تگ. زموږ دټولني ډېر وگړي
دبیلا بیلو لاملونو له کبله په خارجي هیوادونو کي میشت دي. ددی میشتو وگړو
دجملې څخه ځيني دهغو ټولونو دفرهنگ در اغيزي لاندي راغلي دي او خپل
فرهنگ يي شاته غورځولی دی، دا دفرهنگ شاته غورځول هم ځيني لاملونه لري
دهوسا ژوند تېرولو، دمالي شتمنیو دلاسته راوړلو، د زور زیاتي، شوق او
خوښي، دډېر مودي اوسیدلو او دخپل هیو واد او ټولني سره دنفرت کولوله
عمله، دا او دي ته ورته نور ډیر لاملونه دي چي زموږ دټولني هغه اشخاص چي
په خارجي هیوادونو کي میشت دي خپل دفرهنگ څخه ليروالی اختیاره وي. کله
چي یاد اشخاص خپل هیواد ته راستانه سي: بیا هم دوی دهم هغې بحرني ټولني
دفرهنگ څخه په خپل هیواد کي گټه اخلي،

په سمندرکي دملغزولتون.....
 دخپل فرهنگ په ډول يې عملي کوي اودتولنې نورو وگړو ته هم دهم هغه بحرني فرهنگ دمنلو لارښونه کوي. ددې پرځای چې هغه بحرني فرهنگ هيرکړي نو نوريې هم مروج کوي، ياد کسان ديوه هيواد پاله شخص دعوه نه سي کولی، ياد وگړي درهغو چې خپل فرهنگ ته په رښتني ډول نه وي ژمن سوي زموږ هيواد ته کومه گټه نه سي رسولی، ياد وگړي بايد خپل ځانونه اصلاح کړي، دنه اصلاح کيدلو په صورت کي بايد ټولنه د دوی څخه ليروالی اختيارکړي او دوی پري نږدي چې زموږ مادي او معنوي شتمنيو ته زيان ورسوي.
 دريم لامل: اقتصادي ستونزې: زموږ دتولنې ځينی وگړي دخپلو مالي ستونزو دليرکولو لپاره دنورو ټولونو دمادي او معنوی شتمنيو دپياوړتيا لپاره خپل په هيوادکي فعاليت کوي او دخپلو مادي او معنوي شتمنيو ددمنځه وړلو په فکرکي دي.

ياد کسان دنورو دلاس لاندې خپل هيواد ته زيان رسوي او دهرپرمختگ مخه يې ډب کوي. زموږ څخه يې ځيني مادي او معنوي شتمني اخيستي او دځينو نورو داخيستلو په لټه کي دي. دوی زموږ هرډول شتمني دخپلو بادارانو په لمنه کي وراچوي او هڅه يې تل دا وي چې څنگه دخپل هيواد مادي او معنوي شتمنی دمنځه يوسي. يادو کسانو ته هيڅ وخت آزاد انسانان نه سو ويلی، بلکي دوی غلامان او مريان دي. موږ او تاسو بايد دهغه خپل او پردي مخه ونيسو چې زموږ دمادي او معنوي شتمنيو ددمنځه وړلو په لټه کي وی، البته داسلام دمبين دين په رڼا کي.

هغه وگړي چې زموږ دتولنې څخه دي او زموږ مادي او معنوي شتمنی دمنځه وړي نيکوکاره اودستايښ وړنه دي. څنگه يوکس دپرديوو په لمسونه خپل مادي او معنوي شتمني دمنځه وړي.

څلورم لامل: بي علمي اوناپوهي. زموږ دتولنې ځني وگړي ددې له عمله دنورتولنو فرهنگ عملي کوي، چې هغوی علم او پوهه نه لري، هغوی په دې نه پوهيږي چې دنورو دفرهنگ تقليد کول ښه کړنه ده او که بده او دانه سي معلومولی چې کومه کړنه چې زه يې کووم هيواد او ټولنې ته مي گټه رسوي او که زيان.

دتولنې ميشتوته نیک پوهوي دتولنې دپوهو وگړو دنده ده، هغه کسان چې علم او پوهه لري بايد تل هڅه وکړي چې دبي علمه او ناپوهو کسانو سره دهغوی په پوهوي کي دبيلابيلو لارو څخه کار واخلي اودهغوی سره مرسته وکړي ترڅو دتولنې ناپوهه اوبي علمه وگړي دجهل او ناپوهيو په تورو تيارو کي بند پاتې نه شي. پنځم لامل: ځان بنودنه. زموږ او ستاسو څخه ځيني دځان لوی او عصري بنودلو او ياهم پرمختللي بنودلو لپاره، دنورتولونو مادي او معنوي شتمنی دځان لپاره غوره کوي اوداد ځان بنودني دود دبيلابيلو لارو څخه غواړي دتولنې نورو وگړو ته هم ورسوي،

په سمندرکي دملغزولتون..... دوی غواړي چې په دې کارکولو سره په ټولنه کې د عزت او قدر خاوند سي، د یاد فکر درلودونکو دامفکوره ناسمه ده، باوري يم چې هيڅ وخت هم زموږ هیواد پاله او فرهنگ پاله وروڼه دپړديو دفرهنگ تقلید کوونکي ته ددې لپاره درناوی نه کوي چې ده دخپل فرهنگ څخه ځان لیري کړی دی او دنورفرهنگ ته یې ځان نژدي کړی دی، یاده سوي مفکوره درلودونکي وگړي په خپل دې بد فکر کې هتمن ناکامه دي او دوی خپل موخي ته نه سي رسیدلي.

شپږم لامل: جبر او زور زیاتي.

زموږ ځني مظلومان وروڼه او خویندې په دې خاطر دپړديو دفرهنگ ښکار گرځیدلي دي چې هغوی دې کړنې ته مجبور سوي دي، حالاتو دوی ته دنورو دفرهنگ دمنلو گواښ کړی دی، دوی دکوم مجبوریت له عمله دنورو دماډي او معنوي شتمنیو منلو ته اړسوي دي، دوی ته چې کله هم ددې حالاتو څخه دوتلو زمینه برابره سي، نو دوی به هتمن هغه دجبر او زور زولنې ماتې کړي او ژربه هغه فرهنگ ته شا کړي کوم فرهنگ چې دوی په خپله خوښه نه دی غوره کړی بلکې په دوی باندې په زورتیل سوي دی.

اووم لامل: تعلیمي مرکزونه. ځيني دپړديو ترلاس لاندي تعلیمي مرکزونه هم زموږ ځيني ماشومانو، تنکیو ځوانانو او ځوانانو ته دنورفرهنگ لولي. دهغوی دماشومتوب، دین، بي وزلی او نورو لارو څخه په گټې اخیستلو په هغوی باندې دنورو فرهنگ مني، هغوی دې ته تشویق کوي چې دهغوی دناسم فرهنگ دمنلوپه جال کې راگیر او دهغوی ښکارسي اوورسته دهغوی دشومو موخو د ورپوره کولو آله وگرځي. یاد تعلیمي مرکزونه کیدای سي دټولو نورو لاملو نو څخه خطرناک تمام سي، او ژر به زموږ په ټولنه کې داسي یو نفاق منځ ته راولي چې دهغه څخه دوتلو لاره به بیا پوره ستونزمنه وي.

هغه تعلیمي مرکزونه چې زموږ ماشومانو او ځوانانو ته دپړديو فرهنگ زده کوي باید وي پیژنو او په گډه یې مخه ونیسو پري نږدو چې هغوی خپلو ناسمو اومنفې موخو ته ورسیري.

خپل دکورنۍ غړی باید په داسي تعلیمي مرکزونو کې ونه روزو، زده کړه په ونکړو چې هغه مرکزونه زموږ دماډي او معنوي شتمنیوپه زیان وي، زموږ دفرهنگ دناسم ښودلو روزنه زموږ دوستانو ته ورکوي او هڅه یې دا وي چې زموږ اولادونه پرناسمو اوناړو لارو ستانه کړي.

موږ او تاسو باید دهغو ټولو خطرونو پر وړاندې ودیږو او پرضد یې غبراوچت کړو، چې زموږ هیواد او ټولنې ته زیان رسوونکي تمامیري. هغه خطرونه که زموږ هیواد او ټولنې ته په اوږد محاله توگه گواښ کوونکي وي او که په لنډمحاله توگه گواښوونکي وي. موږ باید دخپلو مادي او معنوي شتمنیو (فرهنگ) څخه ساتنه وکړو او هیڅ کورنۍ او بحرني وگړی یا وگړو ته اجازه ور نه کړو چې زموږ څخه زموږ فرهنگ واخلي او یا هم ورته زیان ورسوي.

..... په سمندر کې دملغزولتون.....

څنگه کولی شو خپل فرهنگ خوندي وساتو؟

لومړی: علم او پوهه لاسته راوړل. ټولنه دپوهې په ګاڼه سينگارول. دوهم: نیک عامه پوهوي او یوېل ته دهغه عواملو او علتونو په اړه پوهوي ورکول او خبرورکول چې زموږ دغوره فرهنگ او دهغه څانګو ته خطر پېښوي او یا یې هم ورته پېښ کړی وي.

دریم: پوهان او عالمان کولی سي چې دنورو دفرهنگ دمروج کولو څخه زموږ په ټولنه کې مخنیوی وکړي. څلورم: قومي مشران اومخوړ هم په خپل فرهنگ ساتلو کې پوره ونډه لري.

پنځم: ټولنيزي رسنۍ. دټولنيزو رسنيو په مرسته موږ او تاسو کولی سو خپل فرهنگ ته خدمت وکړو او پري نږدو چې زموږ په هیواد کې دي دپږديوو فرهنگ مروج سي.

شپږم: دولت. دولت دنده لري دهغو کسانو او کړيو مخه ونيسي چې زموږ فرهنگ ته ستونزې راولاړه وي. اووم: عام خلک. عام خلک دنده لري چې دپږديو دزيان رسوونکو فرهنگونو دمروج کيدو څخه مخنیوی وکړي. اتم: يووالی او پر خپل فرهنگ ټينګ پاتې کيدل. نهم: زموږ تعليمي مرکزونه او تعليمي کتابونه هم بايد داسي وي چې دهیڅ پردي فرهنگ دراغيزې لاندې نه وي. پورته يادې سوي کړنې، کسان او کړۍ کولی سي چې زموږ داويارلی، لرغونی فرهنگ او دهغه څانګې خوندي او پياوړي وساتي.

ديادونې ورده چې همدا موږ او تاسويو چې خپل فرهنگ ته زیان رسو. که موږ چیرې خپل فرهنگ ته زیان ونه رسوو: هیڅ یوکس او ټولنه نه سي کولی زموږ فرهنگ ته زیان ورسوي. موږ او تاسو يو چې خپل دفرهنگ دښمنانو ته مولاره هواره کړې ده چې هغوی زموږ مادي او معنوي شتمی دمنځه یوسي، او ورته زیان ورسوي. زموږ او ستاسو په ټولنه کې ښه او بدکوچني فرهنگونه هم شتون لری او که زه دلته دهغوی یادونه کوم نویو لوی کتاب به پري ولیکل سي، مگر موږ او تاسو بايد دهغه دودونو کوچنیو فرهنگونو مخه ونيسو چې بد او زیان رسوونکي وي او زموږ په ټولنه کې مروج سوی وي.

هغه دودونو ته بايد وده ورکړو او ورته کارو کړو چې په رښتیا هم مثبت اودستايلو وړوي، ګټه رسوونکي وه او دي او اوس دمنځه تلو په حال کې دي او یا هم دمنځه تللی دي. موږ او تاسو په ګډه کولی سو خپلې ټولنې ته خدمت وکړو او دخپلې ټولنې هرډول پرمختګ ته لیځي را ونغاړو.

دا ټولنه موږ په ګډ کارکولو سره پرمختللي کولی سو. زموږ ټولنې او هیواد ته یوازي موږ او تاسو ګټه رسولی سو،

نور وګړي او کړۍ زموږ اوستاسو و هیواد او ټولنې ته ډیر وخت کومه ګټه نه سي رسولی! موږ او تاسو بايد پر خپلو ځانو باور دلاسه ورنه کړو او تل همت لرونکي او صبر کوونکي انسانان و اوسو.

اسلام

موږ او تاسو مسلمانانو که څه هم دژوند په هر ډول حالاتو کي دخپل دين څخه دالله(ج) په مرسته کلکه ساتنه کړې ده، دژوند دبلي هرې اړتيا څخه مو خپل پاک دين ته حق داووليت ورکړی دی، تل مودا هڅه کړې ده چې دالله(ج) ټول احکام پرځای کړو، چاته اجازه ورنه کړو چې زموږ ددين او زموږ دديني ارزښتونو پر ضد لاس په کارسي، خو په اوسني عصر، وخت کي زموږ او ستاسو څخه ځيني مسلمانان دخپل دين څخه ليري سوي دي ،يعني خپلو ديني ارزښتونو او اسلامي احکامو ته څومره چي بنيادي هومره پاملرنه نه کوي او لامل يي هم داسوی دی چي موږ مسلمانان دنورو اديانو څخه دژوند په ډېرو چارو کي ورسته پاتي يو یاسو.

زموږ ددين دښمنانو زموږ ځينو څخه گټه اخيستي ده، موږ ځيني يي ديو بل سره په شخړواخته کړي يو او په يوه او بل نوم موږ ديو بل پر وړاندې جنگوي؟ ځيني جاهل اوس مسلمانانو ته وژونکي وايي حال دا چي اسلام دژغورنې،مهرباني،سلامتۍ... دين دی. داسلام دمبارک دين مخالفين تل په دې هڅه کي وه او دې چي داسلام سپيڅلي (پاک) دين بدنامه کړې، د دوی ددې بدې موخي ته درسيډو څخه وړاندې مسلمانان بايد دهغوی مخه ونيسي، داسلامي احکامو او دالله(ج) پر پاک کتاب قرآنکريم باندې منگولي ټينگول (په قرآنکريم باندې عمل کول) دحضرت محمد(ص) پرلاره تگ کول د مسلمانانو په منځ کي اتفاق، هغه اشخاص اوکړی پيژندل چي داسلام په جامه کي داسلام پر ضد کارکوي او په دې لټه کي وي چي دمسلمانانو ترمنځ ستونزې منځ ته راوړي، داسلامي عالمانو لويي ټولنې جوړول، دهغه رسنيو او ليکونو پيژندل او درخپل توان پوري دهغوی دشومو موخو مخه نيول چي داسلام دنامه څخه په گټه اخيستلو غيري اسلامي بيانونه اوفتواوي ورکوي، په ماشومانوتنکيو ځوانان او ځوانانوباندې داسلامي علومو زده کړه،

داسلامي عالمانو دخوا څخه داسلامي امورو يادونه، نصحت(واعظ)کول،يادي سوي او دې ته ورته کړنې موږ او تاسو په دې دنيا او اخرت کي دکاميابۍ ترپولي رسوي،موږ کولی سو په دې کړنو کولو سره دالله(ج) رضالاسته راوړو، اوانشاءالله هيڅ وخت به د يادو کړنو دعلمي کولو په صورت کي مسلمانان دداسي يو وخت شاهدان ونه اوسي چي مسلمانان يوبل په کښي وژني، يوبل ته په کښي زيان رسوي او دمسلمانانو ترمنځ يوالی نه وي.

موږ او تاسو مسلمانان بايد داسلام دنامه څخه په گټي اخيستلو غيري اسلامي کړنې ونه کړو، نه هم بل چاته دا اجازه ورکړو چي داسلام دنامه څخه ناوړه گټه پورته کړي او په دې ناوړه او غيري اسلامي کړنو کولو سره داسلام دين ونورو اديانو ته يو بد دين ونوموي. زموږ او ستاسو مسلمانانو دا دنده ده چي اسلامي احکام پلي کړو.

په سمندرکي دملغرولتون.....
 په اسلامي احکاموکي دهرې ستونزې حل شتون لري او د هرچا حقونو ته په کي پاملرنه سوي ده. داسلامي احکاموپلي کول موږ اوتاسو او زموږ ټولني ته نيکمرغي په تحفه کي راکوي. که موږ غيرې اسلامي کړنې سرته ورسو، نو دنوراديانو به داسلام ددين څخه زموږ دهغو کړنو له کبله چي غيرې اسلامي دي مگر موږځيني يي داسلام پردین پوري تړو نفرت وسي، وبه نه غواړي چي داسلام دين چي دژغورنې، برياليتوب او سلامتۍ دين دی ورته داخل سي او داسلام دين ومنې. پرموږ اوتاسو مسلمانانو دا لازمه ده چي موږ يوازي په نامه مسلمانان ونه اوسو، بلکي په رښتيا اسلامي احکامو ته غاړه کښيږدو، اسلامي احکام پرځان پلي کړو او لکه څنگه چي داسلام خوږ پيغمبر او دهغه ملگرو داسلام لپاره زحمتونه گاللي وه موږ او تاسو هم بايد ددي پاک دين لپاره زيار وباسو او خپل مسؤليت په ښه ډول سره سرته ورسوو. ومن الله توفيق

دلوی خدای جل جلاله په مرسته داکتاب (په سمندرکي دملغرولتون)

د ۱۳۹۴/۴/۲۴ ه ش نيټه پای ته ورسیدی.

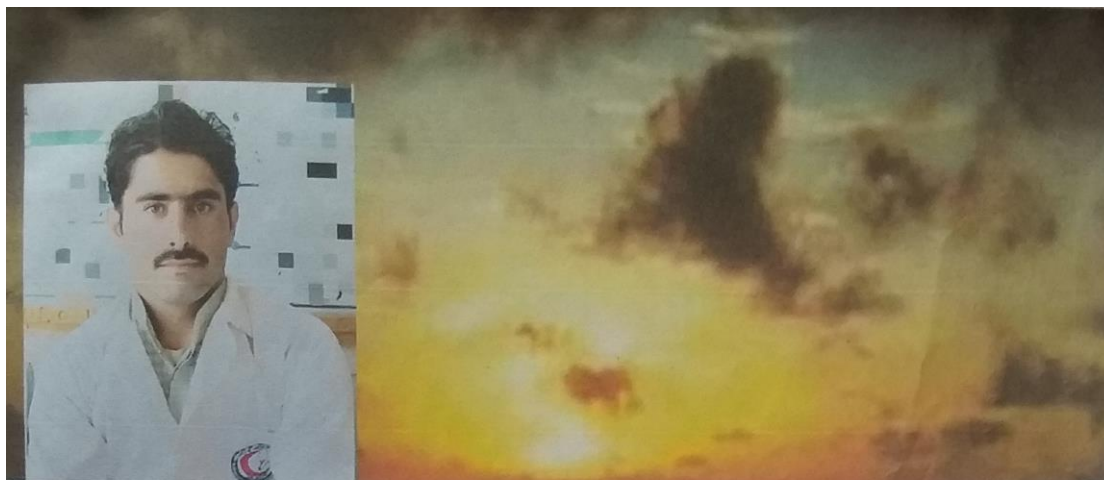
دخیرد دعا په هیله ستاسو ورور محمود حمیدزی

..... ۱۱۲

- هغه سرچيې چې په دې کتاب کې ورڅخه گټه اخيستل سوي ده.
- ۱: صحيح البخاري. تاليف الامام ابو عبدالله محمد بن اسما عيل البخاري.
ژباړه. خپروونکي اداره مکتبه قاسميه. دخپريدونيته ۱۳۹۲ هـ ش
 - ۲: صحيح مسلم: تاليف ابو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري. ژباړه. خپروونکي اداره احمدشاهي کتب خانه دچاپ کال ۱۳۹۰ هـ ش
 - ۳: تذکره الاولياء. تاليف فريدالدين عطار. ژباړه. خپروونکي اداره عمر عاصم نشراتي مرکز. دچاپ کال ۱۳۹۱ هـ ش.

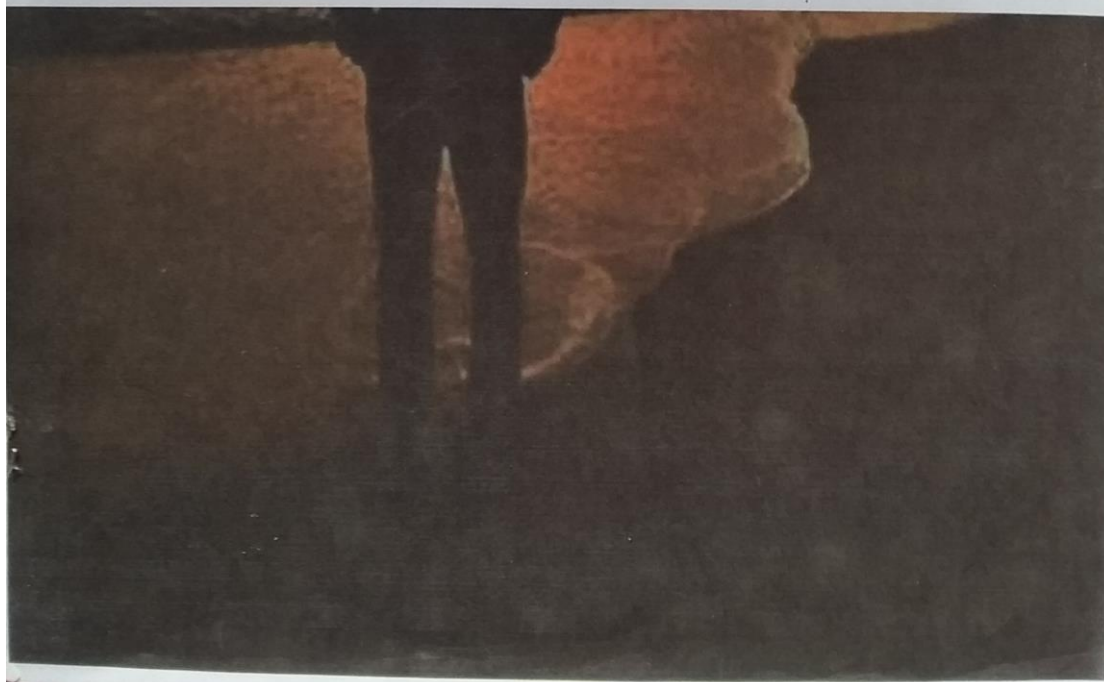
..... ۱۱۳

دلیکوال لنډه پيژندنه!

محمود حمیدزی په انگرېزي (MahmoodHamidzai) دخیرالله زوی، دحاجي محمد اقبال لمسی او په خټه اڅکزی دئ . نوموړی د 1374 لېږديز لمريز کال دثور دمیاشتې په څلورمه نېټه چې د 1995 زېږديز کال دافريل دمیاشتې 24 نېټې سرسمون خورې دکندهار ولايت دژپړۍ ولسوالۍ په سنگحصار کلي کې زيږيدلی دئ. حمیدزي ديني زده کړې دخپل کلي دملا امامانوڅخه لوستي دي.

لومړنۍ ښوونځی يې په سنگحصار لېسه، منځنۍ ښوونځی يې په قاضي عبدالمجيد منځنۍ ښوونځی کې لوستی او په کال 1396 لېږديز لمريز کال کې دژپړۍ ولسوالۍ داسعدسوري لېسې څخه فارغ او دمکتب دوره يې پای ته رسولې ده. حمیدزي: نیمه عالي زده کړې د ډاکټر مامون طاهري روغتيا علومو انستيتوت ددرستگ په څانگه کې کړي او د یاد انستيتوت څخه په کال 1399 لېږديز لمريز کال کې دپنځلسم پاس په سويه فارغ دئ

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English